

ČASOPIS MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY

vyznamenáný medailí Za upevňování přátelství ve zbraní 1. stupně a Pamětní medailí k 30. výročí Slovenského národního povstání, květnového povstání českého lidu, osvobození Československa Sovětskou armádou

VOJENSKÁ MYSL

TŘICÁTÝ SEDMÝ ROČNÍK

1

Problematika války a míru v zahraničně politické strategii XXVII. sjezdu KSSS

Jednání XXVII. sjezdu KSSS se uskutečnilo v období, které je mimořádně závažné pro osud lidské civilizace. Tato skutečnost se odrazila ve stanovení nejen vnitřní sociálně ekonomické strategie zaměřené k urychlení sociálního a hospodářského vývoje sovětské společnosti, ale i v zahraničně politické strategii.

Dokumenty XXVII. sjezdu KSSS představují rozsáhlý vědecký souhrn marxistickoleninských myšlenek, teoretických závěrů a návrhů, ale i nové politické myšlení jak v oblasti vnitropolitických, tak v oblasti zahraničně politických vztahů. To svým novátorským, netradičním, střízlivě realistickým a jednoznačným charakterem upoutalo a upoutává pozornost nejen národů spřátelených socialistických zemí, ale i světové veřejnosti.

Na tomto základě, zejména z výsledků rozboru poválečného vývoje, mohly být formulovány zcela nové myšlenky, jejichž praktický politický, vojenský, morální a humanistický dosah a význam i burcuující výzva na zdravý rozum a dobrou vůli politiků, státníků a světovou veřejnost lze dnes těžko docenit.

Ze zahraničně politického i vojensko-politického hlediska se konalo jednání XXVII. sjezdu KSSS v období, jehož výraznými rysy jsou:

— prudký obrat politiky imperialistic-

kých států od politiky uvolňování mezinárodního napětí k politice z pozice síly,

— rozpoutání v dosavadních dějinách nebývalých materiálních a duchovních příprav války proti socialistickým zemím,

— snaha USA rozšířit zbrojení do kosmu a vytvořit tak nový druh zbraní hromadného ničení s využitím nových fyzikálních zákonitostí,

— úsilí USA zvrátit existující vojensko-strategickou rovnováhu mezi SSSR a USA, Varšavskou smlouvou a NATO,

— pokusy USA vnucovat pod hrozbou rozpoutání války svou vůli a představy o uspořádání společenských poměrů svrchovaným socialistickým i mnoha rozvojovým státům,

— zabraňování revolučním pokrokovým změnám ve světě,

— tvrdší nádech ochoty respektovat a vyvozovat odpovídající závěry z nových realit, které se vytvářely v posledním dějinném období aj.

To vše ve svém celku vytvořilo mimořádně nebezpečnou situaci, která přiblížila světovou jadernou válku lidským domovům a vedla k tomu, že dnes lidstvo prožívá nejnebezpečnější období ve své celé dosavadní historii, období, kdy jde doslova o fyzické přežití civilizace.

Sovětský svaz musel na tyto skutečnosti

reagovat jak ve své vnitřní, tak v zahraniční politice. Z těchto důvodů Sovětský svaz nečekal a nemohl čekat s vyhlášením celé řady svých mírových návrhů, jednostranných závazků a moratorií až na XXVII. sjezdu KSSS.

Proto k mírovým iniciativám, vyhlášeným na XXVII. sjezdu KSSS, zakotveným v Politické zprávě ÚV KSSS XXVII. sjezdu KSSS, přednesené Michaillem Gorbačovem, v Rezoluci k Politické zprávě ÚV KSSS i nové redakci Programu KSSS je nutné plným právem připočítat mj.:

- jednostranné moratorium na další rozmísťování raket středního doletu v Evropě,

- stažení dodatečně rozmístěných raket SS 20 z bojové pohotovosti a snížení jejich celkového počtu na úroveň z června 1984,

- jednostranné zastavení všech pokusů jaderných výbuchů ze strany Sovětského svazu,

- návrh na úplný zákaz vývoje, výroby a rozmísťování kosmických zbraní,

- návrh o padesát procent snížit stavy jaderných zbraní, jimiž se mohou USA a SSSR vzájemně zasáhnout,

- v neposlední řadě komplexní program úplné likvidace jaderných zbraní hromadného ničení do konce tohoto století.

Není toho jistě málo, s čím přišel Sovětský svaz v průběhu necelého roku před konáním XXVII. sjezdu KSSS. Ke všem mírovým krokům zaujaly hlavní imperialistické státy v čele s USA negativní, záporné stanovisko, označily je za pouhou propagandu a dokonce odsuzují Sovětský svaz, že tyto návrhy a kroky veřejně tlumočí, místo toho, aby tak činil neveřejnou „diplomatickou“ cestou.

Kromě mírových aktů Sovětského svazu z bezprostředně předsejzdového necelého roku trávajícího období byly na XXVII. sjezdu KSSS předloženy, posouzeny a přijaty další návrhy, podněty a doporučení k ozdravení současně neutěšené mezinárodní situace a odvrácení jaderné války.

Dokumenty XXVII. sjezdu KSSS formulují v celé řadě případů zcela nové, netradiční, novátorské myšlenky, názory a stanoviska k válce a míru, které se dotýkají:

- nejen otázky přístupu či nepřístupnosti světové jaderné války, ale i jejího současného zdroje, příčin vzniku,

- podmínek, které umožňují vznik světové jaderné války i podmínek k znemožnění jejího vypuknutí, souvislosti možné války s vojenskou doktrínou imperialistických států,

- postoje k materiálním a duchovním přípravám světové jaderné války,

- stanoviska k uplatňování výsledků vědeckotechnického pokroku v buržoazním a socialistickém vojenství, k hodnocení současně i perspektivní úlohy vojensko-strategické rovnováhy mezi SSSR a USA, Varšavskou smlouvou i NATO, k vytvoření komplexního systému mezinárodní bezpečnosti, k aktivizaci potenciálu „míru, rozumu a dobré vůle“, k mírovému soužití států s rozdílným společenským zřízením a mnoha dalším otázkám.

Řešení těchto otázek se pohybuje nejen na úrovni vojenskodoktrinální, na úrovni zahraničně politické strategie, vojenskopolitické strategie a sociálně ekonomické strategie, ale i na úrovni konkrétní vojenské politiky strany, uplatňované v sovětských ozbrojených silách při upevňování jejich bojové síly a připravenosti.

Pokusme se o rekonstrukci přístupu Sovětského svazu k otázce války a míru v dokumentech XXVII. sjezdu KSSS.

Vůdčí myšlenkou v Programu KSSS je idea: „KSSS vychází z toho, že historický spor mezi dvěma protichůdnými společenskými systémy, na něž je rozdělen dnešní svět, je možno a nutno řešit mírovou cestou. Socialismus nedokazuje své přednosti silou zbraní...“ (XXVII. sjezd KSSS. Dokumenty a materiály. Praha 1986, s. 172.) Z tohoto programového dokumentu vychází postoj Sovětského svazu k válce a míru, který je v koncentrované podobě vyjádřen v Politické zprávě ÚV KSSS XXVII. sjezdu KSSS v imperativu: „Socialismus bezvýhradně odmítá válku jako prostředek řešení politických a ekonomických rozporů mezi státy a ideologických rozepří; naším ideálem je svět bez zbraní a bez násilí, svět, v němž si každý národ svobodně volí cestu rozvoje a vlastní způsob života.“ (Tamtéž, s. 63.)

Pátráme-li po zdrojích motivace přístupu Sovětského svazu k válce a míru, nesporné do ní musíme zahrnout mj. takové cíle, jako je zajištění sovětskému lidu možnosti pracovat v trvalém míru a svobodě a zachránění, přežití lidské civilizace, kterou by světová jaderná válka mohla smést ze zemského povrchu.

Analýza současně zahraničně politické situace ve světě na XXVII. sjezdu KSSS vyústila v závěr, že nebezpečí hrozící lidstvu nebylo nikdy tak strašné, nikdy ale také nebyly tak reálné možnosti pro zachování a upevnění míru. Národy mohou a musí spojeným úsilím odstranit hrozbu jaderné války. Agresivní politice imperialismu čelí vzrůstající potenciál mírových sil.

Závěry XXVII. sjezdu KSSS pouze nekonstatují existující válečné nebezpečí, ale současně uvádějí i jeho konkrétní příčiny v imperialistické politice a ideologii zejména USA, které představují hybnou sílu militarismu. Není samozřejmě náhodou, že vládnoucí třídy kapitalistického světa se pravidelně znovu pokoušejí řešit násilím všechny skupiny rozporů rozdělujících oba světy. Imperialismus vzhledem ke své společenské podstatě neustále plodí agresivní a dobrodružnou politiku.

Nemalou pozornost věnují dokumenty XXVII. sjezdu KSSS i podmínkám, které umožňují vznik světové jaderné války i podmínkám, které umožňují její odvrácení.

Mezi podmínkami vzniku možné světové jaderné války jsou mj. uváděny:

- materiální a ideologické přípravy imperialistických států na jadernou válku,
- sňaha imperialistických států a dosažení vojenskostrategické převahy nad Sovětským svazem a státy Varšavské smlouvy, pokusy o přenesení zbrojení do kosmu,
- neochota imperialistických států zřeknout se použití jaderné a konvenční války vůči druhým národům,
- nerespektování práv, potřeb a zájmů evrochovaných států,
- mezinárodní krize a regionální konflikty,
- akty státního a mezinárodního terorismu,
- ekonomická diskriminace, sankce a blokády,
- kořistnické zájmy výrobců zbraní a vlivných vojenskobyrokratických skupin,
- neochota imperialistických politiků vzít v úvahu reality současného světa aj.

Sovětský svaz dává ve prospěch odvrácení jaderné války, udržení světového míru a zachrany lidské civilizace veškerý svůj ekonomický, vědeckotechnický, sociální, morálně politický i vojenský potenciál.

Současně vyvíjí maximální úsilí rozšíření a posílení obrovského potenciálu míru, rozumu a dobré vůle jako mohutné protiváhy agresivní politice imperialismu. Vychází z přesvědčení, že osud míru a sociálního pokroku je těsně spojen s dynamismem ekonomického a politického rozvoje světové socialistické soustavy, rozvoje světového revolučního procesu, rozmachu masových demokratických a protiválečných hnutí.

V zájmu dosažení zásadní změny ve stavu podmínek, které umožňují vznik světové jaderné války, popřípadě jejího odvrá-

cení, předložil sjezd sovětských komunistů návrh na konstituování komplexního systému mezinárodní bezpečnosti s řadou opatření ve vojenské, politické, ekonomické i humanitární oblasti.

Hlavním prostředkem, jak vytvořit v jaderném věku bezpečný svět, je zastavit materiální přípravy jaderné války. Hlavní cestou k tomu je úplná likvidace všech druhů zbraní hromadného ničení do konce tohoto století a uzavřít cestu militarizaci kosmu. Hlavní zásadou je přistupovat k problému bezpečnosti světa jako výlučně politickému a nikoli vojenskému problému.

Na nejednom místě zaujímají dokumenty XXVII. sjezdu KSSS jednoznačně odmítavé stanovisko k materiálním přípravám imperialistických států na jadernou válku.

Toto stanovisko mj. vyjadřuje netradiční, novému politickému myšlení v jaderném věku odpovídající závěr, že zajištění bezpečnosti se stává stále více úkolem politickým, nikoli vojenským a vojenskotechnickým, že konfrontace mezi kapitalismem a socialismem může mít pouze formu mírového soužití, které nemá jinou alternativu, má-li lidstvo přežít. S odmítavým stanoviskem k materiálním přípravám na jadernou válku souvisí i záporný postoj KSSS k uplatňování výsledků vědeckotechnického pokroku v buržoazním a vynuceně i v socialistickém vojenství.

Závěry XXVII. sjezdu KSSS upozorňují, že charakter současných zbraní neponechává ani jedinému státu naději, že by se ubránil pouze vojenskotechnickými prostředky, např. vybudováním obrany, byť sebepevnější. V obdobném smyslu vyznívá myšlenka, že v současnosti nelze už vyhrát nejen jadernou válku samu, ale ani závody ve zbrojení, stejně jako požadavek skoncovat s absurdností a amorálností situace, kdy se rukojmím jaderných zbraní stává celý svět.

Současná kvantitativní a kvalitativní úroveň vojenské techniky, existence vojenských arzenálů, které jsou s to mnohonásobně smést ze zemského povrchu lidskou civilizací, arzenálů, jimiž nedisponuje jediný výlučný monopolní vlastník, ale přinejmenším dva rovnocenní, stejně silní vlastníci, disponenti, tento závěr plně opodstatňují.

Zachování světového míru je dnes v mnohém závislé na vojenskostrategické rovnováze mezi SSSR a USA, mezi Varšavskou smlouvou a NATO. Jednání XXVII. sjezdu KSSS se vyslovuje nově i k této problematice.

Na předcházejícím XXVI. sjezdu KSSS bylo v této souvislosti připomenuto, že vo-

jenskostrategická rovnováha, která se v průběhu šedesátých a sedmdesátých let vytvořila, si vyžádala značné oběti od zemí socialistického společenství. Představuje jednu z významných vymožeností a objektivně slouží věci zachování světového míru. Současně představitelé Sovětského svazu neustávali ve zdůrazňování, že nepřipustí zvrat této vojenskostrategické parity ve prospěch USA a NATO, že je třeba dosáhnout, aby nebyla pokračujícím zbrojením USA obnovována na stále kvalitativně vyšší vojenskostrategické úrovni, naopak, aby byla oboustranně, vyrovnaně, při zachování stejné bezpečnosti obou zainteresovaných stran snižována na co nejnížší možnou úroveň.

Dokumenty XXVII. sjezdu KSSS i když jednoznačně zdůrazňují, že Sovětský svaz nepřipustí, aby nad ním někdo získal vojenskostrategickou převahu, nicméně upozorňují, že nynější úroveň rovnováhy jaderných potenciálů proti sobě stojících stran je neúměrně vysoká. Zatím přináší každé z nich stejné nebezpečí. Ale jen zatím. Pokračování jaderného zbrojení toto stejné nebezpečí nevyhnutelně zvýší a může přivést k bodu, kdy dokonce i parita přestane být faktorem vojenskopolitického zadržování.

Z tohoto faktu je vyvozován závažný závěr: Skutečně stejnou bezpečnost lze v našem století zajistit nikoli co nejvyšší, ale co nejnížší úrovní strategické rovnováhy, z níž je nezbytné zcela vyloučit jaderné a jiné druhy zbraní hromadného ničení.

Sovětskému svazu se z principu přiči existence takové reality, kdy zachování světového míru by i do budoucna mělo přirovnat spočívat na strachu, obavách z neodvratné a neúnosné odvety, která by následovala po prvním použití zbraní agresem.

Sovětský svaz energicky usiluje o jiný úděl lidstva. Chce skoncovat s neúprosnou logikou, která vyplývá ze současné kvantitativní a kvalitativní vědeckotechnické úrovně materiálně technických prostředků války. Vyvolala v život zásadu: „vystřelili jako první, neodvratně zahyneš jako druhý“.

Pokud jde o úsilí k dosažení vojenskostrategické převahy té či oné vojenskopolitické koalice, Sovětského svazu nebo Spojených států amerických, Michail Gorbačov již při jednání s Ronaldem Reaganem jednoznačně prohlásil, že Sovětský svaz neusiluje o dosažení vojenskostrategické převahy nad USA, neboť je hluboce přesvědčen, že menší bezpečnost Spojených států

amerických ve srovnání se Sovětským svazem by byla pro Sovětský svaz nevýhodná, neboť by to vedlo k nedůvěře a vyvolávalo nestabilitu.

Dokumenty XXVII. sjezdu KSSS k tomu dodávají, že horečné zbrojení a úsilí o vojenskou převahu objektivně nemohou nikomu přinést politický zisk.

Dokumenty XXVII. sjezdu KSSS zdůrazňují, že Sovětský svaz i jeho spojenci se chtějí v stejné míře zbavit pocitu nebezpečí, které jim hrozí. Musí brát v úvahu existující scénáře jaderného útoku proti socialistickým zemím, přihlížet, že vládnoucí kruhy imperialistických států nechtějí střízlivě hodnotit realitu světa a jeho perspektivy, vyvozovat seriózní závěry z vlastních i cizích zkušeností, že si nečiní nárok na větší bezpečnost, ale na menší bezpečnost nepřistoupí.

Z těchto skutečností vyvozuje XXVII. sjezd KSSS konkrétní úkoly nejen před Sovětské ozbrojené síly, ale i pro oblast ekonomickou, vědeckotechnickou, sociální i duchovní. Komunistická strana Sovětského svazu považuje obranu socialistické vlasti, upevňování obrany země a zajištění státní bezpečnosti za jednu z nejdůležitějších funkcí sovětského státu, uvádí se v Programu KSSS, nové redakci schválené XXVII. sjezdem.

Na jiném místě se připomíná: KSSS bude věnovat veškeré úsilí tomu, aby ozbrojené síly SSSR byly na úrovni vylučující strategickou převahu sil imperialismu... bude i nadále vytrvale pečovat o to, aby bojový potenciál sovětských ozbrojených sil v sobě spolehlivě slučoval vojenské umění, vysokou technickou vybavenost, ideovou pevnost, organizovanost a disciplínu všech příslušníků, jejich věrnost vlastenecké a internacionální povinnosti.

Dokumenty předložené a schválené na XXVII. sjezdu KSSS zahrnují mj. řadu podnětů, které neovlivní současné socialistické vojenskoteoretické myšlení i konkrétní vojenskopraktickou činnost socialistických armád. Nové, netradiční myšlenkové podněty, teoretické závěry a praktická doporučení a návrhy v nich obsažené si nepochybně vynutí určité korektury v socialistickém vojenskoteoretickém myšlení.

Většina vojenskopolitických teoretických závěrů i navrhovaných praktických opatření v dokumentech XXVII. sjezdu KSSS — Politické zprávy ÚV KSSS XXVII. sjezdu KSSS, Rezoluce k politické zprávě ÚV KSSS i Programu KSSS je formulována na úrovni zahraničně politické strategie, vojenskopolitické strategie i socialistické vojenské doktríny.

Postoj států a vojenskopolitických koalic k válce a míru je vždy závislý na jejich vojenské doktríně. Bylo v této souvislosti opětovně připomenuto, že v naprostém souladu s duchem a literou předložených iniciativních mírových návrhů je budována i sovětská vojenská doktrína, jejíž zaměření je jednoznačně obranné.

S touto vojenskou doktrínou jsou v naprostém protikladu vojenské doktríny pravicových vládnoucích kruhů USA a jejich hlavních spojenců v NATO, doktríny, které spočívají na používání vojenské síly, doktríny „zadržování“ či „zastřehování“, které podněcují horečné zbrojení, které se dříve či později může vymknout kontrole.

Opatření v odzbrojení, navrhovaná Sovětským svazem, sledují mj. už jednou roztoučený bludný kruh spočívající na krajně nebezpečné iluzi, že řešení problému mezinárodní bezpečnosti spočívá v permanentním zdokonalování štítu a meče.

V souvislosti s možným vývojem a zavedením nových systémů zbraní do výzbroje armád upozorňují sjezdové dokumenty na rostoucí význam časového faktoru. Velmi důležité je přihlížet ke kritickému významu časového faktoru. Vznik nových systémů zbraní hromadného ničení neúprosně zkracuje čas a omezuje možnosti přimout v případě krizí politická rozhodnutí v otázkách války a míru.

Jestliže ještě před několika málo léty, před zavedením raket středního doletu do výzbroje amerických ozbrojených sil, bylo možné zasáhnout mezikontinentálními balistickými raketami strategické cíle na území států Varšavské smlouvy za 25–30 minut a v této době bylo možné podniknout řadu politických, technických a vojenských kroků, opatření a protireakcí, vyjasnit případné nahodilosti vzniklé selháním techniky či lidského činitele obsluhujícího zbraňové komplety, potom při zavedení a uvedení do bojové pohotovosti raket středního doletu se časový limit zkrátí na několik minut. Kosmické bojové prostředky však budou doslova viset nad hlavami lidí a schopny vykonat dílo zkázy ve zlomku sekundy, rychlostí světelného paprsku.

Za tohoto stavu, upozorňují představitelé Sovětského svazu, situace ve světě může nabýt takového charakteru, že už nebude záviset na rozumu či vůli politiků. Ocitne se v zajetí techniky a vojenskotechnokratické logiky.

Na tento mimořádně závažný důsledek upozornil Michail Gorbáčov ve svém projevu na zasedání Nejvyššího sovětu, kdy informoval o výsledcích jednání s ameri-

kým prezidentem Reaganem v Ženevě. Tehdy prohlásil: „Militarizaci vesmíru by vznikla situace, kdy by zásadně důležitá a ve svých důsledcích nezvratná rozhodnutí v podstatě schvalovaly elektronické stroje, bez vlivu lidského rozumu a politické vůle, bez ohledu na kritéria morálky a mravnosti. Takový vývoj událostí by mohl vést ke všeobecné katastrofě, a to dokonce i kdyby jejím prapůvodním impulsem byly chyby, omyl či technická porucha mimořádně složitých počítačových systémů.“ (Gorbáčov, M. S.: O výsledcích sovětsko-amerického setkání na nejvyšší úrovni v Ženevě a o mezinárodní situaci. Praha 1985, s. 15)

Avšak nejen nemožnost přijetí odpovědných politických rozhodnutí v otázce vzniku či odvrácení války v případě mezinárodní krize, různých nahodilostí vzniklých selháním člověka či techniky by se stala realitou. Ve stejné míře by se stala skutečností i nemožnost přijetí uvážených velitelských rozhodnutí vojenskostrategické a vojenskooperačního charakteru.

Vyšší stupeň obecnosti teoretických závěrů, vyvozených ze současné analýzy zahraničně politické a vojenskopolitické situace, má nemalý praktický význam pro velitelské kádry ČSLA na všech stupních organizační struktury armádního organismu. Umožňuje jim mj.:

- lépe pochopit v širších, světových, globálnějších, syntetizovaných souvislostech vojenskopolitické, vojenskotechnické, operačně taktické problémy soudobého socialistického vojenství,

- optimálně nalézt místo, úlohu, požadavky na konkrétní praktické problémy zvyšování bojové připravenosti a mobilizační pohotovosti jednotek,

- hlouběji pochopit smysl existence, sociální funkce a úlohu socialistické armády a vojenské služby.

Obecně teoretická rovina přístupu k současným vojenskopolitickým, doktrinárním i vojenskostrategickým problémům však nepostrádá konkrétnost závěrů a návrhů obsažených v dokumentech XXVII. sjezdu KSSS.

Ministr obrany SSSR maršál Sovětského svazu Sergej Sokolov na základě zahraničně politické, vojenskodoktrinární a vojenskopolitické strategické roviny formuloval ve svém vystoupení na XXVII. sjezdu KSSS před sovětské ozbrojené síly konkrétní požadavky a úkoly, mezi nimiž nacházíme:

- zkvalitňování vojenského výcviku, bojové přípravy a připravenosti ozbrojených sil odpovídající stupni rozvoje a nároků soudobého vojenství,

— maximální přiblížení přípravy vojsk podmínkám bojové reality,

— zpřísnění nároků na osobní odpovědnost vedoucích pracovníků v armádě za situaci na svěřeném úseku,

— dosažení větší smílenosti vojenských kolektivů a dobrých vztahů mezi důstojníky a mužstvem,

— upevňování bojové morálky, vojenské kázně, fyzické přípravy a schopnosti překonávat obtíže typické pro soudobý ozbrojený zápas.

Není třeba dodávat, že tyto požadavky mají obecnější závaznost a platnost než pouze pro ozbrojené síly Sovětského svazu.

I v naší armádě, jako nedílné součásti vojenskopolitického obranného svazku Varšavské smlouvy, jsme nuceni přihlížet a vyvozovat adekvátní opatření z takových realit, jakými jsou:

— velmi nepříznivá, složitá a výbušná situace ve světě, jakou poválečný vývoj předtím nikdy nezaznamenal,

— prudký obrát od politiky uvolňování k politice vojenské síly,

— prosazování doktríny odmítající dobré sousedské vztahy a spolupráci,

— neochota vojenskoprůmyslové mašinerie USA a dalších imperialistických států zpomalit a zastavit horečné zbrojení,

— nedostatek dobré vůle vládnoucích imperialistických kruhů chovat se v mezinárodním životě zdrženlivě, prozřívě a civilizovaně,

— avantýry imperialistické a neokolonialistické politiky,

— systematické odmítání a hluchota k mírovým návrhům, jednostranným moratorím, projevům dobré vůle a výzvám So-

větského svazu adresovaným imperialistickým státům.

Musíme vyvozovat patřičné závěry z významné úlohy, kterou přikládají dokumenty XXVII. sjezdu KSSS existenci Varšavské smlouvy, o níž se uvádí, že bez ní si lze dnes těžko představit celou světovou politiku. Z požadavku tlumočeného na XXVII. sjezdu KSSS, zajistit všem národům stejnou bezpečnost, ochranu před diskriminací, sankcemi, vnější agresí, musíme vyvozovat závěry z toho, že v současnosti existují scénáře jaderného útoku proti socialistickým zemím, snahy o dosažení vojenskostrategické převahy USA nad Sovětským svazem, NATO nad Varšavskou smlouvou. V neposlední míře musíme přijímat v naší vojenskopraktické činnosti závěry vyplývající z neměnnosti naší solidarity se silami národního a sociálního osvobození, se zeměmi socialistické orientace, s revolučně demokratickými stranami a hnutími nezúčastněných zemí.

Nikoli vinou Sovětského svazu a zemí světového socialismu nedošlo v současné vojenskopolitické situaci ve světě k podstatnějšímu pozitivnímu obrátu k upevnění systému všeobecné bezpečnosti.

Z této reality musí nezbytně vycházet aktuální konkrétní opatření při upevňování obranyschopnosti členských států Varšavské smlouvy a její udržování na takové úrovni, která zabezpečí jejich spolehlivou obranu a možnost žít a pracovat v míru.

Program KSSS v této souvislosti zdůrazňuje: „Není vznešenějšího a odpovědnějšího poslání než uhájit a upevnit mír a spoutat síly agrese a militarismu ve jménu života nynější generace a generací budoucích.“ (XXVII. sjezd KSSS. Dokumenty a materiály. Praha 1986, s. 167.)

Straníckopolitická práca pri likvidácii vzdušných výsadekov pravdepodobného nepriateľa

V súčasných operáciách nadobúdajú na význame vzdušné výsadky, ktoré sa vyznačujú veľkou taktickou a operačnou pohyblivosťou a manévrovosťou.

Velenie Severoatlantického paktu predpokladá, že už samotná prítomnosť vzdušných výsadekov, najmä na teritóriu stredo-európskeho priestoru bojovej činnosti bude pre armády Varšavskej zmluvy vytvárať nepretržitú hrozbu, nútiť ich na rozvinutie síl a na vytváranie záloh pre obranu a ochranu dôležitých priestorov a zariadení v bojovom pásme a tyle.

Vychádzajúc z týchto možností o použití vzdušných výsadekov nepriateľom, vyplývajú pre veliteľov, štáby a politické orgány náročné požiadavky na riešenie a realizáciu aktívnych opatrení na ich ničenie.

V článku sa vyjadrím k niektorým otázkam straníckopolitickej práce pri obkľúčení a ničení operačno-taktického výsadku nepriateľa s dôrazom na stupeň politického oddelenia zväzku. Vychádzam pritom zo situácie, že ničenie vzdušného výsadku (o sile výsadkovej brigády) sa uskutočňuje silami vševojskovej divízie po jeho vysadení do hĺbky nášho územia.

Hlavné úlohy operačno-taktického výsadku pravdepodobného nepriateľa môžu byť:

- ovládnuť dôležité objekty, úseky, priestory a udržať ich do príchodu hlavných síl,

- brániť protivníkoví v prísune záloh alebo organizovanom odchode,

- ničiť prostriedky jadrového napadnutia, miesta velenia, spojovacie uzly a ďalšie dôležité objekty, prípadne narušovať zásobovanie.

Bojová činnosť na ich ničenie sa bude vyznačovať rozhodnosťou a rýchlym tempom, úsilím o zmarenie možnosti, aby sa výsadok mohol bezprostredne po vysadení organizovať. Z toho vyplýva, že aj prijatie rozhodnutia pre splnenie takejto bojovej úlohy bude prebiehať v krátkych časových lehotách, pričom musí vychádzať z reálneho zhodnotenia situácie vlastných vojsk aj nepriateľa. Rozhodovací proces veliteľa vševojskovej divízie bude závisieť od toho, či sa útvary zväzku nachádzajú v priestore mimo boja, vykonávajú presun, alebo uskutočňujú iný druh bojovej činnosti.

Charakter konkrétnej situácie a jej zvláštnosti sa musia rešpektovať aj v cieľoch, obsahu, formách a metódach straníckopolitckej práce.

Pre náčelníka politického oddelenia divízie je dôležité si uvedomiť, že úspech pri obkľúčení a ničení nepriateľského výsadbku závisí od celého radu faktorov. Medzi najdôležitejšie patrí vysoký bojový duch vojsk, ich aktivita, odvaha a rozhodnosť, schopnosť veliteľov a vojakov majstrovsky využiť zbrane a bojovú techniku, manéver, moment prekvapenia, údery z boka a tyla, vojenskú lesť.

Z uvedených faktorov vyplýva aj cieľ a hlavné úlohy straníckopolitckej práce — vyvolať u vojakov bojové nadšenie, odvahu, statočnosť, neohrozenosť, schopnosť premyslene rozvíjať bojovú činnosť, rýchlo prekonávať zamýňované a rozrušené priestory, vodné prekážky a dosiahnuť u nich taký stav psychickej odolnosti, ktorý im umožní neochvejne zničiť nepriateľský výsadbok aktívnou a rozhodnou činnosťou.

Úspešná realizácia tohto cieľa a úloh straníckopolitckej práce predpokladá reálny rozpočet času a voľbu takých foriem a metód činnosti, ktoré pri svojom malom nároku na čas budú mať vysokú účinnosť.

Pre prevzatí úlohy pre obkľúenie a ničenie nepriateľského výsadbku, náčelník politického oddelenia si spolu s veliteľom divízie ujasňuje bojovú úlohu, hodnotí situáciu, študuje nariadenia pre straníckopolitckú prácu nadriadeného náčelníka politického orgánu a vyvodzuje závery pre organizáciu straníckopolitckej práce. Pri zameraní jej obsahu rešpektuje:

- organizáciu, výzbroj, bojové možnosti a spôsob vedenia boja jednotkami operačno-taktického výsadbku,

- morálny a politický profil nepriateľa (vzdušno-výsadbkovej brigády), jeho silné a slabé stránky s dôrazom na charakteristiku veliteľského zboru, poddôstojníkov a mužstva,

- morálny a politický stav útvarov a jednotiek divízie, ich konkrétnu situáciu a stav v období prevzatia bojovej úlohy, kádrové možnosti pre realizáciu opatrení straníckopolitckej práce,

- nariadenie náčelníka nadriadeného politického orgánu,

- politickú situáciu obyvateľstva na teritóriu, kde bol nepriateľský výsadbok vysadený.

Okrem týchto skutočností musí brať do úvahy, že obkľúenie a ničenie nepriateľského výsadbku nebude typickou útočnou

činnosťou, ani stretným bojom, alebo obranou, ale bude zahrňovať prvky týchto aj ďalších druhov bojovej činnosti, ktorá bude vedená v úzkej súčinnosti s jednotkami ľudových milícii a Ministerstva vnútra.

Vychádzajúc z týchto skutočností, náčelník politického oddelenia zväzku bude obsah straníckopolitckej práce pri tejto „neklasickú“ bojovej činnosti zameriavať predovšetkým na:

- Objasnenie charakteru a významu bojovej činnosti, spôsobov obkľúenia a ničenia operačno-taktického výsadbku nepriateľa, dovedenie konkrétnych úloh do jednotiek a jednotlivcov.

- Zoznámenie s charakteristikou nepriateľa, pri rešpektovaní zásady, aby bojové možnosti (morálny a politický profil, vycvičenosť, kvalita zbraní a bojovej techniky a pod.) vzdušno-výsadbkovej brigády sa nepodceňovali ale ani neprečevali. Brať do úvahy, že napríklad operačno-taktický výsadbok v uvedenej hodnote s posilovými prostriedkami je schopný viesť samostatnú bojovú činnosť v tle protivníka po dobu 2—4 dní, v závislosti od organizácie jeho zásobovania vzduchom.

S charakteristikou nepriateľa, s dôrazom na jeho morálny a politický profil podrobnejšie zoznamovať príslušníkov štábu divízie a štábov útvarov, v obmedzenom rozsahu ostatných vojakov zväzku. Pre získanie čo najobsiahlejších znalostí o konkrétnej situácii nepriateľa využíva náčelník politického oddelenia nielen údaje vlastných prieskumných orgánov, ale i poznatky miestnych orgánov štátnej moci (Rady obrany) pôsobiacich na teritóriu vysadenia nepriateľského výsadbku.

- Účinné ovplyvnenie rozhodovacieho procesu a splňovanie bojovej úlohy vyžaduje od náčelníka politického oddelenia aktívne pomáhať veliteľovi divízie pri tvorbe zámyslu a rozhodnutia pre obkľúenie a ničenie nepriateľského výsadbku.

Poznatky z vykonaných veliteľsko-štábných cvičení však ukazujú, že účinnejšiu konkrétnu pomoc je žiaduce poskytovať aj zástupcom veliteľa zväzku a jednotlivým odborným náčelníkom, a to nielen zo strany náčelníka, ale i ostatných pracovníkov politického oddelenia. Je vhodné voliť také formy práce, ako sú krátke besedy alebo rozhovory, motivácia príslušníkov štábu (osobitne tých, ktorým sa práca práve nedarí, alebo menej skúseným súdruhom), vecné vystúpenie na výborovej a členskej schôdzi, ale i poskytnutie pomoci v príprave návrhov pre rozhodnutie veliteľa zväzku. To však vyžaduje, aby pracovníci po-

litického oddelenia [politických skupín útvarov] mali hlboké znalosti z taktickej a operačnej prípravy, opierajúce sa predovšetkým o dôsledné zvládnutie bojového poriadku Všeob-R-1 a ďalších predpisov.

— Prípravu straníckeho, zväzákkeho a bojového aktívu, s cieľom zabezpečiť avantgardnú úlohu komunistov a funkcionárov SZM pri plnení bojových úloh. Je samozrejmé, že pre nedostatok časových možností nebude možné realizovať časovo náročné formy pre splnenie týchto opatrení. Pôjde teda skôr o živé, konkrétne, stručné a diferencované inštrukcie, uloženie konkrétnych úloh komunistom, funkcionárom SZM a členom bojových aktívov na obdobie bojovej činnosti. V tomto smere sa často zdôrazňuje aj požiadavka potreby premysleného rozmiestnenia komunistov, prípadne zväzákych funkcionárov v jednotkách. Som toho názoru, že oprávnenosť tejto požiadavky je do určitej miery sporná, pretože je efektívnejšie viesť bojovú činnosť kompaktnými a stmelenými jednotkami (osádkami, obsluhami), zvlášť, ak už majú za sebou bojové skúsenosti, než „nabúrať“ ich stmelenosť bezprostredne pred bojovou činnosťou inými vojakmi, a keď vyššej kvality. Preto o rovnomernom rozložení komunistov v jednotkách je žiaduce uvažovať už dnes, v mierových podmienkach a v bojovej činnosti pri dopĺňaní jednotiek živou silou po jej možných stratách.

— Posilnenie straníckopolitckej práce v útvaroch a jednotkách, ktoré plnia rozhodujúce úlohy. Zvýšenú pozornosť treba venovať aj príslušníkom prieskumných orgánov (najmä vyčlenených od vševojskových jednotiek, praporov a rôt), ženijných jednotiek (bojová činnosť nepriateľských výsadek bude zabezpečovaná zriadením minových polí a ženijnými zátarasmi rôzneho druhu), obchádzacích odriadov a jednotiek PVO vojsk.

Vychádzajúc zo zásad vedenia bojovej činnosti vzdušno-výsadkovej brigády (ako ovládnutie dominantných výšin, priestorov a úsekov terénu; dôkladné maskovanie, umožňujúce boj s prevkapaním; možnosť odchodu a boj v menších skupinách atď.) vyplýva, že aj úsilie straníckopolitckej práce bude sústredené predovšetkým do malých jednotiek (osádk, obslúh, družstiev a čiat), od ktorých sa bude vyžadovať vysoká rozhodnosť, iniciatíva, samostatnosť a rýchla reakcia na zmeny situácie pri ničení obkľúčeného nepriateľa.

— Organizáciu straníckopolitckej práce pre zabezpečenie dôslednej súčinnosti medzi útvarmi a jednotkami zväzku navzájom

a s jednotkami ľudových milícií a Ministerstva vnútra.

— Mobilizáciu vojakov pre kvalitnú prípravu zbraní a bojovej techniky, ich majstrovské využívanie v boji. Pri realizácii tohto opatrenia možno využiť príslušníkov bojového aktívu (tých, ktorí už majú bojové skúsenosti) a triednych špecialistov, ktorým možno uložiť konkrétne úlohy — na posilňovanie dôvery a hrdosti na zverenú zbraň u ostatných príslušníkov osádok, obslúh a družstiev, na poskytovanie osobnej pomoci pri odstraňovaní možných porúch na bojovej technika a pod.

— Uskutočňovanie politickej práce s pracovníkmi na úseku tyla s cieľom zabezpečiť nepretržité materiálne a zdravotnícke zabezpečenie v samotnom priebehu bojovej činnosti. Veď skutočnosť, že ničenie obkľúčeného nepriateľa bude charakteristické vysokou manévrovou činnosťou, akciami malých jednotiek na rôznych smeroch a často aj bez palebného styku úmerne tomu vyžaduje dôslednú premyslenosť v organizácii, včasom a pružnom zabezpečovaní muníciou, pohonnými hmotami a proviantom.

Osobitne treba zdôrazniť rastúcu úlohu a miesto zdravotníckeho zabezpečenia. Z faktu, že napríklad u 25. vzdušno-výsadkovej brigády NSR je k dispozícii 330 protitankových prostriedkov rôzneho druhu, vyplýva reálny predpoklad pomerne nezanedbateľných možných strát na živé sile a bojovej technike našich jednotiek. (O dôležitosti a nevyhnutnosti poskytnutia prvej pomoci a prvej lekárskej pomoci svedčí aj taký fakt z Veľkej vlasteneckej vojny, že vďaka premyslenej organizácii zdravotníckeho zabezpečenia bolo možné až 73 % ranených vojakov vrátiť späť k bojovým jednotkám.)

Úspešne realizovať tieto opatrenia, ktoré do značnej miery ovplyvnia bojovú činnosť, predpokladá, aby aj náčelník politického oddelenia rešpektoval ich objektívnu potrebu v zameraní straníckopolitckej práce, prípadne vyčlenil jedného zo svojich pracovníkov pre zabezpečenie úzkej súčinnosti medzi operačnou skupinou zväzku a tylom pre riešenie uvedených otázok.

— Propagandu a popularizáciu hrdinských činov vojakov a jednotiek, zovšeobecňovanie a rozširovanie najlepších skúseností z bojovej činnosti a rozvoja straníckopolitckej práce.

— Politickú prácu medzi vojakmi nepriateľa; aj keď sa vyskytujú skeptické názory o účinnosti pôsobenia prostriedkami špeciálnej propagandy na „elitné“ výsadkové vojská pravdepodobného nepriateľa,

ich použitie nemožno vylúčiť. Naopak — tlačpačové zariadenie „Búrka“, ktoré má politické oddelenie zväzku k dispozícii možno vhodne využiť voči malým jednotkám, ktoré sú v ohrození, majú narušený morálny stav a zníženú bojovosť.

Oplierajúc sa o vyššie uvedené obsahové zameranie straníckopolitickej práce, podáva náčelník politického oddelenia veliteľovi divízie informáciu na prijatie jeho rozhodnutia. V informácii zamierava pozornosť predovšetkým na skutočnosť politického charakteru, ktoré treba brať do úvahy pri zámysle alebo rozhodnutí veliteľa, s dôrazom na charakteristiku nepriateľského výsadku a základné opatrenia straníckopolitickej práce, ktorými sa bude pôsobiť na plnenie úlohy.

Súčasťou jeho ďalšej riadiacej práce je vydanie úloh ZVP útvarov, pracovníkom svojho oddelenia, predsedovi ZO KSČ štábu zväzku, ktorých inštruje o obsahu, formách a metódach straníckopolitickej práce v príprave a priebehu plnenia bojovej úlohy. Príslušníkov politického oddelenia rozčleňuje v závislosti od zámyslu boja s cieľom ovplyvniť realizáciu opatrení tejto práce v útvaroch a jednotkách, ktoré budú plniť rozhodujúce úlohy pri obkľúčení a ničení nepriateľského výsadku.

Na základe rozhodnutia veliteľa zväzku, nariadenia náčelníka nadriadeného politického orgánu a konkrétnej situácie spracúva politické oddelenie Plán politickej práce na obdobie prípravy a vedenia boja (je súčasťou plánu protivýsadkovej obrany divízie), ktorý môže mať nasledovnú štruktúru:

1. Vojensko-politický cieľ bojovej činnosti.
2. Hlavné úlohy straníckopolitickej práce.
3. Opatrenia na politickom oddelení.
4. Opatrenia politického oddelenia v podriadených útvaroch a jednotkách.
5. Hlásenia, informácie.
6. Harmonogram plnenia úloh.

Tvorba plánu vyžaduje tvorivý prístup a čo najväčší osobný podiel náčelníka PO na stanovení úloh, na rozdeľovaní síl a prostriedkov a na časovom vymedzení rozho-

dujúcích opatrení. Tie opatrenia, ktoré sa týkajú prípravného obdobia, budú konkrétne, v priebehu boja však bude treba ich neprestajne dopĺňať s patričným časovým predstihom.

Pri vlastnom plnení bojovej úlohy — obkľučovaní a ničení nepriateľského výsadku politické oddelenie zabezpečuje nepretržité a cieľavedomé rozvíjanie straníckopolitickej práce s dôrazom na:

- dosahovanie osobnej príkladnosti veliteľov, politických pracovníkov a zväzakov pri plnení bojových úloh,
- trvalú znalosť bojovej situácie na smeroch pôsobenia hlavných síl zväzku,
- uskutočňovanie nepretržitej agitačnej práce v osádkach, obsluhách a družstvách,
- popularizáciu príkladných a hrdinských činov jednotlivcov a jednotiek,
- prijímanie opatrení pre zabránenie panike a strachu,
- sústavné sledovanie nálad a názorov a pružné reagovanie na ne.

V riadiacej práci náčelníka PO (ZVP útvaru) je najdôležitejšia bezprostredná osobná informovanosť a pomoc na mieste. To sa týka aj ostatných politických pracovníkov, ktorí by mali na to využívať všetky styky s funkcionármi jednotlivých miest velenia, útvarov a jednotiek. Skúsenosti z vykonávaných cvičení ukazujú, že sa osvedčilo, ak bol náčelník PO (ZVP) v rozhodujúcich etapách bojovej činnosti na miestach velenia, kde osobne získaval poznatky o práci štábu, vedúcich funkcionárov, veliteľov útvarov (práporov). Tento zdroj informácií je veľmi dôležitý a ťažko nahraditeľný.

Náčelník PO (ZVP) musí mať vždy možnosť byť prítomný tam, kde je situácia najzložitejšia, na mieste usmerniť straníckopolitickú prácu, včas pomôcť potrebnou radou a účinným opatrením, najmä v situáciách, keď dochádza k zníženiu bojového ducha, keď sa stretáva s rušivými javmi, alebo s porušovaním disciplíny a organizovanosti, s nedostatkami v zdravotníckom alebo materiálnom zabezpečení.

Veľmi dôležitý bude však aj jeho osobný styk s vedúcimi funkcionármi jednotiek ľudových milícií a Ministerstva vnútra k vzájomnej informovanosti o priebehu plnenia bojových úloh a prehľadávaní úzkej súčinnosti pri ich realizácii.

Sovětsko-americká jednání o jaderných a kosmických zbraních v letech 1985-1986 v Ženevě

Napjatá a složitá mezinárodní situace na přelomu let 1984 až 1985 vyžadovala energické politické kroky, aby bylo zabráněno jejímu dalšímu zhoršování s nedozírnými následky pro celé lidstvo všeobecně a Evropu zvláště.

Jedním z nejdůležitějších kroků v tomto směru se stala schůzka ministrů zahraničních věcí SSSR a USA v lednu roku 1985 v Ženevě, která byla konkrétním projevem vůle obou velmocí přispět k ozdravení situace a zahájit konstruktivní jednání v oblasti, která je v tomto směru rozhodující, tj. v oblasti jaderných a kosmických zbraní.

Dvoustranná jednání byla zahájena v březnu roku 1985 v Ženevě a záhy se specializovala do tří pracovních skupin — pro otázky kosmických, strategických jaderných zbraní a jaderných zbraní středního dosahu.

Již tento rozsáhlý sortiment problémů naznačoval, že jednání budou složitá, že je

třeba počítat s jejich časově náročným průběhem a že se budou vyznačovat řadou expertních konzultací o technických a vojenskostrategických problémech. Na druhé straně bylo již od počátku zřejmé, že nosným prvkem těchto jednání bude politická vůle obou jednajících stran dosáhnout odvrácení horečného zbrojení ve vesmíru a zastavit je na Zemi, omezit a snížit stav jaderných zbraní a upevnit strategickou stabilitu při zachování zásady stejné bezpečnosti.

Tyto základní předpoklady se vcelku potvrdily. V současné době bylo ukončeno páté kolo jednání. I když nepřineslo konkrétní výsledky, umožňuje dosavadní — téměř dvouroční — průběh jednání určitě, byť i neúplně hodnotení.

Americká strana, zatlačená sovětskými iniciativami do defenzivy, používala zdržovací taktiky, známé z dosavadních mezinárodních jednání v oblasti odzbrojení. Usilovala o bagatelizaci sovětských návrhů a

označovala je za propagandistické, za nevhodné pro seriózní jednání. S výjimkou oblastí kosmických zbraní předkládala i protinávhrhy, avšak tak, aby byly ve svém komplexu předem nepřijatelné. Znovu se objevoval požadavek neadekvátní kontroly jako podmínka, a to přesto, že SSSR s kontrolou, včetně kontroly na místě v podstatě souhlasil.

Za nejúpornější je možné považovat negativní americké stanovisko v oblasti odvrácení militarizace kosmu. Spojené státy daly jak v průběhu jednání, tak i mimo ně kategoricky najevo, že jsou rozhodnuty program militarizace kosmického prostoru dále rozvíjet a zdůvodňovaly toto své rozhodnutí nejen argumenty vojenskostrategickými, ale i ekonomickými a technologickými. Vystupovaly prostě tak, jako kdyby tento program byl jediným předpokladem udržení a zvyšování prestiže Spojených států a jejich mocenského a ekonomického vlivu. V této souvislosti měla velmi nepatrnou váhu jejich deklarativní nabídka vědeckotechnické spolupráce, vtělená do pojmu „otevřených laboratorii“.

Ke změně stanovisek a docílení dynamiky jednání v této oblasti bohužel nenapomohla ani ženevská schůzka na nejvyšší úrovni, a to i přesto, že obě strany se dohodly, že práce na těchto rozhovorech bude urychlena s ohledem na plnění úkolů, vytyčených ve společném sovětsko-americkém prohlášení z 8. ledna roku 1985. Napopak, několik dní po schůzce na nejvyšší úrovni prohlásil vedoucí projektu militarizace kosmického prostoru v USA, generálporučík Abrahamson, že očekává pokyny k urychlení tohoto programu.

Je tedy možné konstatovat, že přes značné obtíže v oblasti technologie, energetiky a financování se projekt militarizace kosmu v USA nadále rozvíjí, i když jeho časové dimenze narůstají. V této souvislosti se uvádí vstup do systémového realizačního stadia až po roku 2000. Tyto okolnosti nemohou mít tedy kladný vliv na probíhající jednání a jsou s jeho duchem i obsahem v naprostém rozporu.

Sovětský svaz požaduje v této oblasti zákaz úderných kosmických zbraní, přičemž má na mysli všechny prostředky s ničivým účinkem v kosmu, do kosmu, nebo z kosmického prostoru na Zemi. Tento pojem postihuje jak zbraně protidružicové, tak i protiraketové. SSSR je přesvědčen, že pouze na základě mírového kosmu je možné přejít k jadernému odzbrojení.

USA odmítají zákaz. Aby však jejich odmítání nebylo tak tvrdé, požadují konkre-

tizaci pojmu „úderné kosmické zbraně“ jako předpokladu dalšího jednání.

Poněkud konstruktivněji vypadá na první pohled oblast jednání o snížení strategických jaderných zbraní, aspoň v tom smyslu, že jsou předkládány konkrétní návrhy na jejich redukci. V tomto smyslu lze hovořit o zásadní shodě obou stran na padesátiprocentní snížení stavu těchto zbraní. Jde v podstatě o návrh SSSR, vyhlášený poprvé při návštěvě s. Gorbačova v Paříži v říjnu roku 1985 a potvrzený ve společném sovětsko-americkém prohlášení z listopadu téhož roku.

Přes tuto shodu se však vyskytly různé názory na konkrétní kroky. Spojené státy ve svém návrhu z 11. listopadu roku 1985 požadovaly snížení na 4500 jaderných hlav, z nich nejvíce 3000 na mezikontinentálních balistických raketách, limitování počtu strategických bombardovacích letounů na 350 a střel s plochou dráhou letu, odpalovaných z letounů na 1500 kusů. Vyslovily dále připravenost přijmout limit 1250–1450 kusů balistických strategických raket. Současně se vyslovily pro závazek zákazu dalšího rozmísťování a modernizace těchto prostředků a zákaz instalace jejich mobilní varianty.

Na první pohled vypadal tento návrh sympaticky, nezahrnoval však některé prostředky, schopné zasáhnout území SSSR, jako jsou strategické rakety umístěné na ponorkách a ponechával otevřený obsah pojmu „strategický“. Ponechával si v záloze určité požadavky na kontrolu.

Sovětský svaz s cílem oživení těchto jednání předložil komplexní návrh na odstranění jaderných zbraní do roku 2000, uvedený ve známém prohlášení s. Gorbačova z 15. ledna roku 1986. Návrh svou komplexností, srozumitelností a časovou posloupností daleko přesáhl dílčí a přitom technicky složitý návrh USA a stal se majetkem široké světové veřejnosti i výrazem otevřené diplomacie leninského typu. USA nebyly až dosud schopné oslabit jeho působení odkazem na nutnost předkládání návrhů na důvěrném, uzavřeném jednání.

Přitom byl tento návrh podrobně projednán s orgány ministerstva obrany SSSR a shledán uskutečnitelným. V konkrétních parametrech navrhuje SSSR, aby si každá strana po prvním snížení ponechala 6000 jaderných náloží, což odpovídá zhruba 50 % dnešního stavu. V ostatních parametrech jsou si oba návrhy dosti podobné. Stanoví počty strategických bombardovacích letounů na 350 (přitom tímto počtem disponují USA, SSSR zatím tohoto stavu

nedosáhl) a střel s plochou dráhou letu podle možnosti strategických bombardovacích letounů na 1500 kusů. Problémem však zůstávají některé druhy letectva a ponorek v systému protivzdušné obrany, které nemají stejné úkoly a parametry v USA a SSSR.

Z negociačního hlediska je možné konstatovat, že USA v poslední době přijímají formu návrhů SSSR, dávají jim však jiný obsah.

V oblasti jaderných zbraní středního dosahu je situace obdobná, ovšem s jinými vojenskostrategickými a technickými variacemi.

Ústředním bodem amerického přístupu je tzv. „nulové řešení“, tedy odstranění všech sovětských i amerických raket středního dosahu bez ohledu na to, kde se nacházejí. Má přitom na mysli pouze prostředky s dosahem přes 1000 km, a to jak balistické, tak i s plochou dráhou letu. Připouští rovněž řešení cestou vyrovnání počtu sovětských i amerických prostředků uvedené kvality na jakékoli úrovni.

Tento americký přístup nebere v úvahu prostředky, které má k dispozici Francie a Velká Británie, s poukazem na to, že nemůže jednat za třetí strany, a požaduje i stažení sovětských raket středního dosahu, umístěných na Dálném východě. Vytváří tím situaci nerovnoměrnosti, která je v rozporu s požadavkem rovné bezpečnosti, strategické rovnováhy a stability a která je i v rozporu s obsahem společného sovětsko-amerického prohlášení z listopadu roku 1985.

Naproti tomu relevantní část sovětského návrhu požaduje odstranění všech prostředků středního dosahu obou stran v Evropě v době pěti až osmi let, předpokládá přijetí britského a francouzského závazku zmrazit jejich jaderné prostředky na dosavadní úrovni a od Spojených států požaduje nedodávat strategické rakety i rakety středního dosahu třetím státům. Nezahrnuje rakety operačně taktického charakteru z důvodů snahy nekomplikovat technické problémy, jichž využívá americká strana k protahování jednání.

Již z tohoto srovnání je zřejmé, že sovětský návrh je reálnější, zabráňuje komplikacím a směřuje k řešení problémů přímější cestou.

Sovětský svaz toto své stanovisko dále specifikoval v podobě návrhu z právního hlediska přesně formulované dohody, předložené v Ženevě 16. března roku 1986. Navrhuje úplnou likvidaci sovětských i ame-

rických raket středního dosahu, balistických i s plochou dráhou letu, nespojuje řešení této otázky se strategickými a kosmickými zbraněmi. Návrh v daném období prakticky vylučuje z posuzované evropské rovnováhy odpovídající prostředky Francie a Velké Británie a dále přiléhá k skutečnému nebo domnělému znepokojení některých západoevropských vlád i veřejnosti v souvislosti s operačně taktickými raketami s prodlouženým dosahem rozmístěnými na území ČSSR a NDR jako protipatření proti instalaci amerických raket. I tyto prostředky zahrnuje do procesu jaderného odzbrojení v duchu komplexního návrhu z 15. ledna roku 1986.

Představitelé SSSR zaujali v této souvislosti stanovisko i k americkým výpadům o instalaci sovětských raket středního dosahu na Dálném východě. Poukázali na to, že v souladu se sovětským programem jaderného odzbrojení mají být tyto prostředky plně likvidovány ve druhé etapě realizace tohoto programu. V současné době čelí tyto prostředky jadernému uskupení amerických sil v tomto prostoru, kde je přes 400 jednotek. To vyvolává nutnost řešit tento problém oboustranně. Přitom neobstojí ani opakované tvrzení americké strany o možnosti přesunu sovětských prostředků z Východu na Západ, protože není reálné možné připustit výraznou změnu poměru sil ani v tomto regionálním rámci.

S odvoláním na Evropu je ještě třeba zdůraznit, že americké rakety středního dosahu v Evropě ohrožují SSSR, kdežto obdobné sovětské rakety v tomto prostoru nemohou zasáhnout území USA. To je prvek nerovnováhy, který je nutné vzít při jednání rovněž v úvahu.

Poslední návrh SSSR je ve svém celku příkladem seriózního přístupu k řešení problematiky, která tvoří neoddělitelnou součást Ženevských jednání. Respektuje některá stanoviska druhé strany a jde až na hranici možných ústupků. V současné době ještě nejsou známa stanoviska USA k jednotlivým obsahovým otázkám sovětského návrhu, odhlédneme-li od těch, která se týkala obdobných bodů předchozích návrhů.

Některé reakce vlád Francie a Velké Británie na opatření, která by se jich týkala, jsou již známé. Je třeba otevřeně říci, že jsou negativní, a to především z hlediska uchování tzv. odstrašující síly. Ministerská předsedkyně Velké Británie šla dokonce tak daleko, že prohlásila, že si vůbec nedovede představit svět bez jaderných zbraní.

- Tato stanoviska sice nejsou oficiálně prezentována na jednáních. Je nutné však předpokládat, že jich bude americká strana podle potřeby využívat, což nedává příliš optimistické předpoklady pro další jednání.

Vcelku můžeme konstatovat, že dvou-

stranná ženevská jednání probíhají v současné době se zvýšenou intenzitou. Přes různost stanovisek jednajících stran, s nimiž je nutné vždy počítat, vyvine SSSR jistě úsilí k dosažení konkrétních výsledků v duchu zahraničně politické linie XXVII. sjezdu KSSS, která směřuje k zachování míru a zabránění celosvětové katastrofě.

NĚKTERÉ POZNATKY Z FRONTOVÉHO VŠC PALCÁT-86

Formy a metody přípravy velitelů, štábů a vojsk jsou zdokonalovány současně s vývojem ozbrojených sil a způsobů jejich operačního a bojového použití. S růstem složitosti přípravy, organizace a zabezpečení soudobé operace, zejména na počátku války, na stále větším významu nabývají operační cvičení. Umožňují nejvíce přiblížit přípravu štábů a výcvik vojsk ke skutečnému vedení operace (boje). Proto jsou také operační cvičení nejen nejefektivnější, ale i nejsložitější formou přípravy. To zvláště platí pro cvičení operačního rozsahu s obrannou tematikou.

Každé takové cvičení přináší něco nového, zvláštního a v podstatě řešení stanovených cílů a učebních úkolů je do jisté míry jedinečné, neopakovatelné. To však neznamená, že nemohou být současně metodou opakování, komplexního procvičování a prohlubování vědomostí, dovedností a návyků velitelů, náčelníků a pracovníků štábů. U operačních štábů, které jsou v současných podmínkách doplňovány mladými kádry, mohou být také i metodou slaďování jejich činnosti. Příslušníci štábů se na operačních cvičeních učí a zdokonalují ve vzájemné spolupráci a součinnosti v rámci štábu, ale i mezi jednotlivými cvičícími štáby, osvojují si nové poznatky a zásady operačního umění. Při cvičení Palcát-86 jsme tak získali **nové poznatky a praktické zkušenosti z přípravy a vedení obranné operace na počátku války**, která poprvé byla řešena v celém rozsahu a komplexně. Toto cvičení potvrdilo, že kvalita složitých operačních cvičení s obrannou tematikou nezávisí jenom na propracovaném a správném zámyslu cvičení, reálném plánu provedení, všestranném organizačním zabezpečení, připravenosti ředitelství a rozhodčí služby, ale především na důkladné přípravě cvičících štábů a vojsk. Jelikož jde o proces zásadního významu, považují za účelné některé poznatky zevšeobecnit.

Štáby a vojska v procesu **přípravy** na cvičení musí zvládnout značný rozsah učebních úkolů jak ze vševojskové oblasti, tak i druhů vojsk a služeb. Všestranná příprava na cvičení byla vytvořena již plánem přípravy generálů, důstojníků a štábů. V něm, podle dříve osvědčené skladby výcvikových hodin, bylo ve prospěch praktické činnosti všech odborností v každém měsíci vyčleněno nejméně pět hodin. Šlo o přípravu, která maximálně odpovídala praktickým potřebám a požadavkům práce štábu v poli. Přitom je důležité, aby byla známa úloha i předurčení štábu a požadavky, které budou na něj kladeny v průběhu cvičení. Byli jsme si vědomi, že postupnou, nepřetržitou, všestrannou přípravou ovlivňujeme nejen plnění úkolů stálé připravenosti, ale i skutečných bojových úkolů. Toho jsme docílili udržováním vysoké úrovně bojové pohotovosti štábů všech stupňů, včasným plněním stanovených úkolů průzkumu spolu s jaderným a palebným ničením, ujasňováním a hodnocením situace, plánováním operace a bojové činnosti, rychlým, přesným a včasným doručováním konkrétních úkolů podřízeným, promyšlenou organizací a zabezpečením operační činnosti, udržováním spolehlivého, nepřetržitého spojení i velení a organizací součinnosti do celé hloubky obrany.

Opatření přípravy k prosazení i zvládnutí těchto otázek se podařilo pojmout do **komplexního plánu přípravy na cvičení**. Od zahájení výcvikového roku byla příprava velitelů a štábů (velitelská shromáždění, velitelská příprava, štábní nácviky) zaměřena na cvičení Palcát-86. Z praktického hlediska je možné ji rozdělit na samostatnou a kolektivní.

Samostatná příprava spočívala v osvojení a studiu odpovídajících ustanovení řádů, předpisů, a další odborné literatury, zopakování takticko-technických dat, operačních norem, organizace zásad použití vlastních vojsk a nepřítelů (zpravidla v rozsahu plánů samostatného studia).

Kolektivní (společná) příprava na cvičení v celkovém jejím dlouhodobém systému měla rozhodující význam. Šlo především o operační a taktickou přípravu v rámci velitelské přípravy, která napomáhala zvyšovat úroveň operačního a taktického myšlení, seznamovala příslušníky štábu s novými poznatky socialistické vojenské vědy, principy vojenského umění s důrazem na otázky, jež budou hlavním předmětem řešení v průběhu cvičení. Osvědčilo se na společnou velitelskou přípravu přizvat odborně připravené hlavní funkcionáře nadřízeného stupně velení.

Rozhodující místo ve všestranné přípravě na toto zaměstnání měly bezesporu **štábní a komplexní štábní nácviky**. Ke sladění polního velení v nové organizační struktuře jsme uskutečnili čtyři štábní nácviky, dva jednostupňové, jeden třístupňový a jeden komplexní štábní nácvik za řízení MNO. Důležitým zaměstnáním v naší přípravě byl třístupňový komplexní štábní nácvik, který řídil velitel Západního vojenského okruhu. Přínos nácviků spočíval především v tom, že pracovníci štábu si prohloubili teoretické znalosti a praktické návyky, získali jistotu a přesnost v práci a ve sladění činnosti celého štábu svazu k plnění úkolu v polních podmínkách.

Osvědčilo se nám zahájit přípravu na cvičení Palcát-86 dílčími štábními nácviky [štábními nácviky správ] organizovanými na úrovni polních pracovních kolektivů (polních pracovišť), v hodinách stanovených plánem přípravy generálů, důstojníků a štábů. Tím jsme splnili i požadavek Směrnice pro operační a mobilizační přípravu ve výcvikovém roce 1985—1986, ve které je sta-

noveno maximálně přimknout přípravu štábů k praktickému výcviku. Hlavní pozornost v jejich průběhu jsme soustředili na:

- individuální zvládnutí funkčních povinností každého příslušníka polního velení,
- sladění pracoviště podle nové metodiky práce štábu v poli,
- získání trvalých návyků v praktickém výkonu funkcí zvláště na plánování a vedení operace,
- zpracování konkrétních operačních (bojových) dokumentů podle funkčního zařazení s důrazem na formalizovanou a vzorovou dokumentaci,
- používání a obsluhu prostředků polního spojení.

Díličí nácviky uskutečňované po skupinách polních pracovišť (odbornostech) vyžadovaly promyšlenou a systematickou přípravu praktických zaměstnání. Jejich přínos spočíval v tom, že účastníci se učili pracovat samostatně a připravovali se na nich s dostatečným předstihem. Na těchto nácvicích byly stmelely pracovní kolektivy a vytvořeny předpoklady k plnění praktických úkolů v celém komplexu štábu. Časové zálohy jsme využívali k odstraňování zjištěných nedostatků.

K vyšším stupňům štábních nácvků, které byly uskutečňovány komplexní formou, jsme již přistupovali jako sladěné štábní kolektivy. Tím byla dána možnost na třístupňovém komplexním štábním nácvku velitelství a štábů pokračovat dále v hlubším rozvíjení návyků, sladěnosti činnosti s podřízenými štáby, sběru situací, jejich zpracování, provádět informaci uvnitř štábu a mezi místy velení. Velitelé a štáby se zdokonalili v nepřetržitém velení podřízeným v období přípravy i v průběhu vedení operace a ověřovali jsme jejich připravenost k velení vojskům v podmínkách bojové situace.

Štábní nácviky jsme organizovali s cílem, aby jednak upevňovaly znalosti získané na přednáškách a společných zaměstnáních, které řídili hlavní funkcionáři, a aby cílevědomě, soustavně zvyšovaly i zdokonalovaly návyky důstojníků a připravovaly štáb na řešení složité problematiky. K zamyšlení jistě stojí úvaha o účasti na těchto metodicky uspořádaných zaměstnáních všech předurčených důstojníků do polního velení. Dosažením potřebné účasti všech kategorií důstojníků by se tak podařilo zajistit jejich předpokládanou potřebnou kvalifikační přípravu.

Na cvičení Palcát-86 velitelé a štáby řešili nové otázky, které spočívaly v tom, že byly v jeho průběhu poprvé v celém rozsahu a komplexně plněny úkoly spojené se skrytým přechodem vojsk z mírového na válečný stav, s přípravou a vedením prvních operací na počátku války, zejména obranné operace. Celé cvičení bylo prakticky podřízeno přípravě a vedení obranné operace. V takovém rozsahu i hloubce a v celé návaznosti všech zúčastněných stupňů velení jsme ještě obrannou tematiku v praxi neřešili. Poprvé jsme v celém rozsahu zpracovali úplnou plánovací dokumentaci pro obrannou i útočnou operaci. Vzhledem k rozsahu článku se budu zabývat jen některými otázkami, a to zejména těmi, které souvisejí s prací vševojskového operátora.

Jednou z důležitých otázek je **příprava na zpracování velkého množství plánovacích dokumentů**, zejména grafických operačních materiálů, a to jak pro obrannou, tak i útočnou operaci. Jejich zpracování probíhalo v přípravném období cvičení. Polní velení v té době zhotovilo úplnou grafickou i písemnou

plánovací (operační, bojovou) dokumentaci. Těžiště práce při tom spočívalo na operátorech skupiny všeobecného plánování. Předurčení důstojníci k našemu posílení polního velení se zpracování dokumentace prakticky nezúčastňovali, protože jejich činnost ve štábu skončila dvoudenním komplexním štábním nácvikem, který předcházela cvičení. V důsledku velkého množství těchto dokumentů mohly být v průběhu nácviku pouze rozpracovány (jejich dokončení trvalo dalších pět dnů).

Náročné požadavky na přípravu a vedení soudobé operace, zejména složité problematika organizace a zabezpečení počátku vstupu našich vojsk do války, nepochybně ovlivňuje i způsob řízení tohoto rozhodujícího období. Nesporně značně odůvodňuje rozšířenou přípravu plánovacích dokumentů, které byly v rámci příprav na cvičení i v jeho průběhu zpracovány. Početní nárůst zejména grafických dokumentů (nyní uvedených v operační pomůcce Pom-520-OS) je jistě zdůvodněnou a již výstavbou ozbrojených sil Sovětské armády v praxi ověřenou realitou. Přesto si myslím, že ještě stále z hlediska praxe je zapotřebí dále **zkoumat kvantitu** uvedených **dokumentů**. Zabýval se tím rovněž soudruh ministr národní obrany v rozboru cvičení. S ohledem na současný stav a tyto skutečnosti bude zřejmě potřebné dále zkoumat dobu přípravy operace, zejména časové možnosti plánování prvních operací.

Vycházíme-li ze získaných zkušeností, zejména přípravného období cvičení, můžeme počítat s tím, že příprava a plánování operací (přijetí rozhodnutí, stanovení úkolů vojskům, organizace jaderného a palebného ničení nepřítele, protivzdušné i protitankové obrany, součinnosti, zabezpečení všeho druhu a velení vojskům, zaujetí výchozích prostorů nebo stanovení obranných pásem, jejich ženijní budování, příprava štábů a vojsk k plánované činnosti, organizace a uskutečňování politické práce) při optimální organizaci práce velitelů a štábů si reálně vyžádá 4–5 dnů. V tom ještě není započítána doba na upřesnění plánovací dokumentace, které bude uskutečněno zpravidla pouze pro jednu operaci (na základě konkrétně vzniklé situace). Lze předpokládat, že k tomu bude nutné vyčlenit 1–2 dny. Zkušenosti z přípravného období cvičení komplexního štábního nácviku a také jeho prvního období potvrzují opodstatněnost předchozích časových údajů. Domnívám se, že bude vhodné prozkoumat metodiku práce štábu v poli z hlediska časových možností a pro plánování obou operací stanovit dobu např. 4–5 dnů. Časové možnosti přípravy operací, zejména činnost při plánování, budou nepochybně vyžadovat ještě účinněji intenzifikovat práci velitelů, náčelníků a štábů.

Zvýšení produktivity práce při plánování operací můžeme dosáhnout novým dělením práce polní struktury pracovišť a rozšířením zodpovědnosti za přípravu vševojskových plánovacích dokumentů. Myslím, že je nutné ponechat skupině všeobecného plánování odpovědnost za zpracování a přípravu hlavních, nejdůležitějších a rozhodujících grafických a písemných dokumentů. Patří k nim rozhodnutí velitele pro obrannou a útočnou operaci, plán obranné a útočné operace s textovou částí všech dokumentů. Přihlídneme-li k tomu, že tato skupina bude kromě kalkulací a propočtů zpracovávat kalendářní plán přípravy obou operací a její funkcionáři připraví zvlášť pro každou operaci operační směrnice, plán OPZHN, plán operačního maskování, pak vidíme, že jde o rozsah prací, který plně vytěžuje všechny důstojníky. Přenesením zodpovědnosti za zpracování částí plánovacích dokumentů na jiná polní pracoviště (oddělení směrů, informační středisko) vytvoří se současně podmínky,

aby důstojníci skupiny všeobecného plánování mohli promyšleně připravit zdůvodněné kalkulace a propočty.

Jsem toho názoru, že vzhledem k mírové funkční náplni většiny pracovníků oddělení směrů je možné, aby se její příslušníci v přípravném období zaměřili na zpracování plánu překrytí státní hranice, plánu zaujetí operační sestavy pro obrannou i útočnou operaci a plánu protivýsadkové obrany. Důstojníci informačního střediska mohou zpracovávat např. plán provedení protiúderu, plán bojové činnosti do bližšího úkolu a udržení taktické hloubky obrany. Jak je mi známo, podobná dělba práce je již vžitou praxí v operačních štábech Sovětské armády. U našeho štábu se řídíme naopak zásadou, že všechny vševojenské plánovací dokumenty zpracovává skupina všeobecného plánování.

Rozdělení zpracovatelských úkolů tímto způsobem v době přípravného období před zahájením cvičení mělo za následek přetížení části operátorů. V té době totiž jeden důstojník ze skupiny všeobecného plánování připravoval všechny plánovací dokumenty pro útočnou operaci (7 grafických dokumentů s písemnými přílohami) a druhý ve stejném množství zpracovával dokumentaci pro obrannou operaci. Tento úkol se namnoze vymykal lidským možnostem, především v důsledku časových limitů vytyčených metodikou práce štábu v poli. I přesto, že požadavky na plánování v době přípravy operací jsou vysoce náročné na množství zpracovávané dokumentace, úroveň odborné připravenosti, organizaci a metodiku práce, úkol přípravného období jsme splnili. Svědčí o tom i hodnocení v rozboru cvičení.

Praxe cvičení potvrdila, že bude zřejmě potřebné ujednotit zpracování operačních a bojových dokumentů, stanovit počet, obsah a formu jejich grafických i textových částí. Podle mého názoru by bylo vhodné vydat jejich vzory, snížit počet a odstranit zbytečnou duplicitu. Tím bychom zbavili operační štáby neefektivní práce a vytvořili lepší časové možnosti pro funkcionáře plného velení, především k přímému řízení a kontrole vojsk.

Jiné postřehy z přípravy plánovacích dokumentů svědčí o tom, že jejich zpracování bude vyžadovat nové přístupy, formy a metody práce i nové pracovní postupy. Jejich včasná příprava a účelný obsah musí zabezpečit praktické využití k řízení celé operace. Podle mého názoru toho lze dosáhnout zvláště větší promyšleností jejich přípravy. Vždy by mělo jít o zpracování takových dokumentů, aby rozsahem i obsahem naplnily své poslání, tj. zabezpečily plnohodnotné řízení vojsk na počátku i v průběhu války.

Způsob cvičení vycházel ze soudobých názorů na vedení operace, zejména na zahájení války. Zdokonalili jsme se v upřesňování rozhodnutí a plánů bezprostředně před jejím zahájením. Byla zvolena varianta činnosti, která odpovídala vzniklé situaci, tj. především úrovni dosažené bojové pohotovosti a stavu operačního rozvinování sil a prostředků stran k době agrese nepřítele. V dalším bude potřebné zkušenosti získané ze cvičení Palcát-86, zvláště z plánování a přípravy operací, dále rozvíjet s důrazem na upřesňování konkrétního úkolu před bezprostředním vstupem našich vojsk do války.

Jde o upřesnění již dříve zpracované dokumentace pro obrannou a útočnou operaci na základě operační směrnice Hlavního velitele Spojených ozbrojených sil. Je to velmi zajímavý úkol, který dříve v praxi nebyl tímto způsobem procvičován. Novou metodikou práce štábu v poli je na upřesňování úkolu

vyhrazena doba osmi hodin. Při operačních cvičeních se na přípravu operace obvykle vyčleňuje taková doba, jakou by mohly štáby a vojska disponovat ve skutečném boji. Vytvářejí se tak podmínky k tomu, aby důstojníci získali návyky a učili se organizovat operaci (boj) ve zkrácené době a v plné míře doceňovali časový činitel v počátečním období války. Upřesňování úkolu nám bylo značně ztíženo novým složením operačního svazu, které bylo dáno začleněním dalšího spojeneckého svazu do jeho sestavy. Taktéž různé možnosti agrese vyžadovaly podstatná upřesnění rozhodnutí a plánu, zejména pro obrannou operaci. Situace vyžadovala přepracovat celé rozhodnutí i plán obranné operace a překreslit dvě mapy. K tomu bylo nutné vytvořit prostor pro práci v souladu s platnou metodikou štábu v poli v trvání 24 hodin a při upřesňování obou operací 48 hodin. Z toho je možné vyvodit závěr, že metodika práce připravená k upřesňování dokumentace v trvání 8 hodin nebude vždy vyhovovat soudobým požadavkům.

Problematika upřesňování plánovací dokumentace, různé možnosti jejího doplnění nebo opravy již zpracovaných materiálů (úplné přepracování), na základě konkrétní situace, bude zřejmě vyžadovat další zkoumání v praxi operační přípravy velitelů a štábů.

Plně je též třeba využít dalších poznatků ze cvičení Palcát-86, získaných z **organizace a vedení soudobých obranných operací svazů na počátku války**. Cvičení potvrdilo, že pro současný obranný boj je charakteristická rychlá změna situace. V souvislosti s tím důsledná realizace přijatého rozhodnutí pro obranu vyžaduje neustále zvažovat změněné podmínky, včas na ně reagovat, upřesňovat rozhodnutí a ve stanovenou dobu je předat podřízeným.

Při cvičení byly tyto základní principy úspěšně řešeny, a to zejména proto, že uspořádání obrany zabezpečovalo její vysokou odolnost a aktivitu. Praxe potvrdila zvláštní úlohu uplatňování a význam vysoké aktivity obrany, která spočívala v neustálém ničení nepřítele všemi druhy zbraní, uskutečňování širokého manévru údery, palbou, zátarasy, silami a prostředky z hloubky. Osvědčilo se vykonávat manévry vojsky z úseků, kde nepřítel neútočil na směry jeho úderů, a rovněž vést rozhodné protizteče a protiúder. Rozhodný protiúder, který byl jedním z hlavních předmětů řešení cvičení, vyžadoval (při dodržení principu soustředění hlavních sil k obraně rozhodujících prostorů — směřů) účelné členění sil a prostředků bránících se vojsk do hloubky, promyšlený manévry palbou (úder) a zálohami na směry útoku nepřítele k zastavení jeho postupu. Protiúder vedl spojenecký svaz druhého sledu, a to při boji o armádní pásmo obrany a na předem plánovaných směrech. Jeho cílem (v závislosti na celkové situaci a bojových možnostech vlastních vojsk) bylo zničit úderné uskupení nepřítele, obnovit postavení na státní hranici a vytvořit podmínky pro přechod hlavních sil frontu do útočné operace. Osvědčilo se uskutečnit jej postupně vstřícným úderem v součinnosti s vojsky, která se zúčastnila armádního protiúderu. Protože se nepřítelem podařilo proniknout do pásma obrany frontu na několika směrech, byl frontový protiúder veden především s cílem zničit hlavní nepřátelské uskupení. Další uskupení byla současně ničena armádními protiúderem i divízními protiztečemi. Praktické vykonání rozhodného protiúderu při cvičení potvrdilo již dříve známou teoretickou zásadu, že nejrozhodnějším a nejefektivnějším je protiúder vedený do obou boků nepřítele. Tento způsob bylo možné uskutečnit pouze za situace, kdy se vojska prvního sledu pevně bránila na bocích úderného uskupení nepřítele a součas-

ně byl ještě dostatek sil k vytvoření nezbytné převahy na dvou vybraných směrech úderu.

Po splnění cílů obranné operace byly vytvořeny podmínky pro přechod hlavních sil a prostředků operačního svazu do útočné operace. Přitom na bocích úderných uskupení a v týlu vlastních vojsk zůstala značná část nepřítele, kterou bylo nutné rychle obklíčit a zničit. Poznatky ze cvičení svědčí o tom, že šlo o značné síly a prostředky nepřítele, které budou často izolovány ve velké hloubce našeho území. K jejich obklíčení a zničení jsme vyčlenili část sil svazů prvního sledu, svazky druhého sledu a zálohy. Při plnění tohoto úkolu byly použity různé druhy manévru, zejména činnost na zbíhavých směrech v součinnosti s roztínavými údery s cílem rozdělit velká uskupení nepřítele a po částech je zničit.

Při cvičení byla věnována značná pozornost **organizaci součinnosti** (s využitím plastického stolu) a **praktické velitelské činnosti v terénu**. Její funkce nabyla na zvláštním významu začleněním spojeneckého svazu do naší sestavy. Praxe potvrdila, že metody organizace součinnosti se neustále vyvíjejí v závislosti na změnách ve výzbroji a bojové technice, organizaci a způsobu vedení operace (boje) vlastních i nepřátelských vojsk. Osvědčilo se provádět rekognoskaci a upřesňovat úkoly v terénu z vrtulníku.

Přesná a nepřetržitá součinnost vojsk je jednou ze základních podmínek dosažení úspěchu v boji. Vzhledem k tomu, že při tomto cvičení měl operační svaz spojenecké složení, bylo nutné této problematice věnovat zvýšenou pozornost a zabezpečit pevnou součinnost jak v přípravě, tak i v průběhu vedení operace. V obraně byla upřesňována podle směrů úderů nepřítele. Šlo o určení způsobu činnosti vojsk na pravděpodobném směru hlavního úderu nepřítele a na dalších směrech jeho útoku, na bocích a v mezerách mezi sousedy, při vedení protiúderů, což mělo velký význam zejména pro činnost vojsk naší a sovětské armády. Osvědčilo se nám k zabezpečení součinnosti připravit plastické stoly (měřítko 1 : 50 000) s využitím univerzální skládací soupravy plastických stolů. Ze samostatných sádrových mapových čtverců (rozměr 1 × 1 m) a připravených pomůcek je možné plastický stůl připravit účelně a v relativně krátké době. Myslím však, že i zde je možné uplatnit ve větším rozsahu výsledky vědeckotechnického pokroku (např. využití plastů, mikroelektroniky apod.).

Uvedením některých dílčích problémů z oblasti operačních cvičení jsem chtěl přispět k rozšíření poznatků z náročné tvůrčí činnosti velitelů a štábů. Vidíme, že některé aspekty řešené problematiky nejsou zatím zcela jednoznačně uzavřeným problémem. A bylo by účelné, kdyby podnítily další diskusi na stránkách tohoto časopisu.

NOVÝ PRVEK VE VELENÍ VOJSKŮM

Potřeba neustálého zkvalitňování velení vojskům narůstá. V období vědeckotechnického rozvoje je někdy spojována s přehnanými představami a žádostmi o nové moderní technické prostředky, které je nutné do armády zavádět. Druhá cesta, levnější, je ještě delší čas plně nebo nově využívat techniku, která již zavedena je. V oblasti automatizace velení vojskům tato možnost existuje konkrétně u terminálových pracovišť, výpočetní techniky a zařízení pro utajený přenos dat. Jejich dosavadní jednoúčelové využití k urychlení výpočtů a přenosu některých údajů nevyčerpávalo jejich možnosti. Realizace myšlenky pozvednout zpracování formalizovaných bojových dokumentů (FBD) na vyšší úroveň, s využitím výpočetní techniky a současně řešit jejich přenos na jiná místa velení, tyto možnosti plně využila. Nakolik je životaschopná, měla prokázat v operační přípravě ve výcvikovém roce 1985—1986 s jejím vyvrcholením na cvičení Palcát-86.

Vzhledem k tomu, že šlo o zcela nový úkol a nebylo možné převzít zkušenosti z ostatních bratrských armád, jeho realizace vyžadovala mnoho namáhavé práce před cvičeními. Nebyla také jednotna názorů na efektivnost úkolu. Promyšlenou a organizovanou prací orgánů automatizace velení vojskům v součinnosti s uživateli se podařilo úkol rozpracovat a splnit.

V průběhu zimního výcvikového období byly zpracovány formalizované bojové dokumenty pro plánování obranné a útočné operace. Pozornost jsme zaměřili zejména na tvorbu rozsáhlých a složitých FBD pro potřeby smíšených pracovních skupin operační správy (oddělení), jako je rozhodnutí velitele, bojové nařízení, bojové hlášení a souhrnné operační hlášení. Právě u složitých dokumentů, na jejichž vyplňování se podílí příslušníci štábu ze 4 až 8 terminálových pracovišť, je efektivnost práce největší. K aktivitě došlo i u druhů vojsk a služeb, které včas pochopily účelnost zpracování a využívání FBD. I když pro vedení operací nebyly tyto dokumenty připraveny komplexněji, byla vytvořena banka dat o více než 100 formalizovaných bojových dokumentech.

Z hlediska ochrany utajovaných skutečností má každý účastník terminálové sítě upraven přístup k informacím jen podle svého funkčního zařazení ve štábu. K některým může mít přístup zamezen, nemůže vstoupit do FBD, který mu nepatří, přijmout ho není-li mu adresován, nebo zrušit cizí formalizovaný bojový dokument.

Pro stanovení úlohy a místa FBD v metodice práce štábu byla postupně v součinnosti se štáby zpracována Metodika využívání prostředků automatizace velení velitelem a štábem svazu v poli a Metodika práce orgánů AVV, s jejich využitím do funkčních povinností jednotlivce.

Ke zvýšení připravenosti vybraných příslušníků štábů svazů byla jejich výpočetními středisky organizována pravidelná školení na terminálových pracovištích. Zpracovali jsme návrh pomůcky, která podstatně zrychlila přístup ke konkrétním FBD a k jejich vyplňování a odesílání. U některých svazů byl návrh pomůcky dále rozpracován, konkretizován a zařazen do dokumentace štábů.

Zpracování bojové dokumentace na cvičení Palcát-86 v ruském jazyce mělo dopad i na FBD. Pochopili jsme, že tento dosud ojedinělý požadavek se může stát pravidelnou potřebou. Východisko naznačil VzÚ GŠ, který uzpůsobil jediný terminál pro psaní v azbuce. Takto jsme využili k ověření možnosti používat ruský jazyk na prostředcích automatizace. Během krátké doby byly zabezpečeny pro orgány automatizace velení potřebné součástky a zapojeny do 4 terminálů. Přispěním štábu letectva a VzÚ GŠ se nám podařilo připravit několik FBD v ruském jazyce pro potřeby letectva a zpravodajské správy operačně strategického svazu. Ověření možnosti přenosu a výpisu probíhalo až na začátku cvičení mezi čtyřmi pohyblivými místy velení svazů.

Lze říci, že skupina několika iniciativních specialistů, kteří dokonale znají svou odbornost a potřeby štábů, vytvořila zárodek něčeho nového, co se jinak předpokládá řešit až se zavedením modernizovaných počítačů MOMI.

Na cvičení Palcát-86, kdy velitelé a štáby řešili upřesnění rozhodnutí pro obrannou a útočnou operaci, bylo nutné vydat bojová nařízení a odborná nařízení. Šifrovky s ruským textem, které se hromadily ve výpravně 8. oddělení, nemohly být z kapacitních možností šifrovacích zařízení plynule zpracovány a včas odeslány. Značné množství šifrovek se nám postupně podařilo snížit využitím utajeného dálkového přenosu dat sítě počítačů MOMI dvanáctinásobně rychlejším přenosem pětistopé děrné pásky na určená místa velení, s jejím předáním orgánům 8. oddělení k pořízení výpisu textu.

V průběhu cvičení se stále více rozšiřoval okruh příslušníků štábů i rozhodčí služby, kteří nejen oceňovali pružnost velení pomocí FBD, ale sami ho začali používat, ať již tvorbou nových formulářů k opakovanému použití, nebo jednorázovým odesláním volného textu. Myslím, že druhý způsob není správný proto, že se musí přenášet celý text, zatímco u FBD jen proměnné údaje. Právě v této souvislosti je třeba vidět FBD jako součást automatizace velení a nikoli jen jako přenos dat.

Největší počet zpráv s využitím FBD (téměř 500) byl zpracován letectvem frontu. Tomuto štábu se osvědčila úzká spolupráce s orgány automatizace velení vojskům v období přípravy na cvičení, jejímž výsledkem je ucelený soubor formalizovaných bojových dokumentů pro plánování i vedení operací. Kladem je, že se na jeho přípravě podíleli osobně hlavní funkcionáři leteckého svazu.

Dosud tomu tak není u vševojskových svazů především u rozsáhlých a složitých dokumentů pro potřeby operační správy (oddělení). Zatím ještě ne vždy jsou hlavní funkcionáři ochotni považovat FBD za rovnocenné s klasicky zpracovanými dokumenty. Období, kdy se „pro jistotu“ zpracovává bojová dokumentace klasicky a souběžně i automatizační technikou, má omezující vliv na další rozvoj tohoto prvku velení. Naopak již dnes je třeba připravovat myšlení kádrů na velení s prostředky PASUV operačního stupně.

Jsem toho názoru, že je nezbytné, aby vedoucí funkcionáři co nejdříve stanovili **závazný obsah** třeba jen některých FBD (jak nařízení, tak hlášení) a vydali pokyny v rámci metodiky práce velitele a štábu svazu k jejich využívání. Tím se urychlí a usnadní práce řadovým příslušníkům štábů i orgánům automatizace velení.

Celkem bylo na cvičení zpracováno a přeneseno (s využitím prostředků automatizace) 1800 jednotlivých dokumentů, nařízení a hlášení. Doby jejich doručení z terminálového pracoviště na jiné terminálové pracoviště kteréhokoli pohyblivého místa velení se pohybovaly v rozmezí 15–30 minut, ale i dvou hodin. Jsem toho názoru, že je to stále dlouhá doba, i když v konkrétních případech byla závislá na množství FBD v síti počítačů, které čekaly na přenos, pořadí, pilnost, na stavu přenosových kanálů, stanovené prioritě míst velení pro obsluhu řídicí stanic utajeného dálkového přenosu dat VS frontu a na vlastní organizaci práce řídicí stanice. Analýzou těchto faktorů, odstraněním negativních jevů (pravidelnými nácviky, případně i dílčími technickými opatřeními) je nutné horní hranici uvedené doby dále snížit. Toho můžeme dosáhnout zpracováním podrobné metodiky práce řídicí stanice, s důrazem na kritická období, která vyplývají z metodiky práce velitele a štábu nejen VS frontu, ale i ostatních polních pohyblivých míst velení. Je zapotřebí, aby její principy potom byly závazné pro všechny účastníky terminálových sítí v síti počítačů.

Zvláštní pozornost zasluhují FBD v ruském jazyce, které se plně osvědčily. I když úpravy na klávesnici displejů nepřesáhly 11 pozic a shoda zůstala u 78 % tlačítek, zvýšila se doba potřebná k vyplňování ruského textu o 50 %. Zde je nutné vzít v úvahu tu skutečnost, že služby terminálů pracovaly s azbukou poprvé. Je pochopitelné, že pravidelný výcvik tento nedostatek odstraní. Potvrdilo se však, že pracovat s FBD v ruštině lze i na upravené soudobé automatizační a výpočetní technice, s výstupem textu na mozaikové tiskárně u terminálů. Zatím nelze odesílat vševojskovým svazkům ruský text na pětistopé děrné pásce šifrovacími stroji, neboť nemají některá interpunkční znaménka ani arabské číslice. Nové typy šifrovacích strojů jistě toto umožní. Myslím, že při jejich rozmístování by se mělo přihlídnout k potřebě „prodloužení“ sítě počítačů z VS frontu na VS hlavního velitele SOS a z VS armád na VS vševojskových svazků.

Jsem toho názoru, že při hodnocení kladných výsledků a s přihlédnutím k problémům i počátečním nedostatkům můžeme konstatovat, že formalizované bojové dokumenty zpracované a přenášené s využitím automatizační a výpočetní techniky přesvědčivě prokázaly svou životaschopnost. Při používání latinky zrychlí a zkvalitní velení a informovanost v rámci ČSLA a s využitím azbuky racionalizují velení, zejména při spojeneckém složení vojsk.

Tento nový perspektivní prostředek ve velení vojskům se **osvědčí** zejména při:

- zpracování náročných a složitých FBD o mnoha odstavcích (rozhodnutí velitele, bojové nařízení, souhrnné operační hlášení atd.) smíšenými pracovními skupinami operační správy (oddělení), na nichž se podílí až 8 terminálových pracovišť současně,

- zpracování FBD v ruském jazyce,

- velení vojskům v průběhu vedení operací spojeneckého složení.

Po prokázání vyšší efektivity práce velitele a štábu při zpracování náročnějších výpočtů a formalizované bojové dokumentace s využitím výpočetní techniky na cvičení Palcát-86, od ředitelství cvičení až po svazky, se ukázalo jako **potřebné**:

- zvýšit výkonnost počítačů k řešení nových výpočtů v časech stanovených metodikou práce velitele a štábu,

- zabezpečit výpočty a informace záložní velitelská stanoviště v švejských armád a letectva jejich vybavením počítači,

- zkvalitnit informovanost týlových velitelských stanovišť,

- zabezpečit štáby větším počtem terminálových pracovišť, s jejich rovnoměrným rozložením na jednotlivá místa velení,

- upravit terminálová pracoviště k vyplňování formalizovaných bojových dokumentů v českém (slovenském) a ruském jazyce.

Modernizace počítačů MOMI tyto potřeby umožní realizovat. Vytvoříme prostor pro očekávaný nárůst výpočetních úloh a formalizovaných bojových dokumentů. Na pohyblivých místech velení svazů (VS, SVS LaPVO, ZVS, TVS) bude nejméně po jednom počítači. Počet terminálových pracovišť se zvýší o více než 100 %.

Rozvinutí sil a prostředků automatizace velení na všech pohyblivých místech velení svazů zabezpečí tak požadavky velitelů a štábů na další zefektivnění celého rozhodovacího procesu, s důrazem na velení vojskům.

ZKUŠENOSTI

Z REÁLNÉ ČINNOSTI VOJSK

PŘI FRONTOVÉM VŠC PALCÁT-86

V průběhu frontového VŠC Palcát-86, jehož hlavním cílem byla příprava operačních štábů, se uskutečnila také řada taktických cvičení s vojsky k prověření účinnosti systému velení.

Z těchto cvičení jsme získali množství poznatků, z nichž si některé zaslouží pozornost a plné využití při dalším zkvalitňování připravenosti svazků, útvarů a jednotek. Náčelník hlavní politické správy ČSLA generálplukovník Jaroslav Klícha ve svém vystoupení na celoarmádním stranickém aktivu uvedl, že realizace úkolů, které stanovil XVII. sjezd KSČ ČSLA, mimo jiné znamená: „Dále zvyšovat bojovou a mobilizační pohotovost ČSLA, uplatňovat poznatky socialistické vojenské vědy, výsledky vědeckotechnického rozvoje...“ a rovněž, že: „základním prostředkem zvyšování bojové pohotovosti armády a formování morálně bojových vlastností velitelů a vojáků je proces bojové přípravy, polní a letecký výcvik“. (Příloha Obrany lidu, 29. května 1986.)

Jedním z nejvýznamnějších úkolů reálné činnosti vojsk na taktickém stupni bylo vševojskové divizní taktické cvičení se zmobilizovanou divizí. Jeho obsah spočíval v dokončení bojového stmelení, organizaci a uskutečnění přesunu na velkou vzdálenost a zasazení divize do boje po přesunu z hloubky. Z toho vyplývá, že rozhodujícím cílem cvičení bylo prověřit schopnost divize k zasazení do boje bezprostředně po přesunu z hloubky.

Při **bojovém stmelení** šlo mimo jiné i o ověření v praxi správnosti obsahových požadavků na toto stmelení, které jsou zakotveny v novelizovaném předpisu Mob-1-4. Proto byla hlavní pozornost v přípravě velitelů a štábů při plnění opatření 2. etapy bojového stmelení zaměřena na sladění jejich práce podle metodiky, a to uskutečněním štábních nácviků, velitelско-štábních cvičení v terénu s pojítky a u dělostřelectva na řízení palby ve skupině. V přípravě vojsk šlo zejména o sladění rot a praporů provedením takticko-pořadových cvičení, taktických cvičení s bojovou střelbou, řízení palby dělostřelectva s bojovou střelbou a takticko-odborných cvičení. Ve střelecké přípravě byly plněny ostré střelby z tanků, BVP a střelby dělostřelectva. Značný důraz byl věnován přípravě řidičů k řízení bojových vozidel v terénu, na komunikacích a v pochoďovém proudě.

Úkoly 2. etapy bojového stmelení nebyly plněny v prostorech zmobilizování, ale ve vojenských výcvikových prostorech. Přidělením potřebné učebně výcvikové základny jsme vytvořili optimální podmínky a podařilo se splnit všechny plánované úkoly, včetně praporečnických taktických cvičení s bojovou střelbou.

Značný důraz byl věnován, vzhledem k předpokládanému přesunu na velkou vzdálenost, **přípravě řidičů**. Kromě plánovaných cvičení v řízení bojových vozidel řidiči povolání ze zálohy absolvovali v průběhu bojového stmelení řidičskou praxi a najezdili v průměru s:

— tanky	100—120 km,
— BVP	120 km,
— ženijní pásovou technikou	50—70 km,
— kolovými vozidly	300—350 km.

Toto množství ujetých kilometrů umožnilo vedle obnovení základních návyků v řízení bojové a dopravní techniky i zjištění a odstranění typických technických závad u dlouhodobě uložené bojové a dopravní techniky ještě v průběhu bojového stmelení. Počet vzniklých poruch v tomto období byl důkazem dobrého stavu techniky, neboť celkem šlo o 32 různých poruch, z toho 14 na tancích, 18 na OT a automobilech. Většina z nich byla odstraněna do zahájení přesunu.

Nejzávažnějším nedostatkem byly slabší návyky velitelů jednotek ze zálohy ve vele-ní jednotkám, jejich nižší organizační schopnosti i malé zkušenosti důstojníků štábů při organizování boje a zpracovávání bojových dokumentů. Tyto problémy se pochopitelně v plné míře nedaly v bojovém stmelení odstranit.

Z průběhu bojového stmelení je možné udělat tyto závěry:

— Pěť se potvrdila správnost obsahu bojového stmelení, stanovená novelizovaným předpisem Mob-1-4, včetně vykonávání praporečnických taktických cvičení s bojuvým střelbou a plukovních taktických cvičení (jsou-li k tomu vytvořeny časové a prostorové možnosti v přípravě zmobilizovaných útvarů a jednotek).

— Zvýšenou pozornost je potřebné trvale věnovat zpracování a kontrole realnosti plánů bojového stmelení svazků a útvarů, včetně k nim zpracovaných metodik, písem-ných příprav na jednotlivá zaměstnání a jejich materiálně technické zabezpečení.

— Potvrdil se význam uskutečňování stmelovacích cvičení při povolání předurče-ných záloh v průběhu výcvikového roku a vyžadování kvalitního procvičení celého roz-sahu programu, přičemž je potřebné se zaměřit na odbornou a metodickou přípravu důstojníků ze zálohy. Prapore (oddíly), které se zúčastnily stmelovacích cvičení v po-sledních dvou letech, dosahovaly lepších výsledků (až o jeden stupeň) v porovnání s ostatními.

— Prokázalo se, že je nutné zvážit a přehodnotit systém přípravy vybraných důstoj-níků ze zálohy předurčených k výkonu funkcí ve štábech svazků a útvarů, protože byli v době základní vojenské služby připravováni vesměs ve funkcích velitelů čet a postrádají další odborné školení. Myslím, že jednou z možností jak zvýšit připravenost a získat praktické zkušenosti k výkonu předurčené štábní funkce by mohlo být např. jejich častější účelové povolávání na krátkodobá cvičení (špojená s plánovanými veli-teřsko-štábními cvičeními).

Při organizaci přesunu divize na velkou vzdálenost bylo využito poznatků a zkušo-ností z plnění obdobných úkolů v minulých letech. První část přesunu do prostoru denního odpočinku byla kratší (na vzdálenost 160 km), a to proto, že právě na jeho začátku je zpravidla řada vynucených zastávek techniky zapříčiněna skrytými drob-nými technickými závadami na dlouhodobě uložené technice. Této zkušenosti byla přizpůsobena i pochodová rychlost, u pásově techniky 20 km . h⁻¹, u kolově 25 km . h⁻¹.

Jsem toho názoru, že k potvrzení správnosti tohoto rozhodnutí stačí uvést následují-cí fakta o pochodu.

Stanovená pochodová rychlost byla dodržena s výjimkou tankového pluku, který dosáhl rychlosti 18 km . h⁻¹, zapříčiněnou vynuceným zdržením proudů v důsledku za-tarasení komunikace. Pro technické závady došlo ke 3 vynuceným zastávkám u páso-vě techniky a ke 12 u kolově. Po opravách veškerá technika, která zahájila pochod, dosáhla prostoru denního odpočinku. V něm bylo pečlivo zabezpečeno hromadné doplňování pohonnými hmotami, zajištěna příprava a výdej teplé stravy, byla poskyt-nuta pomoc při ošetření bojové techniky a vytvořeny vhodné podmínky pro odpočinek vojsk. To bylo základem pro úspěšné splnění druhé části pochodu, při které velitelé a štáby plně využili zkušeností, získaných z řízení přesunu do prostoru denního odpo-činku.

Vojska dosáhla vyšší průměrné pochodové rychlosti: u tankových proudů 20 km . h⁻¹, u proudů BVP 25 km . h⁻¹ a u kolových proudů 30 km . h⁻¹. V průběhu této části pře-

sunu došlo celkem k 11 vynuceným zastávkám, z toho ve dvou případech u tanků, ve třech u OT-810 a v šesti případech u automobilové techniky.

Po celou dobu přesunu byla velmi dobře organizována pořádková a regulační služba. **Divize dosáhla včas stanoveného prostoru, plně bojeschopná a připravená k plnění bojového úkolu.**

Průběh přesunu kladně ovlivnila cílevědomá příprava řidičů již v průběhu bojového stmelení a důsledná péče o techniku. Promyšleně byly rozděleny technické prostředky útvarů a jednotek do jednotlivých pochodových proudů, čímž se podařilo odstraňovat rychle vzniklé technické závady.

Nedostatků se projeví v menší schopnosti a zkušenosti velitelů jednotek řídit pochodové proudy, nedůsledně bylo organizováno bojové zabezpečení, zvláště zajištění a maskování, často se opomíjel radiační a chemický průzkum, velmi pomalu pronikaly varovné signály a byla podceňována organizace protivzdušné obrany.

Přesun potvrdil, že k materiálně technickému zabezpečení divize nestačí jen prostředky útvarů, ale že by bylo vhodnější zmobilizovat i prapor oprav techniky a prapor materiálního zabezpečení nebo alespoň jejich části.

Jak jsem již uvedl, byla některá opatření během přesunu organizována péčí teritoria. Myslím, že je tento způsob účelně nadále rozvíjet, zdokonalovat a využívat. To však neznamená, že by se svazky nemusely připravovat k plnění tohoto úkolu. Naopak, musí být schopny zajistit vše potřebné svými silami a prostředky. I když v bojové situaci může pomoci poskytovat teritorium, nebude tomu tak vždy a nelze na to jednoznačně spoléhat.

Při **zasazení do boje** po přesunu z hloubky plnila divize úkol ničení nepřátelského výsadku, vysazeného do operačního prostoru frontu na směr předpokládaného hlavního úderu nepřítele. Vševojskové pluky využily boje především k rychlému zasazení z chodu a úspěšným manévrem do boku sestavy výsadku po palebném ničení nejdůležitějších nepřátelských objektů zničily hlavní síly nepřítele.

Znovu se potvrdil význam náročného prosazování splnění všech úkolů (v tomto případě taktické přípravy) při 2. etapě bojového stmelení. Vojačí ze zálohy vedli rozhodný útok v těžkém terénu, úspěšně překonávali překážky a účinnou palbou ničili nepřátelské objekty.

Nedostatků, které se v tomto období cvičení projeví, jsou způsobeny především veliteli jednotek. Nasycenost sestavy nepřítel protitankovými prostředky vyžadovala vyšší tempo rozvinování i zteče, aby bylo maximálně využito účinků palebného ničení. K tomu však chybělo rychlejší rozhodování i velení v boji povely a krátkými bojovými nařízeními, řízení palby a pohybu jednotek. V některých případech u velitelů rot (i kádrových) trvaly nedostatky ve využívání ochranných vlastností terénu za pohybu na bojišti v dosahu nepřátelských protitankových prostředků, jakož i bojových možností vlastní bojové techniky k efektivnějšímu ničení nepřítel.

Při přechodu **do obrany**, podle mého názoru, lze kladně hodnotit organizované zajištění jednotlivých opěrných bodů. V činnosti velitelů jednotek se však znovu projeví nedostatky v nedůsledném využívání přirozených obranných vlastností terénu při volbě jednotlivých palebných postavení a organizování palebného systému. S tím souvisí i dovedné kloubení palby se systémem zátarasů.

Velmi dobrých výsledků bylo dosaženo při ženijním budování obrany, z hlediska objemu vykonaných prací. Kvalita těchto prací však vždy neodpovídala stanoveným normám, a to především neznalostí parametrů jednotlivých obranných objektů. Úroveň budování obrany a její účinnost proti palebnému působení nepřítele byla značně snížena slabým maskováním objektů. Ukázalo se, že znalost zásad maskování, dovedné využívání přirozených maskovacích prostředků k oklamání nepřítele o skutečném průběhu a rozmístění obranných objektů je podceňováno už při výcviku malých jednotek, je opomíjeno i trvalé pěstování mistrovství velitelů v organizování maskování a budování klamných objektů.

Formálnost jsme zjistili i při organizování přímého zajištění, budování zátarasů a léček. Je na škodu, že v tomto směru velmi málo využíváme bohatých zkušeností z Velké vlastenecké války.

K organizování a řízení palby v obraně má pro každého velitele značný význam přesný, graficky zpracovaný přehled o rozmístění palebných prostředků a jejich palebných úkolech. Ze cvičení vyplynulo, že v přípravě velitelů jednotek není tomuto problému věnována potřebná pozornost. Velitelé nemají vždy nezbytné dovednosti a návyky pro zpracování palebných náčrtů a schémat, dokumenty jsou nejednotné, neumožňují nadřízenému veliteli z těchto podkladů zpracovat přesný přehled o připravených palbách.

Ještě chci čtenáře upozornit na jeden úkol v činnosti velitelů všech stupňů, ve kterém se nám, a to nejen na tomto cvičení, opakují nedostatky. Jde o organizování a udržování nepřetržitě **součinnosti** jak mezi motostřeleckými a tankovými jednotkami (útvary), tak i s jednotkami druhů vojsk, služeb a se sousedy.

V čem vidím základní nedostatky při jejich realizaci? Čas, který je vymezen na organizaci součinnosti, velitelé doslova vyčerpají pouhým opakováním předem vydaných bojových úkolů. Tato činnost, a to chci zdůraznit, však nevede ke sladění úsilí vojsk ve prospěch jednotek, které plní úkol na směru hlavního úderu (soustředění hlavního úsilí), ani neobjasňuje podřízeným velitelům způsoby plnění stanoveného úkolu.

Přesto, že při určování bojových úkolů k organizování boje vycházíme z pravděpodobného zámyslu a činnosti nepřítele, nelze, podle mého názoru, při organizování součinnosti vytvořit z tohoto odhadu jednoznačnou šablonu. Naopak musíme zvážit další možné činnosti nepřítele na základě znalostí způsobů boje, dokázat, modelovat jeho možný vývoj a na tomto základě sladovat neefektivnější použití vlastních sil a prostředků s využitím všech jejich možností.

Právě v této činnosti velitelů se musí projevit jejich umění předvídat, co může „vymyslet“ nepřítel, nenechat se „zaskočit“ jeho překvapivou činností a tím udržet vlastní iniciativu jako předpoklad úspěchu v boji.

Velitelé často zapomínají i na soustavné upřesňování součinnosti v průběhu boje. Sebereálnější předvídání jeho vývoje bude minimálně rozdílné od skutečného průběhu, proto nemůže žádný velitel vystačit s tím, co udělal před zahájením boje, ale je jeho povinností sladovat použití sil a prostředků podle skutečné situace na bojišti.

I v tomto směru je potřebné trvale rozvíjet umění velitelů a příslušníků štábů ve všech formách jejich přípravy včetně důstojníků ze zálohy.

K pozitivním výsledkům při cvičení přispěla významnou měrou cílevědomá **stranicko-politická práce a vysoký morální a politický stav**, který se projevil zodpovědným a iniciativním přístupem a trvalým úsilím za splnění úkolů v průběhu bojového stmelení i cvičení.

Obsah politické práce byl zaměřen na objasňování závěrů XVII. sjezdu KSČ a celarmádního stranického aktivu spolu s vysvětlováním významu tohoto cvičení ve vztahu k současné mezinárodní a vojenskopolitické situaci. Převážná část příslušníků cvičící divize správně pochopila potřebu zvyšování úrovně bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA, což potvrdila kvalitním plněním úkolů, zejména při přesunu na velkou vzdálenost a při budování obrany.

K dobrému morálně politickému stavu přispěla i neustálá péče o materiální, technické, zdravotnické a kulturní zabezpečení vojsk.

Získané zkušenosti je vhodné využít i při zkvalitňování přípravy velitelů, štábů a vojsk taktického stupně, zejména však při přípravě záloh.

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z PŘÍPRAVY NA VEDENÍ REB

Jedním z cílů cvičení Palcát-86 bylo odrážení agrese a vedení soudobých operací v podmínkách intenzivního radioelektronického boje. Z lokálních konfliktů jsme se poučili, že radioelektronický boj není již prostou záležitostí určitého druhu zabezpečení, které řeší omezený počet odborníků, ale že se stal neoddelitelnou součástí každé operace a každého boje, vševojskových velitelů a štábů. V posledních lokálních válkách radioelektronický boj nabýval již charakteru samostatných, dlouhodobě připravovaných operací, jejichž cílem bylo vybojování nadvlády v éteru a tím vytvoření podmínek k vedení operací (bojů) druhů vojsk. V podmínkách vysoké přesnosti a účinnosti soudobých zbraňových systémů vybojování nadvlády v éteru vytváří podmínky pro výrazné omezení ztrát a dosažení stanovených cílů. Z těchto důvodů přistupujeme k řešení otázek REB s veškerou vážností. Rozbory cvičení Palcát-86 svědčí o dobré organizaci REB, ale současně poukázaly i na některé nedostatky. Proto v tomto článku chci hlouběji objasnit problémy, kterým z hlediska zdokonalování připravenosti armády na vedení REB musíme věnovat větší pozornost.

Poznatky z oblasti teorie REB a jejího chápání

Teoretické závěry sovětského vojenského umění, praktické zkušenosti z lokálních válek i analýzy názorů imperialistických armád na organizaci a vedení radioelektronického boje byly podkladem k novelizaci předpisu Radioelektronický boj (Všeob-P-28). Tento předpis i Bojový řád pozemního vojska ČSLA definují radioelektronický boj, uvádějí jeho obsah, způsob organizace a vedení. Přesto se setkáváme s tím, že je často chápán jako radioelektronické rušení a tudíž činnost útvarů REB. Představa, že vyvedením útvarů REB na cvičení vyřešíme veškeré úkoly radioelektronického boje, je mylná a svědčí o nedostatečném zvládnutí i pochopení platných předpisů a řádů v těchto otázkách. Jenom stručně připomenou základní obsah REB podle platných předpisů.

Pod pojmem radioelektronický boj chápeme komplex opatření zaměřených na narušení nepřátelského systému velení a řízení jeho zbraňových systémů a na zajištění odolnosti a funkční spolehlivosti vlastních obdobných systémů v podmínkách intenzivního vedení radioelektronického boje nepřítelem. Tato opatření **dělíme** do čtyř základních oblastí:

- ničení radioelektronických objektů,
- radioelektronické rušení,
- radioelektronická ochrana,
- boj s nepřátelským průzkumem.

Komplex těchto opatření nemůže vykonávat jen jeden druh vojska; na jejich plnění se podílejí všechny druhy vojsk a služeb, které mají ve výzbroji radioelektronické prostředky, prostředky ničení, maskování a ženíjní prostředky. Proto je dnes radioelektronický boj vševojskovou záležitostí. Vždyť sjednotit úsilí všech druhů vojsk při plnění těchto opatření, najít jeho správnou míru, stanovit směr a vhodnou dobu může pouze vševojskový velitel. Ke cvičení Palcát-86 jsme zpracovali pomůcku Úkoly a opatření REB a předali štábům svazů. Napomáhá velitelům při formování úkolů radioelektronického boje a náčelníkům štábů, druhů vojsk a služeb náležitým způsobem řešit přijatá opatření. Pomůcka má trvalou platnost a myslím, že by se měla využívat při všech opatřeních operační přípravy.

Zkušenosti z přípravy zámyslu cvičení a jeho rozehry

Získané poznatky svědčí o tom, že připravit cvičení s řešením otázek REB a respektovat přitom několik dalších cílů je velmi složitou záležitostí. Každé cvičení má kalendářním plánem vymezenou dobu, předem stanovené téma a tím i časový průběh jednotlivých období. To všechno cvičícím štábům napovídá, jaká podle zámyslu cvičení bude činnost nepřítele, kdy a jak bude rozpoutána válka apod.

Ale reálný nepřítel, jak to potvrdily lokální konflikty, připravuje rozpoutání války ve větším časovém prostoru. Provokuje, studuje bezprostřední reakci protivníka, oslabuje jeho bdělost a k agresi volí ten nejvhodnější okamžik, plně využívá momentu překvapení a první úder vede na systémy velení, průzkumu a řízení zbraní.

V podmínkách středoevropského válčiště případná válka nebude mít charakter lokálního konfliktu; proto i přípravy k ní a způsob jejího rozpoutání budou mít jiný charakter. Přesto lze s určitostí předpokládat, že základní principy, a to především využití momentu překvapení a vybojování nadvlády v éteru, budou zachovány.

Jsem toho názoru, že nejzávažnějším obdobím z hlediska radioelektronického boje je období do zahájení agrese a první hodiny nebo minuty po jejím rozpoutání, kdy nepříteli půjde o vytvoření podmínek pro překvapivou činnost s cílem ochromit systém velení a řízení protivníka před vstupem hlavních sil do konfliktu. Není jednoduché takovou situaci vytvořit při plánovaných cvičeních, ale bude nutné to zkoušet, připravovat velitele nejen na hodnocení možného uskupení a směrů úderů nepřítele, ale i jeho záměru na vedení boje nebo operace za vybojování nadvlády v éteru a dezorganizaci našeho systému velení a řízení.

Cvičení Palcát-86 nám rovněž potvrdilo, že neumíme dost dobře a objektivně posoudit účinnost přijímaných opatření radioelektronické ochrany, a to jak nepřátelských samonaváděcích a jiných prostředků ničení, tak i prostředků rušení. Ztráty na radioelektronických prostředcích rozehráváme velmi nízké vzhledem k existenci systémů PLSS a Wild Weasel a možnosti hromadného po-

užití samonaváděcích raket Shrike, Standart Arm, Harm a bezpilotních prostředků Pave Tiger. Možné účinky rušení, pokud není reálně uskutečňováno, nehodnotíme vůbec. Při analýze konkrétních bojových situací radioelektronické rušení šesti a vícenásobně snižovalo účinnost některých zbraňových systémů nebo jim zcela znemožnilo vést bojovou činnost.

Zkušenosti z reálné imitace působení prostředků rušení nepřítele na radioelektronické prostředky našich vojsk

Útvary REB jsou vybavovány prostředky určenými k zarušení radioelektronických prostředků nepřítele. I hlavní obsah jejich bojové přípravy je zaměřen na úspěšné splnění jejich poslání. K praktickému výcviku v rušení plně využíváme cvičení vlastních vojsk a provozu jejich radioelektronických prostředků. Domnívám se, že hlavní problém je však v tom, že radioelektronická výzbroj naší armády a pravděpodobného nepřítele není totožná. Kromě klasických rádiových prostředků se liší použitým kmitočtovým pásmem, druhem provozu, použitými ochranami apod. Naše útvary REB nemohou proto plně imitovat možné rušení nepřítelem. Zkušenosti potvrdily, že tento úkol mohou úspěšně plnit proti spojovací soustavě na taktickém stupni, ale nemohou jej splnit na operačním stupni, zvláště při VŠC, jehož spojovacím systémem je založen na kabelovém, radioreléovém a tropostérickém spojení. Rovněž nemohou tyto úkoly plnit, mají-li současně působit v sestavách vlastních vojsk, protože nemohou volit optimální rozmístění a směřování svých prostředků. Tyto okolnosti často způsobují nižší účinnost, znevažují a podceňují vliv rušení vůbec.

Problematickou použití útvarů REB proti vlastním vojskům je nutné řešit se znalostí věci, nemůžeme dopouštět plýtvání energií lidí a prostředky na bezúčelné vození techniky. Útvary REB je zapotřebí připravovat na splnění jejich poslání a k tomu jim maximálně vytvářet podmínky. Pro výcvik obsluh radioelektronických prostředků v podmínkách rušení můžeme plně využívat přízpusobené prostředky stejného druhu. Při vojskových cvičeních je rozšiřovat o techniku útvarů REB, při velitelsko-štábních cvičeních radioelektronickou situaci hodnotit, rozehrávat a realizovat v souladu se skutečnou radioelektronickou situací.

Hlavní problémy zkvalitňování REB

Trend rozvoje soudobého vojenství spěje k intenzivnímu rozvoji konvenčních zbraní a vytváření systémů, které zabezpečují bezprostřední zjištění, výstřel a zásah cíle. Podstatné na celém procesu je, že se zkracuje cesta průzkumové informace od zdroje ke konkrétnímu vykonavateli, je upravená podle jeho potřeb a předávána v automatizovaném režimu často bez vlivu lidského činitele.

Tento trend vstupuje i do oblasti radioelektronického rušení. Při soudobých rychlostech přenosu užitečné informace radioelektronickými prostředky je důležitá včasná reakce rušícího prostředku. Do doby, než budou v širším měřítku do výzbroje zavedeny rušiče-automaty, je nutné současné prostředky propojit automatizovanými přenosy.

V současné době probíhají práce na automatizaci řízení procesů průzkumu navedení a rušení. Nedostatkem je, že tyto systémy nám neumožňují automatické napojení na jiné zdroje radioelektronického průzkumu, což bude zapotřebí v dalším dořešit.

Některé zkušenosti z procesů zdokonalování systému řízení radioelektronického boje

Při cvičení Palcát-86 byl sledován zkušební úkol, který měl dát odpověď, jak na základě zavedených a vyvíjených automatizačních prostředků lze současný stav řízení zkvalitnit. Úkol byl stanoven takto: „Zdokonalení systému sběru průzkumové informace, řízení radioelektronického rušení od stupně svaz až do jednotky útvarů REB pomocí malé výpočetní techniky POTAS v návaznosti na automatizované systémy Vezír a Hodnota.“ Byl rozdělen na pět otázek, které řešili rozhodčí u útvarů a orgánů REB svazů metodou praktického ověření připravených algoritmů pro minipočítač POTAS v přípravě a průběhu vedení obranné i útočné operace. Šlo o:

1. Získávání, sběr, analýzu, rozdělování a ukládání průzkumových informací o radioelektronických prostředcích nepřítele pomocí minipočítače POTAS.

Tento systém je založen na výkonném obrazovkově orientovaném zodolněném mikropočítači postaveném na bázi 8bitového mikroprocesoru, který umožňuje řešení operačně taktických výpočtů, zpracování grafických informací, jejich zobrazení a dokumentování v neformalizovaném a formalizovaném tvaru. Řeší se připojení k vyššímu mobilnímu počítačovému systému MOMI.

Umožňuje sběr, třídění, analýzu, ukládání i rozdělení informací podle zadáných požadavků. Není však vyřešena problematika vstupů, tj. vkládání průzkumové informace. Automatický přenos a kooperace budou zabezpečeny pouze se systémem Vezír, který využívá stejnou výpočetní techniku, a se systémem Hodnota, jenž bude postupně dořešen. Informace přijímaná z jiných průzkumných zdrojů musí být vkládána ručně.

Jsme si vědomi, že tento způsob není dokonalý. Přesto současný stav mnohonásobně urychluje a zkvalitňuje sběr a zpracování informací. K dosažení plné automatizace vstupu by bylo nutné vyřešit integraci automatizovaných systémů útvarů zvláštního určení se systémem POTAS nebo tento systém rozšířit i na uvedené útvary.

2. Přípravu výpočtů efektivního použití prostředků radioelektronického rušení.

Minipočítač POTAS umožňuje uskutečňovat nezbytné propočty rádiové viditelnosti, účinnosti rušení, optimální bojové sestavy apod. na základě postupně vkládaných prostředků a vstupních dat. Ideální by byla spolupráce POTAS s počítači, které pracují s digitalizovaným terénem. (Zatím tento problém není řešen.) Připravované výpočty na POTASu zabezpečují požadavky plánování a bojové zasazení průzkumných a rušících prostředků, umožňují řešit otázky elektromagnetické koexistence.

3. Využití počítače POTAS při plánování ničení a rušení radioelektronických objektů nepřítele.

Při plnění tohoto úkolu byl počítač využíván k přípravě podkladů pro rozhodování a k samotnému vyhotovení předem připravených a formalizovaných plánovacích dokumentů. Proto plánování představuje prosté zaplňování poža-

dovaných údajů a značně zjednodušuje práci. Systém umožňuje uskutečňovat opravy podle měnící se situace a v kteroukoli dobu vyhotovit požadovaný dokument grafického plánu. Při zabezpečení přenosových cest bude možné části grafického plánu přenášet ze stupně operačně strategického svazu na svaz a opačně, a tím urychlovat a upřesňovat plánování na obou stupních velení.

4. Řízení bojové činnosti útvarů REB s využitím počítačů POTAS pro zpracování a přenos bojových nařízení a bojových hlášení.

K řízení bojové činnosti útvarů REB byly připraveny formalizované dokumenty bojového rozkazu a bojového hlášení, které se vkládaly do počítače a po zaplnění nezbytných údajů byl dokument připraven k odeslání. Přes vzniklé potíže způsobené přemísťováním míst velení a narušováním spojovacích kanálů je možné konstatovat, že přenos těchto dokumentů z terminálu na terminál byl vyřešen. Veškeré údaje formuláře je možné kódovat podle požadavku zadavatele. Kódování probíhá automaticky znak po znaku číslem pseudonáhodné posloupnosti.

5. Integraci podsystemu řízení rádiových jednotek REB Hodnota a radio-technických jednotek REB Vezír pomocí počítače POTAS.

Systém Hodnota je určen k řízení VK rádiového průzkumu a rušení. U soudobé výzbroje je tento systém velmi progresivní, protože mnohonásobně zkracuje přenos informace a povelu na rušení (z 2 minut na 20 i méně sekund). Pracuje v něm počítač JPR-12 a POTAS (s tímto počítačem zatím nemůže spolupracovat a údaje ze systému Hodnota do POTASu je nutné vkládat ručně). Automatické vkládání bude řešeno v průběhu roku 1987.

Systém Vezír je určen k řízení radiotechnického průzkumu a rušení (v současné době je vyvíjen). Přitom se počítá i s využitím počítače POTAS, čímž budou vytvořeny podmínky pro automatický přenos informace ze systému Vezír do systému řízení orgánů a útvarů REB a opačně.

Soudobé požadavky na systém řízení radioelektronického boje je možné vyřešit jediň cestou jeho plňé automatizace. Prvním krokem k této činnosti je systém POTAS, který plňé vyhovuje.

Myslím, že automatizovaný systém řízení by měl zahrnovat jednotky REB, velitelská stanoviště útvarů REB, součinnostní jednotky a útvary zvláštního určení, pracoviště náčelníků REB a případně i některých náčelníků druhů vojsk a služeb. K tomu bude zapotřebí zlepšit přenos informace a vyčlenit nezbytné spojovací kanály. Zvláštní pozornost si vyžádá příprava programů a zdokonalení periferie na vstupu a výstupu počítače.

I přes některé nedostatky systému POTAS je tento nadějným krokem k automatizaci řízení REB. Jeho další zdokonalování a rozšíření na jiné druhy vojsk a služeb umožní štábům i vojskům včas reagovat na radioelektronickou situaci a vést účinný radioelektronický boj.

POZNATKY Z ROZVOJE VOJENSKÉHO UMĚNÍ V LOKÁLNÍCH VÁLKÁCH

Po druhé světové válce snad nebylo ani jednoho roku, aby se imperialistické velmoci nepokusily cestou „protipovstaleckých operací“ a zejména lokálních válek podrobit si některý národ a bránit rozmachu národně osvobozenického hnutí.

Termín **lokální válka** se používá pro označování takových válek, které nemají velký rozmach a jsou vedeny na vymezeném — lokalizovaném geografickém prostoru a omezené je i použití prostředků vedení ozbrojeného zápasu. Označení lokální válka má přirozeně širší obsah a pro její konkrétní hodnocení je třeba zkoumat i sociálně politické aspekty a určit její politický obsah. Z široké škály přístupů k lokálním válkám zobecním hlavní poznatky z oblasti vojenského umění.

Z vojenského hlediska, podle charakteru bojové činnosti, jsou lokální války navzájem odlišné. Je to dáno zvláštností terénu (hory, džungle, pouště atd.), specifikou, počteností a kvalitou národně osvobozenických armád, použitím sil a prostředků vojsky agresorů, což má všechno vliv na způsob a formy vedení ozbrojeného zápasu. Přes tuto specifičnost je možné zobecnit zkušenosti z bojové činnosti, použití druhů ozbrojených sil a druhů vojsk. Tyto zkušenosti mají daleko širší význam a přispívají k rozšíření vojenských znalostí důstojnického sboru.

Podle způsobů bojové činnosti je možné lokální války rozdělit do dvou skupin. Do **první** patří takové, kterých se na obou stranách zúčastnily pravidelné ozbrojené síly a v nichž geografické podmínky válčiště dovolily využít značného množství vojsk, všech druhů výzbroje a bojové techniky (např. korejská válka, arabsko-izraelské války). V nich se zřetelně projevil frontový boj. Válečná činnost měla rysy operací a bojů, které se svým charakterem a způsoby přibližovaly operacím a bojům ve druhé světové válce.

Lokální války **druhé** skupiny se vyznačo-

valy tím, že válečná činnost probíhala ve specifických podmínkách válčiště — džungle, pouště. Na straně agresora bojovaly pravidelné ozbrojené síly a u napadeného zpravidla narychlo zformované vojenské součásti a partyzánské oddíly (např. Vietnam). V takových válkách nebyly souvislé fronty ani obvyklá uskupení vojsk. Podmínky válčiště vylučovaly zasazení velkých svazů. Boje vedly většinou jednotky a útvary do taktického stupně a k bojům docházelo současně na několika značně od sebe vzdálených územích. Agresor se snažil o rozsáhlou útočnou činnost a používal všech druhů ozbrojených sil a vojsk včetně námořnictva. Obránce se omezil na překvapivé výpady a široký manévr silami.

Poznatky z lokálních válek potvrzují, že na jejich vedení se podílely všechny druhy ozbrojených sil. Jejich podíl a úloha však nebyly ve všech válkách stejné. V prvním poválečném desetiletí jednotlivé druhy ozbrojených sil vycházely převážně ze zkušeností z druhé světové války. I později měly poznatky z této války v lokálních konfliktech své místo, byly však obohaceny o nové poznatky z rozvoje poválečného vojenství. Podstatně vzrostl význam vojenského letectva, námořnictva a vojsk protivzdušné obrany.

Zkušenosti z lokálních válek potvrzují rostoucí úlohu **protivzdušné obrany** ovlivněnou podstatným zvýšením možností těchto zbraní. Hlavním prostředkem boje se vzdušným nepřitelem se staly protiletadlové řízené střely. Svou vysokou efektivností prokázaly např. za arabsko-izraelské války v roce 1973. Dovedné zasazení znemožnilo izraelskému vojenskému velení vybojovat vzdušnou nadvládu. Současně se letectvu obou stran nepodařilo proniknout protivzdušnou obranou.

Všeobecně se konstatuje, že lokální války přispěly nejvíce k obohacení poznatků o **radioelektronickém boji**. Tento druh bojového zabezpečení vedly všechny složky

ozbrojených sil, avšak zvláště aktivně vojsko PVO proti letectvu. Vysoká bojová účinnost PLRS donutila velení letectva některých států, zejména USA, vyzbrojit všechny letouny obrannými radioelektronickými prostředky. V arabsko-izraelské válce v roce 1973 mělo průzkumné prostředky a techniku k umlčení radioelektronických prostředků téměř 30 % izraelských letounů.

V arabsko-izraelských válkách byly nasazeny i pozemní jednotky a útvary radioelektronického vojska. Zjišťovaly umístění radiolokačních stanovišť, míst velení, palebných postavení protiletadlových řízených střel a významnou měrou ztěžovaly jejich činnost. Mimo aktivní rušení rádiového provozu, obsluhy zařízení REB vstupovaly do rádiových sítí a vydávaly falešné příkazy, kterými dezinformovaly arabské velitele. Podle zahraničního tisku se Izraelcům v několika případech dokonce podařilo velet egyptským útvarům a řídit jejich letouny za letu.

Poznátky z radioelektronického boje získané v posledních lokálních válkách jednoznačně ukazují na jeho vzrůstající význam na konečný výsledek války. Není proto náhodné, že většina států, zejména USA, na základě zkušeností z lokálních válek široce modernizovala současné a vyvíjela nové prostředky a pro tento účel vydávala značné finanční náklady.

Mezi závažné poznátky z lokálních válek patří rostoucí význam a úloha **morálního faktoru**. V bojích s morálně nepevným nepřítelem měly osvobozenecké síly převahu, protože bojovaly za spravedlivé cíle, bojovaly na vlastním území, nacházely podporu u svého lidu. Partyzánská válka podporovaná vlastním obyvatelstvem má vždy všelidový charakter. Proti takovým formám nenalezla intervenční vojska dostatečně účinný způsob boje.

Poznátky z lokálních válek dokazují, že hlavní tíhu bojové činnosti nesla **pozemní vojska**, která byla také nejpočetnější a čítala asi 75–90 % celkového počtu ozbrojených sil. Jejich jádrem na straně agresora byly útvary a svazky motorizované pěchoty a tankového vojska, dále se používala námořní pěchota a vzdušné výsadkové vojsko.

V těch lokálních válkách, kde existovala souvislá fronta, se vedení bojové činnosti přibližovalo vojenskému umění z období druhé světové války. **Zkušenosti z vedení útoku potvrdily platnost takových principů vojenského umění, jako je: soustřeďování sil a prostředků na směr hlavního úderu, těsná součinnost jednotlivých druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, uskutečňování širokého manévru a mnohé další.**

Pro útočné operace bylo charakteristické vytváření potřebné převahy v živé síle, tancích, dělostřelectvu a zvláště v letectvu; vedení bojové činnosti na široké frontě; používání čelního úderu jako formy operačního manévru s cílem prolomit souvislou linii obrany; umlčování celé hloubky obrany dělostřelectvem a letectvem a rozvíjení úspěchu do hloubky.

Výrazně složitější se stal průlom obrany, což bylo podmíněno kvalitativními změnami v jejím charakteru, zvětšením hustoty protitankových prostředků, zejména množství PTRS a obrněné techniky všeho druhu. Např. v obraně izraelských vojsk na Sinajském poloostrově dosahovala hustota protitankových prostředků a tanků 50 kusů na jeden kilometr fronty.

Zkušenosti z vedení **obran** svědčí o řadě kvalitativně nových prvků. Stala se ještě pevnější a aktivnější v důsledku jejího nasycení tanky, bojovými vozidly pěchoty, samohybným dělostřelectvem a další obrněnou technikou. Vzrostla její palebná síla a protitanková odolnost.

Na pevnost a odolnost obrany měla vliv organizace spolehlivého palebného ničení nepřítelů, rychlé zmaření průlomu a efektivní využívání silných záloh v hloubce obrany.

Aktivnost obrany podstatně zvýšilo použití **vrtníků**. Vznikla možnost rychle manévrovat bojovými vrtníky a **přepařovat** dopravními vrtníky síly a prostředky na ohrožené směry. Problém boje s vrtníky a vrtníkovými výsadky vznikl už ve válce v Koreji. Avšak ve Vietnamu a na Blízkém východě nabyl tento problém ještě výraznějšího forem. To zákonitě vyvolalo nový požadavek na obranu. Dospělo se k závěru, že musí být nejen protivýsadková, ale i protivrtníková.

Ve většině lokálních válek se cíl boje a operací dosahovalo součinností všech druhů pozemních vojsk. K nejdůležitějším palebným prostředkům náleželo **dělostřelectvo**. Za války v Koreji a v arabsko-izraelských válkách i přes hromadné použití letectva bylo dělostřelectvo hlavním prostředkem podpory pěchoty a tanků za útoku i v obraně. V horském a zalesněném terénu se osvědčily zejména houfnice a minomety, v otevřeném terénu především kanóny a protitankové řízené střely. Uplatnilo se rovněž samohybné dělostřelectvo, zejména pro svou mobilitu. Za války ve Vietnamu byl uskutečňován manévr dělostřelectvem vzduchem — do týlu protivníka pomocí vrtníků.

Vysokou efektivnost prokazovaly zejména **PTRS**. Při arabsko-izraelské válce v roce 1973 bylo PTRS zničeno 50 % izraelských tanků na egyptské frontě, přesto, že tvořil

ly pouze 11 % všech egyptských protitan-
kových prostředků. Během této války byly
poprvé použity **taktické řízené střely** vy-
bavené hlavicí s konvenční náplní. Byly
oceněny jejich vysoké ničivé účinky.

Přesto, že mnohé lokální války probíhaly
v obtížných terénních podmínkách, byly
v širokém měřítku používány tanky.

Tankové jednotky plnily různé úkoly:
vedly průzkum, podporovaly útok pěších a
motorizovaných jednotek, zúčastňovaly se
v součinnosti s pěchotou pročesávání te-
rénu, pronásledovaly odcházejícího nebo
ustupujícího protivníka, doprovázely proudy
vojáky na přesunech atd. Při útoku
v džungli postupovaly tanky na čele pě-
choty, pokud jim nehrozily protitankové
prostředky. Tato taktika snižovala ztráty
pěších jednotek od protipěchotních min a
různých létek. Často se rovněž tanky po-
užívaly k čelnímu poutání pěchoty nepřite-
le, zatímco pěší jednotky současně vyko-
návaly obejití a obchvat jeho odkrytých
boků.

Tanky představovaly velmi efektivní pro-
středek pro noční boj. V obranných bojích
byly vybaveny infraprístroji a světlomety.
Při bojové činnosti ve městech byly využí-
vány v malých skupinách v těsné součin-
nosti s pěchotou, dělostřelectvem, vojsko-
vým letectvem a ženijními jednotkami.

Tankový terén umožňoval jejich použití
ve větším rozsahu. Zvláště početné bylo je-
jich zasazení v poslední arabsko-izraelské
válce. Neefektivnější využití tanků bylo při
rozvíjení úspěchu na směru hlavního úde-
ru v útoku, v protiztečích a protiúderech
v obraně. V této válce použili Izraelci **ope-
rační skupiny** složené ze 3 až 4 obrněných,
1 až 2 mechanizovaných brigád, 6 až 8 od-
dílů samohybného dělostřelectva, praporu
PTRS, útvarů a jednotek PVO a ženijního
vojska. Pěchota se přepravovala na obrně-
ných transportérech, jen výjimečně byla
jako tankový výsadek.

Složení operačních skupin umožňovalo
vést samostatnou činnost, útočit ve vyso-
kém tempu a dosahovat stanovených cílů.
Tyto skupiny byly podporovány taktickým
letectvem.

Použití tanků v arabských armádách bylo
hodnoceno kriticky a s výhradami. To pro-
to, že nebyly efektivně využívány na tak-
tickém ani operačním stupni. Nedocházelo
k jejich soustředování na směrech hlavní-
ho úderu, ale působily společně s pěcho-
tou v celé šířce fronty. Tankové divize by-
ly přidělovány po brigádách pěším divizím.
Místo použití tanků k rozvíjení úspěchu
v hloubce, jak to praktikovala Sovětská
armáda za Velké vlastenecké války v po-
době rychlých skupin, byly u arabských
armád zasazovány v prvním sledu a měly

prolamovat nepřátelské postavení.

Lokální války potvrdily velký význam
vedení **průzkumu** všeho druhu. Vyhodno-
cování bojové činnosti ukázalo, že chyby
a nedostatky ve vedení průzkumu měly
dalekosáhlé důsledky, často i takové, že
nebyly splněny úkoly a cíle v boji a operaci.
Také operační a taktické **maskování** se
projevilo jako důležitý prostředek zabez-
pečení utajení, dosažení překvapení a klamání
protivníka o zámyslech a plánech
bojové činnosti.

Poznatky z lokálních válek měly a mají
podstatný vliv i na rozvoj teorie bojového
použití pozemního vojska. Byly potvrzeny
hlavní principy vojenského umění, prově-
řené již v průběhu druhé světové války,
ale lokální války přinesly také řadu no-
vých poznatků. Mezi ně patří např. i vy-
tváření malých tankových skupin, tvoře-
ných 5 až 10 tanky a motorizovanou pě-
chotou. Jejich posláním bylo postupovat
před bojovou sestavou hlavních sil, zjiš-
ťovat slabá místa nepřátelské obrany a
v součinnosti s taktickými vrtulníkovými
výsadeky ničit palebná postavení protile-
tadlových řízených střel.

Významnou úlohu v lokálních válkách
plnilo vojenské **letectvo**. To potvrzuje zku-
šenosti jak z lokálních válek, tak i z vo-
jenských konfliktů, jako např. britsko-
argentinského v roce 1982, ozbrojené agre-
se Izraele proti Libanonu a dalších.

Zejména v britsko-argentinském vojen-
ském konfliktu byly získány značné zku-
šenosti z použití letectva u obou válečných
stran. Letectvo vedlo úderý jak na pozem-
ní, tak i na hladinové cíle, zabezpečovalo
protivzdušnou a protiponorkovou obranu
hladinových plavidel a PVO vojsk a objek-
tů. Poskytovalo leteckou podporu námoř-
ním a vzdušným výsadekům a vedlo vzdušný
průzkum. Hlavním způsobem bojové čin-
nosti byly postupné úderý dvojicemi a roji
letounů.

Rovněž vrtulníky působily ve dvojicích
a osádky odpalovaly řízené střely proti ná-
mořním cílům ze vzdálenosti 12 až 15 km.

Útoky argentinského letectva z minimál-
ních výšek sice umožňovaly snadší proni-
kání britskou PVO a v některých případech
i přesnější zásahy, na druhé straně však
byla jejich účinnost snižována nesprávně
seřazenými zapalovači u leteckých pum,
takže účinnost pumových útoků činila jen
asi kolem 30 %.

Také zkušenosti z izraelské agrese proti
Libanonu zdůrazňují úlohu a význam le-
tectva v soudobé válce. Zejména ze strany
agresora byla použita nejmodernější bo-
jová technika. Izraelské letectvo bylo ří-
zeno jednotným automatizovaným systé-
mem řízení letectva a PVO, který zabez-

pečoval shromažďování a zpracování průzkumových informací, centralizované řízení bojové činnosti a předávání povělů utajenými spojovacími kanály.

Vysokou účinnost použití moderních leteckých prostředků, zejména řízených střel a pum s přesným navedením na cíl, dokazují i ztráty syrské obrněné techniky z období izraelské agrese proti Libanonu, kdy asi 75 % tanků bylo zničeno izraelským letectvem, 15 % palbou polního dělostřelectva a zbývajících 10 % tanky a PTRS.

Někdy poměrně značné rozdíly v počtech letectva válčících stran ovlivnily i způsoby jeho použití. Měli-li intervenční velkou převahu a proto snadno vybojovali nadvládu ve vzduchu a mohli aktivně i široce používat letectvo, potom se musel slabší obránce zaměřit na použití letectva v systému protivzdušné obrany.

Letectvo plnilo v lokálních válkách různé úkoly, jako např. vybojování nadvlády ve vzduchu, ochromení týlu napadené země, jejího vojenskoeconomického potenciálu, morální rozložení obyvatelstva, ničení vojsk protivníka, podpora vlastních pozemních vojsk, vysazování vzdušných výsadků, vedení vzdušného průzkumu, doprava vojsk a materiálu.

Do bojové sestavy letectva byly začleňovány skupiny ničení protiletadlových kompletů a radiolokátorů. V širokém měřítku se začaly v bojové činnosti používat takové formy, jako protiraketový manévř, demonstrační činnost, využívání malých letových výšek a konfigurace terénu, nové způsoby útoku a další.

Velmi zajímavá a poučná je problematika vybojování nadvlády ve vzduchu, protože její získání mělo rozhodující vliv na průběh bojové činnosti v mnoha lokálních válkách. Za základní úkol se přitom považuje zničení hlavních uskupení vojsk PVO

a poté vedení úderů proti ostatním objektům protivníka. Největší účinnosti při plnění tohoto úkolu se dosahovalo, když bylo letectvo řízeno jednotným systémem řízení s využitím prostředků automatizace a také údajů z paluby létajících středisek řízení a uvědomování.

Důležitá místa zaujímal v činnosti letectva úderý proti objektům v zázemí. Letectvo bylo prostředkem k ničení měst, průmyslových objektů, mostů, komunikací a vodních staveb. Systematickým bombardováním životně důležitých objektů měl být podloměn vojenskoeconomický potenciál napadené země a demoralizováno obyvatelstvo. Tak tomu bylo např. v počátečním období irácko-iránského konfliktu, kdy hlavními cíli iráckého bombardovacího letectva byly velké ekonomické a vojenské objekty v hloubce teritoria Iránu.

K hromadným úderům na důležitá administrativně politická centra, průmyslové komplexy a vojenské objekty se používalo strategické i taktické letectvo, startující z pozemních letišť a z mateřských letadlových lodí, jako např. britské letectvo v britsko-argentinském konfliktu o Falklandské ostrovy.

Značné síly letectva byly vyčleňovány k podpoře bojové činnosti pozemních vojsk. Námořní letectvo se používalo obdobně jako taktické letectvo.

Zkušenosti z posledních válek potvrdily, že je třeba věnovat stále větší pozornost PVO letišť a obraně prostředků PVO v palebných postaveních. Proto se přikročilo k budování odolných železobetonových úkrytů. Ukázalo se rovněž jako nezbytné vytvářet mobilní smíšená uskupení prostředků PVO, odolných proti rádiovému rušení a schopných měnit v krátké době palebná postavení.

Lokální války sloužily agresorům také k prověření kvality a spolehlivosti zbraní a bojové techniky. Na základě získaných zkušeností USA a ostatní členské státy NATO upravují vývoj současných a nových prostředků ozbrojeného zápasu.

Systematický přístup k hodnocení lokálních válek umožňuje zjistit určité tendence ve vývoji výzbroje, organizační struktury jednotlivých druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, vojenského umění, přípravy a výcviku vojsk, řízení a velení atd. Na druhé straně však nelze tyto zkušenosti mechanicky přenášet např. na podmínky středoevropského válčičtí a aplikovat je na výstavbu ozbrojených sil vcelku.

Pod tímto zorným úhlem musíme přistupovat ke zkušenostem z lokálních válek. V žádném případě je nemůžeme podceňovat nebo dokonce ignorovat. Lokální války i ozbrojené konflikty mají významný vliv na rozvoj a použití bojové techniky jako tanků, letectva, protiletadlových prostředků, prostředků radioelektronického boje a řady dalších.

Lokální války dávají rovněž řadu poučení politického charakteru. Především se projevuje snaha USA využívat je ke zvyšování mezinárodního napětí a tím i tendence zdůvodňovat svou vojenskou přítomnost v těch oblastech, které považují za zájmové. Nelze ani podcenit nebezpečí přerůstání lokálních válek v celosvětovou válku.

K NOVÉMU PŘEDPISU — KONTROLNÍ ČINNOST V PŮSOBNOSTI FMNO

Náročné úkoly stanovené XVII. sjezdem KSČ přímo vyžadují mimo jiné i další zkvalitňování a zvyšování účinnosti kontrolní činnosti, jednoho z důležitých článků organizačního a řídicí práce. Vzhledem k závažnosti a složitosti úkolu je třeba hledat nové cesty, formy a metody zkvalitňování kontrolní činnosti a tak účinně napomáhat zvyšování efektivnosti, intenzity a kvality výchovného a výcvikového procesu, mistrovskému ovládnutí moderní výzbroje a bojové techniky, úzkému sepětí stranickopolitické a ideologické práce se životem vojsk, zesílení jejího vlivu na upevňování morálního pohotovostního stavu, soudružských vztahů, kázně a dalšímu komplexnímu zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti vojsk.

Rozhodujícím předpokladem pro další zkvalitnění a zvýšení účinnosti kontrolní činnosti bylo vydání nového předpisu „Kontrolní činnost v působnosti federálního ministerstva národní obrany“ (Všeob-P-35), který nabyl účinnosti 1. listopadu 1986 a je základní normou pro kontroly na všech velitelských stupních ČSLA.

Při tvorbě předpisu byl důraz položen na zapracování aktuálního požadavku, který na kontrolu kladla zasedání ÚV KSČ a XVII. sjezdu strany, týkající se zvýšení kvality a účinnosti kontrol. V předpisu jsou zakotveny závěry, které vyplývají z usnesení předsednictva ÚV KSČ z 24. 2. 1984 a usnesení vlády ČSSR č. 108/1982 a č. 47/1984. V plné míře byly využity osvědčené zkušenosti Sovětské armády obsažené v „Doporučení o způsobu provádění inspekčních prohlídek vojsk Spojených ozbrojených sil států — účastníků Varšavské smlouvy“ a aplikované na podmínky ČSLA. Využití těchto zkušeností napomohlo specifikovat hlavní oblasti (úseky) inspekčních prohlídek a závěrečné kontroly, hlavní druhy (předměty) bojové přípravy, nejdůležitější druhy výzbroje a ostatní techniky, stanovit kritéria hodnocení a sjednotit hlediska na hodnocení všestranné morálně politické a bojové připravenosti útvarů a svazků. Kromě hlubšího rozpracování otázek objektivního zjišťování stavu a příčin nedostatků, jsou v předpisu rozpracovány i otázky nápravné a výchovné funkce kontrol. Je vytvořen normativní podklad k tomu, aby orgány zainteresované na kontrole uplatňovaly stranický přístup, aby nedostatky nejen registrovaly, ale usilovaly též o jejich řešení.

Nový předpis je rozdělen do tří relativně samostatných částí. 1. část obsahuje rozpracování kontrolního systému v působnosti FMNO v duchu „Zásad k zajištění kontrol v národním hospodářství a ve státní správě“. 2. část stanoví zásady inspekčních prohlídek i závěrečných kontrol a hodnocení jejich výsledků, které mají jako nejvyšší formy kontroly svou specifikou a vyplývají z „Doporučení o způsobu provádění inspekčních prohlídek vojsk Spojených ozbrojených sil států — účastníků Varšavské smlouvy“. 3. část je zcela nová a uvádí způsoby kontrol v hospodářských organizacích ČSLA.

K prosazení nového předpisu do praktické činnosti velitelů, politických orgánů, štábů a vojsk bylo Rozkazem ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1986-1987 stanoveno: „Zabezpečit pochopení a plnění ustanovení nového předpisu pro kontrolní činnost všemi veliteli a náčelníky. Odpovědněji provádět přípravu na kontroly a zvyšovat účinnost jejich nápravné a výchovné funkce. Poskytovat pomoc při odstraňování nedostatků na místě. Výsledky kontrolní činnosti cílevědoměji využívat ke zkvalitnění řídicí a organizační práce. V praxi docenovat úlohu následných kontrol“.

Základním předpokladem pro kvalitní splnění tohoto úkolu a pro zvýšení účinnosti kontrol je správně pochopit, ujasnit si a v praxi realizovat ustanovení nového předpisu pro kontrolní činnost. Přitom je nutné vycházet z toho, že jeho závaznost je stanovena jednoznačněji a podrobněji. Předpis určuje zásady a závazné postupy kontrolní činnosti v působnosti FMNO, svazů, svazků, útvarů, místních vojenských správ, vojenských škol, hospodářských a příspěvkových organizací, útvarů a zařízení ČSLA, štábů CO republik, krajů (hlavních měst), okresů (měst a obvodů), které musí být respektovány v plné míře.

Při studiu a ujasňování obsahu předpisu pro kontrolní činnost je zapotřebí věnovat **náležitou pozornost** těmto zásadám, normám, kritériím hodnocení a ustanovením:

V první části předpisu jsou přesněji stanoveny cíle kontroly, zejména povinnosti kontrolujících přispět ke zjednáání nápravy a perspektivně působit proti vzniku nahromadění nedostatků a problémů. Komplexněji jsou rozpracovány a konkretizovány povinnosti velitelů při plánování, organizaci a provádění kontrol a ve vztahu k ní v celém okruhu jejich působnosti. Velitelům, u nichž je uskutečňována kontrola, je nařízeno předkládat kontrolním orgánům vyžadované materiály a informace, vyjádřit osobní vztah k zjištěným nedostatkům, především při vyhledávání jejich příčin i viníků a při přípravě opatření ke zkvalitnění řídicí a organizátorské práce v kontrolované oblasti.

Konkrétněji jsou formulovány povinnosti velitelů při využívání výsledků kontroly, především k prosazení plnění úkolů, odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin, ke zlepšení organizátorské a řídicí práce nejen u podřízených velitelů, ale i na svém stupni, k vyvozování důsledků proti viníkům, zevšeobecnění poznatků a k výchovnému působení na podřízené. Je zde zakotven aktuální požadavek XVII. sjezdu KSČ využívat výsledků kontroly k upevnění vojenské kázně a vytváření ovzduší náročnosti a nesmiřitelnosti s nedostatkem v rozsahu své působnosti. Jde především o prosazení nápravné a výchovné funkce kontroly.

Nově je stanoveno, že Plán kontrol se jako samostatný dokument zpracovává od pluku (samostatného praporu) výše (místo původního ustanovení od svazku výše). Tím je předpis v plném souladu se Zákl.-R-1, čl. 72, kde je stanoveno náčelníkovi štábu pluku zpracovávat plán kontrol stavu jednotek a služeb, které uskutečňují funkcionáři přímo podřízení veliteli pluku a důstojníci štábu.

Na základě zkušeností je přesněji uvedeno, co musí obsahovat Plán provedení kontroly. Konkrétněji je rozpracován postup kontrolních orgánů při práci v objektech, aby se zabránilo administrativní kontrole. Je zdůrazněno, že kontrolní orgán je povinen objektivně a prokazatelně zjišťovat stav plnění úkolů, zkoumat pozitivní a negativní jevy a jejich příčiny. Zvláštní pozornost je nutné věnovat zkoumání subjektivních vlivů na kvalitu plnění úkolů, zejména osobního podílu velitelů na zjištěném stavu. Je zdůrazněno, že kontrolní orgán prověřuje, jak byla splněna opatření, nařízená k odstranění nedostatků zjištěných předchozími kontrolami, zda jsou ojedinělé, vyskytují se u jedné jednotky (útvaru), nebo jsou všeobecné a dlouhotrvající. Zkoumá, zda nedostatky jsou způsobené chybnou praxí nebo pramení z malých zkušeností velitelů, nesprávného pochopení normativních aktů, pohodlnosti nebo nekázně. Toto je velmi důležité pro přípravu nápravných opatření a vyvozování případných nedostatků. Je zvýrazněno, že těžiště práce kontrolujícího musí spočívat v prověrce praktického výcviku jednotek a štábů, jeho technického a materiálního zabezpečení. Kontrolující je povinen zjišťovat stav nejen v kancelářích štábů, ale osobním stykem s veliteli všech stupňů a vykonavateli úkolů a musí pracovat tak, aby všechna zjištění mohl prokázat konkrétním a hodnověrným materiálem. Kontrolující na místě pomáhá velitelům řešit zjištěné nedostatky a problémy. Přitom nezasahuje do velení a všechna opatření vykonává prostřednictvím příslušných velitelů. Tento požadavek vyplývá z nedílné velitelské pravomoci.

Náčelníkům štábů útvarů je nařízeno, aby vedli Knihu kontrol nadřízených. Vedení záznamů v těchto knihách bylo zjednodušeno. Místo „zjištěného stavu“ se do knihy zapisuje jen závěr kontroly nebo číslo jednací, pod kterým je výsledek kontroly u útvaru založen. Vedení této knihy má zajišťovat návaznost jednotlivých kontrol, odstraňovat duplicitu a chránit útvar před zatěžováním nadměrným množstvím kontrol.

V souladu se závěry zasedání ÚV KSČ a XVII. sjezdu KSČ je konkrétně rozpracován

postup při práci s výsledky kontrol. Je zdůrazněno, že každá kontrola kromě poznávací funkce musí plnit též nápravnou a výchovnou funkci. Hlavním kritériem pro posuzování účinnosti kontrol je zjištění skutečné konkrétní příčiny nedostatků na jednotlivých velitelských stupních a míra přispění ke zjednání nápravy. K tomu je stanoveno, že velitelé, kteří kontrolu organizují, a kontrolní orgány musí dodržovat tyto **zásady**:

- všechny zjištěné nedostatky, problémy a jejich příčiny, které lze vyřešit na místě, prostřednictvím velitelů neprodleně odstraňovat již v průběhu kontroly za odborné rady a pomoci kontrolujících,

- konkrétně, adresně a reálně termínovat odstranění těch zásadních nedostatků, které vyžadují delší dobu řešení a následnou kontrolou se přesvědčit o jejich odstranění,

- v těch případech, kdy je nezbytné do řešení nedostatků zařadit nadřízené velitelské stupně nebo vlastní štáb, toto konkrétně a adresně navrhnout kontrolními orgány a příslušným velitelům postoupit,

- jestliže příčinou nedostatků bylo nesprávné pochopení některých ustanovení normativních aktů (rozkazů, předpisů, směrnic) nebo zaostávání jejich ustanovení za potřebami praxe, navrhnout zabezpečení jejich správného výkladu nebo úpravu autoritou složkou,

- o důležitých poznatcích z kontrol, jednání velitelů odpovědných za vznik nebo trvání nedostatků a o přijatých opatřeních informovat politické orgány a orgány KSČ na tom stupni, kde byla kontrola provedena a podle závažnosti i vyšší stupně.

Na závěr je kontrolující povinen seznámit velitele kontrolovaného objektu s jejím výsledkem. Není stanovena povinnost ponechat Záznam o jejím výsledku. Byly-li zjištěny vážné nedostatky, má kontrolující právo vyžádat k nim od velitele i od dalších funkcionářů písemné stanovisko, vyjádření nebo informaci, které přiloží k zápisu.

Druhá část řeší přípravu inspekční prohlídky a závěrečné kontroly, povinnost kontrolních orgánů a prověřovaných velitelů a stanoví hlavní oblasti (úseky) inspekční prohlídky a závěrečné kontroly, jejich obsah, metodiku prověřování a kritéria hodnocení. Při studiu a ujasňování této části předpisu je nutné **věnovat pozornost ustanovením**, která jsou **odlišná** od původního předpisu.

Ze zpracovaných dokumentů byl vypuštěn Záměr a jeho obsah byl zahrnut do Programu.

Je stanoveno plánovat prověření nejméně 2/3 hlavních útvarů, útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk ve svazu a v útvech 2/3 hlavních jednotek a zabezpečovacích jednotek. Útvary a jednotky, které budou prověřovány, určuje předseda komise. Přitom hlavní druhy (předměty) bojové přípravy musí být prověřovány ve stejných jednotkách útvaru.

Podle obsahu úkolů přípravy vojsk ČSLA v soudobých podmínkách mohou být **hlavními oblastmi** (úseky) inspekční prohlídky a závěrečné kontroly:

- bojová a mobilizační pohotovost (připravenost vojsk k uvedení do pohotovosti k plnění bojových úkolů a zmobilizování, stav pohotovostního systému vojsk),

- organizátorská a řídicí práce,

- morálně politický stav a kázeň,

- příprava velitelů a štábů (při inspekční prohlídce velitelství a štábu svazu i operační příprava),

- bojová a politická příprava,

- stav výzbroje a techniky,

- stav týlu,

- odborné řízení ochrany obyvatelstva a zvyšování odolnosti národního hospodářství (u štábů CO).

Bojová a mobilizační pohotovost se hodnotí třemi stupni, a to: **připraven** ke splnění bojového úkolu, **připraven** ke splnění bojového úkolu s **omezením**, **nepřipraven** ke splnění bojového úkolu.

Podmínky prověřování a zásady hodnocení jsou v souladu s příslušnými rozkazy a směrnicemi.

V organizátorské a řídicí práci je zdůrazněno uplatňování leninského stylu práce v celém systému velení a řízení. Pozornost je zaměřena na politickou angažovanost

velitelů a náčelníků při prosazování vojenské politiky KSČ, zvyšování socialistického uvědomění podřízených a cílevědomé upevňování jejich morálně politického stavu, uvědoměle vojenské kázně, důsledné plnění základních řádů, úkolů bojové a politické přípravy (BPP), osobní podíl na rozvoji iniciativy, aktivity a socialistického soutěžení. Zvýšený zájem je věnován důslednému prosazování zásad osobní odpovědnosti za svěřenou oblast a realizaci jednotného úsilí velitelů a politických orgánů při plnění úkolů.

Je třeba prověřit úroveň plánování BPP, reálnost a stabilitu plánů, vedení evidence výsledků BPP a jejich využívání v procesu řízení, skloubení plánů BPP s plány provozu, ošetřování a oprav techniky, plány řádných dovolených a preventivních rehabilitací, úroveň a účinnost kontrolní činnosti a kvalitu rozborů.

Současně jde o prověření plnění úkolů v oblasti kádrové a personální práce, stavu ochrany utajovaných skutečností a určitou specifikou u letectva a vojenských územních štábů CO.

Organizační a řídicí práce a stav ochrany utajovaných skutečností se hodnotí slovně „Zabezpečuje“ nebo „Nezabezpečuje“.

Morálně politický stav a kázeň se v průběhu inspekční prohlídky a závěrečné kontroly prověřují a hodnotí podle těchto kritérií: důvěra příslušníků svazku (útvary) v politiku KSČ a vlády ČSSR, utváření vlasteneckého a internacionálního vědomí, pochopení úlohy ČSLA a Varšavské smlouvy, které se projevuje ve vztahu k výkonu vojenské činné služby a v konkrétních postojích při plnění úkolů stanovených RMNO pro přípravu vojsk, stupeň rozvoje iniciativy, aktivity a efektivnosti socialistického soutěžení, úroveň vojenské kázně a organizovanosti života, znalost a plnění ustanovení vojenské přísahy a základních řádů, počet a charakter kázeňských přestupků, mimořádných událostí a soudně trestných činů, stmelenost vojenských jednotek a socialistických vztahů v nich.

Morálně politický stav a kázeň se podle stanovených kritérií hodnotí „Zabezpečuje“ nebo „Nezabezpečuje“.

První zpřísnění

Morálně politický stav vojsk a úroveň vojenské kázně jsou rozhodující pro výsledek hodnocení jednotek, útvarů a svazků. **Jestliže je v rámci svazku (útvary) počet mimořádných událostí vysoký, snižuje se celkové hodnocení o jeden stupeň.**

V přípravě velitelů a štábů je nově stanovena metodika prověřování a hodnocení operační a velitelské přípravy generálů a důstojníků, včetně určení jejich hlavních druhů (předmětů) a individuálního hodnocení, metodiky prověřování i posouzení příprav.

Stav operační přípravy orgánů velení svazů se prověřuje v souladu s požadavky rozkazů a směrnic ministra národní obrany ČSSR a směrnic Hlavního velení Spojených ozbrojených sil pro operační a mobilizační přípravu.

Určujícím faktorem při prověření operační přípravy je činnost velitelů, štábů a vojsk v průběhu velitelsko-štábních a operačně taktických cvičení, štábních nácviků a dalších praktických opatření.

Kontrolní cvičení a nácviky jsou uskutečňovány zpravidla podle plánů, které připravují prověřující orgány a schvaluje řídicí inspekční prohlídky nebo závěrečné kontroly.

Velitelská příprava generálů a důstojníků je prověřována podle hlavních druhů (předmětů) přípravy v průběhu taktických (odborných taktických, leteckotaktických) a velitelsko-štábních cvičení, štábních nácviků, skupinových zaměstnání, letů a odborných cvičení.

Hlavními druhy (předměty) přípravy generálů a důstojníků jsou: marxisticko-leninská příprava, operačně taktická (odborná taktická, leteckotaktická) příprava, mobilizační příprava, odborná, technická a metodická příprava.

Pro důstojníky pozemního vojska kromě toho: střelecká příprava a řízení bojových vozidel.

Pro důstojníky dalších druhů vojsk (podle odbornosti): řízení raketových úderů, střelba a řízení palby dělostřelectva, raketová (dělostřelecká) střelecká příprava vojska PVO, řízení speciálních vozidel, technika pilotáže, řízení létání, bojové použití výzbroje letounů a vrtulníků, praktická aerodynamika navigace a boj o přežití.

Individuální hodnocení generálů a důstojníků se stanoví podle druhů (předmětů) přípravy v souladu s platnými rozkazy, vojenskými předpisy, pomůckami, osnovami, programy a normami.

Velitelská příprava generálů a důstojníků svazu, svazku a útvaru se hodnotí s přihlédnutím k praktickým návykům prokázaným na cvičeních a při prověrce osobních znalostí.

Třídní specializace důstojnického sboru je prověřována v souladu s platnými zásadami jednotlivých odborností.

Příprava štábů je hodnocena při taktických (odborných taktických, leteckotaktických), velitelsko-štábních cvičeních, válečných hrách, štábních nácvičích, skupinových zaměstnáních a letučkách.

Při prověrce štábu je nutné pozornost zaměřit hlavně na organizaci a plánování bojové činnosti, kvalitní a včasné zpracování bojových dokumentů, organizaci bojového a ostatních druhů zabezpečení a kontrol splnění stanovených úkolů.

Určujícím kritériem pro hodnocení štábu je jeho připravenost zabezpečovat na základě rozhodnutí velitele nepřetržitě a pevně velení vojskům za složité situace a silného nepřátelského radioelektronického rušení.

Druhé zpřísnění

Hodnocení štábu se bere v úvahu při stanovování celkového hodnocení bojové a politické přípravy svazku a útvaru, které **nemůže být vyšší než hodnocení tohoto štábu**.

Bojová a politická příprava útvaru se ve všech druzích vojsk prověřuje v hlavních předmětech přípravy při taktických (odborných taktických a leteckotaktických) cvičeních, střelbách (odpalování, bombardování), nácvičích a odborném výcviku.

Bojová a politická příprava je hodnocena především podle připravenosti a schopnosti útvaru úspěšně vést boj za složitých podmínek bojové situace s přihlédnutím k předurčení a zvláštnosti daného válčiště.

Hlavními druhy (předměty) přípravy pro všechny druhy vojsk jsou: politická příprava, taktická (odborná taktická, leteckotaktická), technická, odborná příprava, ochrana proti zbraním hromadného ničení a tělesná příprava.

Kromě toho u druhů vojsk, podle jejich charakteru, jsou stanoveny další druhy přípravy, jako např. u motostřeleckých a tankových útvarů — střelecká příprava a řízení bojových vozidel.

V politické přípravě je zvláště, že v rámci útvaru (jednotky) se prověřuje nejmeně 15 % skupin, a to tak, aby v nich byly zastoupeny všechny kategorie vojáků.

Při prověrce taktické přípravy je hlavní pozornost věnována stavu polního (leteckého) výcviku a bojové sladění, vycvičenosti jednotek, útvarů a svazků, dovednému vedení aktivního boje ve dne i v noci a efektivnímu využívání výzbroje a techniky.

Výsledky hodnocení ochrany proti zbraním hromadného ničení útvaru navrhuje vedoucí podkomise na základě hodnocení přípravy velitelů a štábů, taktické a odborné taktické přípravy, samostatných cvičení a znalostí ZHN a ochrany proti nim (celkové hodnocení znalostí ZHN a ochrany proti nim nemůže být o dva stupně vyšší než příprava velitelů a štábů nebo taktická a odborná taktická příprava).

Pro hodnocení bezpečnosti letů je rozhodující její vývoj ve srovnání s dlouhodobou tendencí za předchozích pět až deset let (podrobněji je rozpracována metodika prověřování a hodnocení leteckého výcviku).

Nově je zařazeno a podrobně rozpracováno topograficko-geodetické zabezpečení. Příprava záloh je hodnocena podle stejných ukazatelů jako výcvik vojsk základní služby.

Šířeji je rozvedena oblast branné výchovy, branné propagandy a popularizace ČSLA ve společnosti.

Třetí zpřísnění

V technické přípravě, jsou-li zjištěny vážné nedostatky v organizaci a metodice výcviku, účast obsluh a řidičů při výcviku je v průměru nižší než 80 % nebo nejsou plněné úkoly třídnosti, **snižuje se celkové hodnocení útvaru o jeden stupeň**.

Pro **metodiku prověřování a hodnocení** jsou důležitá tato ustanovení:

— metodika prověřování oblastí a předmětů bojové přípravy, které nejsou v tomto předpise uvedeny, je stanovena vždy v programech inspekční prohlídky a závěrečné

kontroly podle konkrétních podmínek a norem i zásad stanovených příslušnými odbornými prováděcími předpisy,

— výsledky dosažené v oblastech a předmětech bojové přípravy, které nejsou uvedeny v přílohách k tomuto předpisu, se nehodnotí známkou, ale uvádějí se pouze slovně v zápise,

— v předmětech, které nemají ukazatele hodnocení se úroveň přípravy jednotek (skupin důstojníků) **hodnotí:**

„**výtečně**“ — jestliže nejméně 90 % prověřovaných dosáhlo kladného hodnocení a z nich nejméně 50 % výtečně,

„**dobře**“ — jestliže nejméně 80 % prověřovaných dosáhlo kladného hodnocení a z nich nejméně 50 % výtečně a dobře,

„**vyhovující**“ — jestliže nejméně 70 % prověřovaných dosáhlo kladného hodnocení,

„**nevyhovující**“ — jestliže méně než 70 % prověřovaných dosáhlo kladného hodnocení.

Nově je zařazeno hodnocení BPP jednotky a útvaru ve všech druzích vojsk, speciálních vojsk a služeb. Hodnotí se:

„**výtečně**“ — jestliže jednotka a útvar při taktickém (odborném taktickém, letecko-taktickém) cvičení a v hlavních druzích (předmětech) přípravy dosáhly hodnocení výtečně a v ostatních nejméně dobře,

„**dobře**“ — jestliže jednotka a útvar při taktickém (odborném taktickém, letecko-taktickém) cvičení a v hlavních druzích (předmětech) přípravy dosáhly hodnocení výtečně a dobře a v ostatních nejméně vyhovující,

„**vyhovující**“ — jestliže jednotka a útvar při taktickém (odborném taktickém, letecko-taktickém) cvičení a v hlavních druzích (předmětech) dosáhly hodnocení nejméně vyhovující a v dalších vedlejších nejvíce jednoho nevyhovujícího hodnocení,

„**nevyhovující**“ — jestliže jednotka a útvar při taktickém (odborném taktickém, letecko-taktickém) cvičení nebo v jednom hlavním druhu (předmětu) přípravy nebo ve dvou a více vedlejších druzích (předmětech) přípravy dosáhly nevyhovujícího hodnocení.

Čtvrté zpřísnění

Na stanovení celkového hodnocení má vliv **stav učební a výcvikové základny, která se hodnotí „Zabezpečuje“ nebo „Nezabezpečuje“**. Při stanovení úrovně „Nezabezpečuje“ je možné celkové hodnocení bojové a politické přípravy **snížit o jeden stupeň**.

Výzbroj a ostatní technika je prověřována zpravidla v době zařazení útvaru do pohotovostního systému, při prověrkách bojové pohotovosti, cvičeních, výcviku, střelbách a létání, v parcích, postaveních, na letištích a základnách (skladech), při zkušebním provozu a na místech jejího soustředění.

Celkové hodnocení výzbroje a ostatní techniky útvaru zahrnuje hodnocení technického stavu, ošetřování, ukládání a zabezpečení všech druhů výzbroje a ostatní techniky samostatně na základě norem stanovených rozkazy, nařízením a instrukcemi. Přitom má **rozhodující význam** stav hlavních druhů výzbroje a techniky, za kterou je považována např. u motostřeleckých a tankových útvarů raketová a dělostřelecká výzbroj, tanková a automobilová technika a spojovací prostředky.

Páté zpřísnění

Vyzbrojování a technické zabezpečení se hodnotí slovně „Zabezpečuje“ nebo „Nezabezpečuje“. Při nevyhovujícím hodnocení stavu parku a vnitřní služby v nich, stavu, evidence a hospodaření s materiálem se celkové hodnocení útvaru za výzbroj a ostatní techniku **sníží o jeden stupeň**.

Zajištění výzbroje **proti ztrátám a zcizení** má při hodnocení útvaru stejná kritéria jako rozhodující druh zbraní.

Stav týlu se prověřuje a hodnotí v souladu s platnými předpisy, rozkazy a směrnici v otázkách týlového zabezpečení vojsk. **Určujícími ukazateli jsou:**

— úroveň velení a řízení týlu, zabezpečení stálé bojové pohotovosti, množství a stav zásob,

— materiální, technické a zdravotnické zabezpečení, úroveň odborné přípravy a vyčíslenosti týlových útvarů a jednotek, stav materiální a technické základny.

Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení je prověřováno po jednotlivých

službách v oblasti péče o vojáky, jejich zabezpečení v posádkách, v poli, ve vojenských výcvikových prostorech, a to zejména v zimě, s důrazem na zajištění jejich zdraví, hygieny, ubytování, stravování a výstroje.

Ochrana obyvatelstva se prověřuje na úseku zabezpečení kolektivní a individuální ochrany, protiradiační a protichemické ochrany, zdravotnické a zemědělské ochrany a ženižního technického zabezpečení. **Opatření k ochraně obyvatelstva** (po jednotlivých částech) se hodnotí slovně „Zabezpečuje“ nebo „Nezabezpečuje“.

Celkové hodnocení útvaru a svazku na základě výsledků inspekční prohlídky a závěrečné kontroly se stanoví:

útvary:

— „**výtečně**“ — jestliže je útvar připraven k plnění bojového úkolu i ke zmobilizování, hotovostní síly jsou bojeschopné, příprava důstojníků, bojová a politická příprava, stav výzbroje, techniky a týlu jsou hodnoceny výtečně, morálně politický stav a kázeň zabezpečuje,

— „**dobře**“ — jestliže je útvar připraven k plnění bojového úkolu i ke zmobilizování, hotovostní síly jsou bojeschopné, příprava důstojníků, bojová a politická příprava, stav výzbroje, techniky a týlu jsou hodnoceny nejméně dobře, morálně politický stav a kázeň zabezpečuje,

— „**vyhovující**“ — jestliže je útvar připraven k plnění bojového úkolu nebo připraven k plnění bojového úkolu a ke zmobilizování s omezením, hotovostní síly jsou bojeschopné, příprava důstojníků, bojová a politická příprava, stav výzbroje, techniky a týlu jsou hodnoceny nejméně vyhovující, morálně politický stav a kázeň zabezpečuje,

— „**nevyhovující**“ — jestliže útvar není připraven k plnění bojového úkolu a ke zmobilizování a je hodnocen nevyhovující třeba jen z jednoho požadavku stanoveného pro hodnocení vyhovující;

svazku:

— „**výtečně**“ — jestliže velitelství a štáb svazku a více než polovina hlavních útvarů byly hodnoceny celkově výtečně a ostatní útvary dobře, stav výzbroje, ostatní techniky a týlu výtečně, morálně politický stav a kázeň zabezpečuje,

— „**dobře**“ — jestliže velitelství a štáb svazku a více než polovina prověřovaných hlavních útvarů byly celkově hodnoceny nejméně dobře a zbývající útvary vyhovující, stav výzbroje, ostatní techniky a týlu dobře, morálně politický stav a kázeň zabezpečuje,

— „**vyhovující**“ — jestliže velitelství a štáb svazku a většina útvarů byly celkově hodnoceny nejméně vyhovující, přitom nejvíce dva útvary a z nich jeden hlavní byly hodnoceny jako vyhovující, stav výzbroje, ostatní techniky a týlu vyhovující, morálně politický stav a kázeň zabezpečuje,

— „**nevyhovující**“ — jestliže svazek byl hodnocen jako nevyhovující v jedné z hlavních oblastí nebo bylo jako nevyhovující hodnoceno velitelství a štáb svazku nebo více než dva útvary.

Jestliže se u svazku prověřují jen dva hlavní útvary, je pro dosažení kladného hodnocení nezbytné, aby oba útvary dosáhly kladného hodnocení.

Při stanovení celkového hodnocení motostřelecké a tankové divize musí být vždy odpovídajícím stupněm hodnoceny dva vševojskové pluky.

Třetí část předpisu vychází ze Zásad kontroly v národním hospodářství a ve státní správě. Je zcela nová a týká se způsobů provádění kontrol v hospodářských organizacích ČSLA.

Předpis Kontrolní činnost v působnosti federálního ministerstva národní obrany (Všeob-P-35) je jedním z důležitých normativních aktů v oblasti organizátorské a řídicí práce. Stanovením zásad, norem, metodiky prověřování a kritérií hodnocení dosažených výsledků vytváří podmínky pro reálné plánování, koordinaci, zvýšení úrovně a účinnosti kontrolní činnosti na všech velitelských stupních. To je však závislé na tom, jak jednotlivá ustanovení předpisu pochopíme a jak důsledně je budeme v praxi realizovat.

OBNOVA BOJESCHOPNOSTI LETECTVA PVOS PO HROMADNÝCH ÚDERECH NEPŘÍTELE

Nástupem Reaganovy administrativy počátkem osmdesátých let došlo i k přehodnocení vojenské doktríny USA. Nově vypracovaná vojenská strategie „přímé konfrontace“ vyjadřuje snahu Spojených států amerických získat globální vojenskou převahu nad státy Varšavské smlouvy.

Aplikací této strategie na podmínky evropského válčiště je nová operačně strategická koncepce konvenční války „úderu proti silám v hloubce“, vypracovaná velitelem ozbrojených sil paktu NATO v Evropě, generálem Rogersem. Cílem této koncepce je ničit vojska Varšavské smlouvy do celé hloubky jejich prvního strategického sledu. Pro úspěšné splnění tohoto úkolu klade velení NATO především důraz na získání nadvlády ve vzduchu. Toto chce realizovat především ničením letectva na letištích a ve vzduchu, dále zničením systémů řízení a velení, PVO a spojení. Lze proto předpokládat, že bojová sestava letectva PVOS bude patřit mezi cíle ničení prvního pořadí.

Úspěch naší PVO bude záviset především na přesné a úplné analýze zámyslu činnosti vzdušného nepřítele a na volbě účinných způsobů jeho ničení. Současné názory nepřítele na použití letectva ukazují, že prvky systému PVO budou ničeny v prvním

pořadí. Proto je nutné již dnes přijímat a realizovat reálná a efektivní opatření, která zabezpečí bojeschopnost letectva PVOS a popřípadě jeho obnovu. Neboť jak v konvenční, tak i jaderné variantě při rozpoutání konfliktu, budou naše letiště napadena OTŘS, RS PDL a skupinami taktických letounů. Ty pomocí speciálních skříňových pum, zápalných náloží, pum typu Durandal a jiných používaných zbraňových systémů, budou ničit vzletové, přistávací dráhy, úkryty letounů a zabezpečující techniku. Proto otázky obnovy bojeschopnosti stíhacího letectva PVOS musíme rozpracovávat a konkretizovat na podmínky jednotlivých leteckých útvarů.

Organizace, plánování a uskutečňování opatření k odstraňování následků napadení a k obnově narušených bojových sestav stíhacího letectva PVOS je nedílnou součástí velení vojskům. Velitele a štáby je nutné učit udržovat bojeschopnost vojsk, zabezpečovat odolnost všech prvků bojových sestav a organizované, v co nejkratším čase odstraňovat následky napadení po použití konvenčních prostředků i ZHN.

Obnova bojeschopnosti letectva PVOS a odstranění následků napadení (především za použití ZHN) patří mezi nejsložitější úkoly v protivzdušné i vzdušné operaci.

Složitosť spočíva hlavne v tom, že ani s využitím najdokonalejšej výpočetní techniky není možné přesně stanovit situaci, která na teritoriu a u vojska PVOS vznikne po hromadném úderu nepřítele. Zejména za použití jaderných zbraní na území státu vznikne složitá radiální situace a většina útvarů a jednotek PVOS bude vést bojovou činnost v podmínkách radioaktivního zamoření. Některé útvary a jednotky mohou částečně nebo úplně, na různé dlouhou dobu ztratit bojeschopnost.

Narušený systém velení a spojení ztíží možnosti získávání věrohodných informací o situaci u vojsk. Tato skutečnost bude vyžadovat od velitelů a štábů leteckých stíhacích útvarů tvůrčí aktivitu, vysokou znalost teorie a schopnost umět prakticky organizovat a řídit obnovu bojeschopnosti vojsk. I když řadu otázek bojeschopnosti řešíme již v míru, konkrétní rozhodnutí lze přijmout až v průběhu hromadného úderu a zjištění jeho následků.

Na základě analýzy možností nepřítele a předpokládaných následků použití ZHN se zpracovává **Plán obnovy bojeschopnosti**, kde se uvádějí připravená opatření k obnově bojeschopnosti vojsk a pořadí obnovy bojeschopnosti vojsk.

K obnově bojeschopnosti vojsk se vyčleňují síly a prostředky u letištních uzlů a stanoví se zásady pro přebírání velení při vyřazení VS a ZVS. Dále je nutné v Plánu stanovit, jak budeme zvyšovat kapacitu naváděcích stanovišť (NS) pro navádění stíhacích letounů a jak hledat možnosti zřízení dalších NS. Jaké možnosti budou k vykonání manévru, zásady určení způsobu zásobování leteckými řízenými raketami, obnovy narušeného radiolokačního pole. Jakým způsobem se budou řešit otázky oprav bojové techniky, výzbroje, jejího dalšího zasazení i způsob vedení bojové činnosti vojsk PVOS v zamořeném prostoru.

Výsledkem bojové činnosti nepřítele budou ztráty na živé síle, bojové technice a materiálu. U stíhacích leteckých útvarů dojde ke snížení bojových možností, vyřazení letišť a snížení kapacity navádění. Zhorší se parametry radiolokačního pole, což se projeví především zvýšením jeho spodní hranice a zmenšením hloubky. Tyto skutečnosti rozhodujícím způsobem ovlivní další plnění úkolů stíhacího letectva PVOS. Proto bude v co nejkratší době nutné obnovit bojeschopnost vojsk, odstranit následky napadení a vytvořit vhodné podmínky pro další vedení bojové činnosti v zamořeném prostoru.

Odstraňování následků napadení a obnovu narušení bojové sestavy můžeme rozdě-

lit na uskutečnění organizačních opatření a praktické řešení odstraňování následků napadení.

Do skupiny organizačních opatření patří:

1. Získávání zpráv o situaci u jednotlivých leteckých a zabezpečovacích útvarů, o uskutečněných úderech na prvky bojové sestavy a o jejich následcích. Tento úkol bude značně složitý a je zapotřebí počítat s tím, že informací o konkrétní situaci bude málo a značně neúplných. Proto získané informace bude nutné porovnávat.

2. Obnova narušeného systému velení a spojení spočíva především v aktivování záložního systému VS, nebo zřízení nového místa velení při vyřazení VS i ZVS. Síly a prostředky k vybavení dalšího místa velení je nutné vyčlenit již v míru. V co nejkratší možné době je nutné udělat opravy automatizovaných systémů velení, a obnovit spojovací systém k zajištění centralizovaného velení.

3. I přesto, že informace o situaci u stíhacího letectva PVOS budou neúplné a často nedostačující, je nutné zhodnotit situaci po uskutečněném úderu a přijmout opatření k rychlé obnově bojeschopnosti vojsk. Důležité je zjistit, které letky jsou bojeschopné, kolik pilotů a letounů zůstalo k dispozici, jaký je stav hlavních a záložních letišť. Na základě toho pak stanovit či upravit leteckým útvarům bojové úkoly.

Po použití jaderných zbraní bude nutné přijmout mimořádné opatření k zabezpečení bojeschopnosti leteckých útvarů. Určit jednotky, které se vyvedou mimo radioaktivní stopy, stanovit systém střídání neúplných bojových směn při vedení bojové činnosti v podmínkách zamoření, určit místa k vykonání speciální čistoty a určit pořadí jednotek, jak budou tímto místem procházet. Podle rozsahu následků úderů určit, ke kterým útvarům (jednotkám) bude vyslán odřad k odstraňování následků napadení.

Rozhodnutí velitele k obnově bojeschopnosti leteckého útvaru musí mít v textové části tyto závěry ze zhodnocení situace:

- pořadí a způsob obnovy velení a součinnosti,
- zámysl vedení bojové činnosti,
- pořadí a způsob obnovy bojeschopnosti,
- přípravu a zabezpečení manévru na záložní letiště a dobu pohotovosti k vedení další bojové činnosti.

V grafické části pak:

- provozuschopná letiště,
- navigační stanoviště,
- radiolokační pole,
- prostory střehu,
- čáry zasazení,
- prostory rušení,
- pásma radioaktivního zamoření a jiné.

Do druhé skupiny — praktického řešení odstraňování následků napadení a obnovy narušené bojové sestavy patří:

1. Lokalizace požárů, uvolnění a obnova komunikací. Zkušenosti z hašení požárů, zvláště v zalesněných prostorech ukazují, že tento úkol může být plněn v závislosti na rozsahu požáru od několika hodin až dnů. Pro uvolňování a obnovu komunikací je vhodné využívat především ženíjná jádra odřadů k odstraňování následků napadení ZHN. Uvolňování a obnova letištních komunikací se bude uskutečňovat v závislosti na dané situaci a možnostech útvaru. Vychází se ze zásady, že se především uvolňují a obnovují pouze komunikace a plochy k vedení bojové činnosti na letišti, místech velení a příjezdové komunikace k těmto místům.

2. Organizace záchranných prací v ohniscích napadení bude spočívat ve vyhledávání raněných a nemocných a jejich vyproštění z bojové techniky, vozidel, rozbořených úkrytů, objektů a v poskytnutí první pomoci raněným. Na letištích to navíc představuje získání i dokonalého přehledu o zdravotním stavu létajícího a technického personálu. Proto první pomoc se musí poskytnout ihned na místě.

3. Použití jaderných a chemických zbraní a dalších ničivých zbraňových systémů ovlivní i morální politický stav vojsk. Dá se předpokládat, že by byla zasažena především emocionální stránka psychiky. To by způsobilo částečnou dezorientaci vojsk a mnohdy jejich živelnost v jednání. Plnění úkolů stranickopolitické práce bude velmi složité a obtížné jak u zasažených útvarů na letištních uzlech, tak i u těch, kteří budou záchranné práce uskutečňovat hlavně v zamořených prostorech. Konkrétní stranickopolitická práce musí proto směřovat k překonání psychických stavů vyplývajících z bezprostředního poznání následků působení jaderných zbraní, a k odhodlání plnit úkoly i v nejsložitějších podmínkách.

4. Cílem opatření, jak zachránit živou

sílu a v závislosti na situaci i bojovou techniku před radioaktivním zamořením je vyvedení vojsk z prostoru silného a nebezpečného zamoření. Letecké a zabezpečovací útvary mohou opouštět nebezpečné prostory a uskutečnit manévry na záložní letiště pouze se souhlasem nadřízeného velitele a až po splnění určeného bojového úkolu. Přípravu k manévru dělají jednotky na základě předpovědi šíření radioaktivní stopy. Rozhodující je v jakém pásmu zamoření se bude útvár (jednotka) nacházet. Rovněž uskutečnění speciální očištění osob a techniky na připravených plochách, zpravidla mimo zamořené prostory, po splnění bojového úkolu, má své nezastupitelné místo.

5. Opravy bojové techniky jsou jedním z důležitých opatření obnovy bojovosti leteckých útvarů vojska PVOS. Organizace a zabezpečení oprav poškozené bojové techniky a výzbroje z vytvořených záloh náhradních dílů, pokud to podmínky dovolují, se opravují poškozené letouny na místě. Nejčastěji budou poškozeny:

- křídla a ocasní plochy,
- křídlové nádrže LPH,
- táhla řízení,
- agregáty rádiové a elektronické vybavy,
- agregáty motoru a trupové palivové nádrže.

Podle charakteru a stupně poškození je nutné stanovit místo a způsob opravy. Opravy se musí dělat podle zásad, že nejdříve se opravuje technika nejméně poškozená, u které je předpoklad rychlé obnovy bojovosti a ostatní opravy techniky se pak řeší ve druhém pořadí.

6. Činnost zabezpečujícího letištního poručíka a obnova napadených letišť PVOS.

Letiště PVOS budou jedním z hlavních cílů nepřátelských prostředků vzdušného napadení. K poškození hlavních objektů letiště může dojít také činností diverzních skupin. Nejčastěji budou na letišti poškozeny (kromě bojové a zabezpečující techniky), VPD, úkryty letounů a ostatní objekty. K poškození dojde především vytvořením kráterů, poškozením krytu zpevněných ploch a asfaltobetonových povrchů, rozmístění cizích předmětů na VPD, zamínováním, zničením a poškozením zodolněných a ostatních objektů. Obnova se bude dělat podle zásady, že nejdříve se uschnou ty plochy a objekty, které jsou nutné ke startu a přistání. To se musí organizačně skloubit tak, aby objem zemních prací byl co nejmenší. Současně se budou plnit dal-

š úkoly, jako hašení požáru, vyproštění osob a techniky apod. Ve druhém pořadí se bude uschopňovat celý dráhový systém včetně záložního travnatého pásu, obnovovat provozuschopnost ostatních objektů letiště a tak se vytvoří podmínky pro zabezpečení bojové činnosti na letišti.

Na obnově letiště se budou podílet všechny útvary (jednotky) dislokované na letišti. Obnovu bude řídit velitel letiště. Podklady pro jeho rozhodnutí a řízení mu zpracuje velitel letištního praporu. Při malém poškození letiště, zpravidla po použití konvenčních zbraní, se následky odstraní vlastními prostředky. Při rozsáhlejším poškození letiště je možné využít se souhlasem nadřízeného velitele i letecký stavební prapor. K opravě letiště se použijí zásoby stavebních materiálů předem vytvářených na letišti. K obnově záložních letišť se budou využívat depozita stavebních materiálů z národního hospodářství.

Důležitým úkolem týlu po napadení je rovněž obnova narušeného zásobovacího systému, doplňování vojsk materiálem a úhrada ztrát techniky v co nejkratším čase. K včasné úhradě ztrát za zničený nebo

poškozený materiál se bude organizovat manévr zásobami.

Shrnu-li nyní zásady a opatření k odstranění následků napadení a obnově narušené bojové sestavy stíhacího letectva PVOS, pak v závislosti na výsledcích bojové činnosti nepřítel jsou:

- vedení bojové činnosti mimo nebezpečné a zvlášť nebezpečné zamořené prostory piloty útvaru,

- vedení bojové činnosti leteckým útvarem z částečně zamořených a zamořených prostorů,

- při vyřazení základního letiště vést bojovou činnost slp ze záložního letiště,

- při vyřazení obou letišť řešit přistání letounů ze vzduchu na nejbližším vlastním, nebo součinnostním letišti,

- uskutečnit opatření k záchraně pilotů po katapultování,

- řešit zásobování leteckými raketami, opravovat bojovou techniku,

- uskutečňovat manévr na nově přidělená, opravená nebo vybudovaná letiště,

- obnovovat provozuschopnost základních prostředků k zabezpečení letu, vzletových a přistávacích drah.

Proto je třeba zdůraznit, že účinnost opatření k obnově bojeschopnosti vojsk bude do značné míry záviset na připravenosti velitelů, štábů a vojsk k vedení bojové činnosti v nejsložitějších podmínkách. Řešení otázek, které jsou spojeny s obnovou bojeschopnosti stíhacího letectva PVOS, je nutné již dnes v době míru věnovat trvalou pozornost.

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA VOJSK PŘI PRŮLOMU NEPŘÁTELSKÉ OBRANY

V podmínkách západního válčiště, charakterizovaného značným nasycením vojsky, bojovou technikou a vhodnými obrannými podmínkami terénu, může poměrně často docházet k nutnosti prolamovat našimi vojsky nepřátelské obranné čáry (pásma, postavení, prostory).

K úspěšnému vedení průlomu připravené obrany nepřítele je však nutné vytvořit rozhodující převahu v silách a prostředcích, což při poměrně malé šířce plánovaných úseků průlomu představuje značnou koncentraci vojsk v malém prostoru.

Z hlediska protivzdušné obrany toto nakupení vojsk, jejich přesuny a přeprava značného množství materiálu, především dělostřelecké munice, znamená značné nebezpečí ze strany velmi silného a technicky vybaveného vzdušného nepřítele a tím i naléhavý požadavek na dokonalou, maximálně účinnou protivzdušnou obranu.

Pro přiblížení si nebezpečí ze strany vzdušného nepřítele je možné si připomenout, že lze pro působení v pásmu vševojskové armády předpokládat okolo 350 letounů taktického letectva (jde o období po předchozích přípravách vzdušného nepřítele), okolo 130 bitevních vrtulníků a do 40 až 50 řízených střel s plochou dráhou letu. Tyto uvažované prostředky mohou koncentrovat své bojové působení proti vojskům jednoho našeho úseku průlomu (vševojsková armáda vede průlom zpravidla na jednom úseku).

Těmito počty nepřátelského letectva, podle norem odvozených ze zkušeností z vojenských konfliktů a válek ve Vietnamu a na Blízkém východě, by taktické letectvo nepřítele mohlo při nedostatečné protivzdušné obraně protivníka zastavit postup dvou vševojskových divizí, zničit tři místa velení vševojskové divize,

popřípadě vševojskové armády, jednu armádní raketovou brigádu, dva oddíly vojsových raket, jednu protiletadlovou raketovou brigádu, dva protiletadlové raketové pluky a umlčet dvacet dělostřeleckých baterií.

Řízené střely s plochou dráhou letu (s konvenční bojovou hlavicí) by mohly zničit tři spojovací uzly, jedno velitelské stanoviště protiletadlového raketového pluku, dva protiletadlové raketové oddíly a dvě radiotechnické hlásky. Tyto účinky prostředků vzdušného nepřítele jsou předpokládány při vedení boje za použití pouze konvenčních zbraní. Za použití jaderných zbraní by logicky byly ještě mnohem vyšší.

130 bitevních vrtulníků při koeficientu technické pohotovosti $K_{TP}=0,8$, (104 vrtulníků) může při jednom vzletu odpálit až 624 protitankových řízených střel (PTRS). Při pravděpodobnosti zásahu cíle $P_{PTRS}=0,7$ může uvažovaný počet bojových vrtulníků vyřadit do 436 tanků, bojových vozidel pěchoty nebo jiných obrněných cílů, včetně prostředků PVO.

Je pochopitelné, že všechny tyto prostředky vzdušného napadení nebudou působit současně a jen v poměrně úzkém úseku průlomu. Přesto je zcela reálný předpoklad, že se v průběhu prolamování příslušného obranného postavení nepřítele a při následujícím boji v hloubce uvažované úsilí projeví, stejně jako je nutné mít na vědomí, že nálety do prostoru průlomu bude vzdušný nepřítel vést nejen čelně, ale především z boku s využitím vhodných terénních podmínek. Zvláště bitevní vrtulníky potřebují pro své účinné působení dostatečný skryt pro přilet do výchozích postavení pro zteč (vzdálených 3 až 6 km od cíle) a volnost manévru.

Je třeba očekávat, že nejintenzivnější letecké údery, včetně úderů z malých a přízemních výšek, budou zasazovány především prvosledovým jednotkám a útvarům a prostředkům jaderného napadení s cílem zničit tyto jednotky a prostředky, znemožnit jim prolomit obranné postavení, znemožnit i zasazení jaderného úderu před překonáním nepřátelské obrany a získat čas pro zdokonalení organizace a dobudování zaujaté obrany.

Leteckým průzkumem, ke kterému se využívá i vojenské letectvo, se bude nepřítel snažit zjistit pravděpodobný úsek průlomu a sestavu vojsk, připravujících se k průlomu, včetně vojsk přisunovaných z hloubky.

Při průlomu nepřátelské obrany za použití pouze konvenčních zbraní bude hlavní úsilí nepřátelského letectva soustředěno na přímou podporu bránících se vojsk, s cílem ničit vševojskové svazky a uskupení dělostřelectva v úseku průlomu, raketové vojsko a nejbližší zálohy. K ničení jednotek bude nepřátelské letectvo používat i protizemní řízené rakety, a to tak, aby se jejich nosiče nedostaly do prostoru husté palby protiletadlových raketových prostředků.

Bitevní vrtulníky budou v úseku průlomu hromadně využívány především k úderům na čelní, zvláště tankové útvary, při jejich rozvinování, přechodu do útoku a v průběhu průlomu. Nepřítel bude v obranné činnosti rozsáhle používat letectvo k ničení jednotek zasazovaných k rozvíjení a rozšiřování průlomu. Zároveň zesílí nepřátelský vzdušný průzkum k zjištění rozmístění druhých sledů, směrů a možné doby jejich zasazení do sražení. Hromadnými nebo soustředěnými údery letectva se bude snažit znemožnit zasazení těchto druhých sledů nebo značně oslabit jejich síly. Tyto údery je třeba očekávat ještě před zasazením druhých sledů do sražení (ve vyčkávacích prostorech, při přesunu na čáru zasazení do sražení a při rozvinování).

V současných podmínkách nelze vyloučit intenzivní bojovou činnost vzdušného nepřítele ani v nočních hodinách, kdy s využitím nejmodernější navigační a zaměřovací techniky bude vést údery vysoce přesnými zbraněmi na naše vojska s využitím nejcharakterističtějších radiolokačních orientačních bodů v terénu.

Organizace a vedení protivzdušné obrany vojsk při průlomu nepřátelské obrany bude záviset na charakteru bojové činnosti vojsk a způsobu plnění stanovených úkolů. Zpravidla bude zahrnovat protivzdušnou obranu při:

- přesunu vojsk na čáru rozvinutí k přechodu do útoku,
- prolamování předního okraje nepřátelské obrany,
- rozvíjení a rozšiřování průlomu, popřípadě při ničení přisunovaných nepřátelských záloh.

Kromě toho však mohou síly a prostředky vojska PVO plnit ještě další úkoly, jako je obrana nejdůležitějších týlových a komunikačních objektů a zabezpečení průletu vzdušného výsadku uskutečňujícího úder do týlu bránícího se nepřítele nebo bránícího přisunu jeho záloh z hloubky.

V průběhu celé operace musí být spolehlivě bráněny proti vzdušným úderům svazky a útvary raketového vojska, místa velení vojskům průlomového uskupení a letiště frontového letectva, které se účastní komplexního palebného ničení nepřítele.

Přesun vojsk bude bráněn především organickými prostředky vojska PVO zařazenými do pochodových sestav a dále stíhacím letectvem působícím z důvodu utajení ze střehu na letištích (v případě zjištění přesunu vojsk nepřítelem bude stíhací letectvo působit ze střehu ve vzduchu). V době přesunu je výhodné vyčlenit část stíhacího letectva pro boj v prostorech samostatného vyhledávání a ničení vzdušných cílů, a to nad předním okrajem; pokud to bude možné i před ním.

V prostorech zvýšeného nebezpečí (soutěsky, přechody přes vodní překážky apod.) budou protivzdušnou obranu zesilovat frontové a armádní prostředky vojska PVO předem v těchto prostorech rozmístěné.

K zajištění spolehlivější obrany vojsk divizí prvního sledu proti možným vzdušným úderům při jejich **rozvíjení k uskutečnění průlomu** se může část protiletadlových raketových svazků a útvarů přesunout a rozvinout ve stanovených prostorech s časovým předstihem. Tímto opatřením lze dosáhnout i spolehlivé protivzdušné obrany raketových prostředků a dělostřelectva zabezpečujících palebnou ochranu přesunu vojsk na čáru rozvinutí k přechodu do útoku.

Je pochopitelné, že je nutné v tomto případě velmi důsledně zabezpečit plnění všech opatření, která vedou k utajení tohoto přeskupení. Do zahájení komplexního palebného ničení nepřítele (palebné ochrany přesunu vojsk) by měly vést palbu přednostně palebné prostředky vojska PVO bránící vojska již dříve rozmístěná v úseku průlomu v dotyku s nepřítelem a nově přisunuté prostředky být v nejvyšších stupních připravenosti, ale palbu zahajovat jen v případě nezbytnosti. Naopak v prostorech mimo úsek průlomu by měla být demonstrována zvýšená bojová činnost, včetně působení kočujících palebných prostředků vojska PVO.

K řízení bojové činnosti prostředků vojska PVO bude vyžadovat v tomto období zvýšenou prozíravost velitelů a náčelníků vojska PVO, protože budou nuceni požadavek zabránění prozrazení uskupení a vyhnout se palbě konfrontovat

s nutností zabránit za každou cenu nepřátelskému vzdušnému průzkumu zjistit naše přípravy k průlomu.

Zatímco u většiny druhů vojsk bude docházet ke koncentraci vojsk a bojové techniky v úseku průlomu, bude nutné u vojska PVO soustředit pozornost i na boky úseku průlomu. To znamená dosáhnout potřebné hustoty prostředků PVO v úseku větším než je průlom a tím plně zabezpečovat protivzdušnou obranu vojsk uskutečňujících průlom před vzdušným nepřítelem, který bude působit z bočních náletových směrů. Tento požadavek je nutné zabezpečovat nejen v době přípravy průlomu, ale i v průběhu průlomu a při boji vojsk v hloubce nepřátelské obrany.

Uskupení prvosledových protiletadlových raketových svazků a útvarů se obecně vytváří tak, aby zajišťovalo největší hustotu protiletadlových raketových prostředků na směru hlavního úderu. Je tomu tak i v případě, kdy úsek průlomu bezesporu je na směru hlavního úderu frontu nebo vševojskové armády; proto se kromě značně koncentrovaných organických prostředků vševojskových divizí a pluků bude zhušťovat směrem k úseku průlomu bojová sestava armádního protiletadlového raketového útvaru (svazku) a zesilovat protivzdušná obrana vojsk frontovými prostředky.

Jak jsem již uvedl, dochází k zaujímání bojových sestav prostředky vojska PVO s určitým časovým předstihem před příchodem a rozvinováním bráněných vojsk. Přesto část prostředků vojska PVO, a to především palebných prostředků schopných vést průzkum vzdušného nepřítele a palbu z chodu nebo z krátkých zastávek, postupuje v sestavě bráněných vojsk a k plnému soustředění sil a prostředků vojska PVO na čáře zasazení dojde současně s příchodem bráněných vojsk.

Plného využití bojových možností prostředků vojska PVO se dosahuje kromě jiného dovedným vytvářením uskupení sil a prostředků a důmyslnou organizací jejich palebných systémů, umožňujících způsobit vzdušnému nepříteli maximální ztráty ještě před splněním jeho bojových úkolů. Vytvořit vhodné uskupení prostředků vojska PVO při průlomu je zvláště náročným úkolem, který musí být centrálně řešen na stupni frontu nebo vševojskové armády. Přitom je třeba ovlivňovat nejen rozmístění prostředků ve vodorovné rovině (v terénu), ale brát v úvahu i možnosti těchto prostředků z hlediska výškového palebného působení, tzn. vytvářet palebný systém s návazností výškového působení jeho jednotlivých palebných prvků.

Vzhledem k omezeným prostorovým možnostem, ale i k zabezpečení vysoké odolnosti vytvářeného uskupení prostředků vojska PVO, půjde při průlomu především o vytváření **smíšených uskupení** s vícenásobným vzájemným palebným překrytím. Účinnost i účinnost smíšených uskupení byly potvrzeny poznatky získanými ze soudobých lokálních válek. Vytvořit smíšené uskupení však vyžaduje přesně stanovit každému prostředku jeho bojovou sestavu, tuto přísně dodržet, při tvorbě uskupení vzít v úvahu náročné požadavky pro zajištění elektromagnetické koexistence všech četných radioelektronických prostředků jednotlivých útvarů a jednotek vojska PVO a respektovat i požadavky na minimální vzdálenosti zabraňující současně zničení více palebných jednotek jedním jaderným úderem.

Vytvořit smíšené uskupení prostředků vojska PVO však neznamená pouze vhodně rozmístit v terénu palebné prostředky, ale vytvořit i jednotný palebný systém v tomto uskupení. Ten bude jednoznačně:

- znát a chápat vzdušnou situaci,
- palebně působit proti vzdušnému nepříteli,
- řešit veškerou bojovou činnost včetně odstraňování následků po nepřátelských úderech, obnovování bojeschopnosti a otázky technického a týlového zabezpečení.

Zvláštností tvorby bojových sestav prostředků vojska PVO při průlomu, zvláště divizních protiletadlových raketových útvarů, bude malá šířka a větší hloubka jejich prostoru bojového rozmístění s palebnými postaveními protiletadlových raketových baterií rozvinutými až ve třech liniích.

Rozmanitost typů bojové techniky vojska PVO, s různými principy činnosti a bojovými vlastnostmi, objektivně vytvářejí dobré materiální předpoklady smíšených uskupení protiletadlových prostředků pro spolehlivý a odolný palebný systém.

Přitom je třeba neustále počítat s tím, že nepřítel může přejít (v průběhu operace vedené konvenčními zbraněmi) k použití jaderných zbraní. Proto musí hlavní síly vojska PVO být trvale připraveny k odrazení prvního jaderného úderu v součinnosti s frontovým stíhacím letectvem, svazkem vojska PVOS a útvary radioelektronického boje.

Při vytváření uskupení vojska PVO před zahájením průlomu a v průběhu útočné operace je nutné věnovat zvláštní pozornost vytváření racionálního systému průzkumu vzdušného nepřitele.

Výchozí uskupení prostředků radiolokačního průzkumu musí maximálně vycházet a těžit z radiotechnických prostředků vojska PVO v dotyku. Radiotechnické prostředky PVO nově přisunovaných vojsk je vhodné využívat k rozšiřování radiolokačního pole při rozvíjení útoku do hloubky a rozšiřování průlomu do boků. Přitom je účelné, a vzhledem k nakupení značného množství vojsk a tím i radiolokační techniky vojsk PVO i možné, udržovat část radiolokátorů, především radiotechnických hlásek, v utajeném provozu.

Vytváření uskupení prostředků radiolokačního průzkumu před zahájením průlomu a rozšiřování systému průzkumu v dalším průběhu operace řídí přímo velitel vojska PVO frontu. Ten přihlíží kromě jiného k charakteru uskupení prostředků radiolokačního průzkumu na bocích přilehlých k úseku průlomu a k možnostem prostředků vojsk v dotyku.

Nové linie radiotechnických hlásek (nové radiotechnické hlásky) se v průběhu útoku rozvíjejí především vzhledem k času předpokládaných hromadných nebo soustředěných úderů nepřátelského letectva a dále k vážným obdobím bojové činnosti, kdy bude docházet k rozvíjení většiny prvosledových protiletadlových raketových svazků a útvarů, např. při odrazení nepřátelského protiúderu, násilném přechodu vodní překážky apod.

V průběhu **prolamování nepřátelské obrany** a boji v hloubce se prostředky vojska PVO přemísťují tak, aby nebyla narušena nepřetržitost protivzdušné obrany bráněných vojsk při plnění nejdůležitějších úkolů.

Protiletadlové jednotky vševojskových pluků prvního sledu postupují skoky od jedné čáry ke druhé, přičemž ničí vzdušného nepřitele palbou za pohybu nebo za krátkých zastávek. Jakmile se bráněné útvary přiblíží k čarám vyhodnocení možného zasazení nepřátelských bitevních vrtníků, je účelné zkrátit

vzdálenosti mezi protiletadlovými jednotkami a bojovou linií tanků až na nejmenší možnou míru.

Baterie protiletadlových raketových kompletů blízkého dosahu postupují přímo v bojových sestavách vševojskových pluků a dalších určených objektů obrany vševojskové divize, zpravidla v sestavě dvojic bojových vozidel, přitom nepřetržitě vyhledávají vzdušné cíle a ničí je palbou za krátkých zastávek.

Baterie protiletadlových raketových kompletů malého dosahu se zpravidla přemísťují vzájemným překračováním, a to v době, než se začnou čela bráněných vojsk přibližovat k hranici účinné působnosti baterií první linie. Palba těchto prostředků se především soustřeďuje na nepřátelské letouny a vrtulníky, které vedou přímé úderů na bráněné objekty a útočící vojska.

Armádní a frontové protiletadlové raketové svazky a útvary budou palebně zabezpečovat celý prostor hlavního průlomového uskupení i v průběhu boje v hloubce nepřátelské obrany. Je však nutné, aby prolomený úsek byl soustavně a dlouhodobě bráněn, protože se tudy budou přesunovat za postupujícími vojsky četné týlové a technické prostředky a druhé sledy, které budou na sebe bezesporu poutat pozornost a bojové působení nepřátelského letectva.

Přemísťování prostředků vojska PVO, jak jsem již uvedl, bude převážně po protiletadlových raketových bateriích, přísun zabezpečovacího materiálu, především protiletadlových raket, dokonce jen samostatnými skupinami přepravníků. Bude proto potřebné zabezpečit přednostní přesuny, popřípadě začlenění těchto prvků do sestavy jiných přesunovaných vojsk a prostředků, a tím dosáhnout nejen stanovených prostorů, ale i nezbytné obrany proti pozemnímu nepříteli (diverzním skupinám) těchto důležitých, ale značně zranitelných prostředků.

Při přípravě a uskutečnění průlomu více než kdykoli jindy vystává do popředí význam hluboké a podrobné součinnosti, a to jak mezi prostředky vojska PVO, tak i mezi bráněnými objekty.

Jejím cílem je umožnit jednotlivým útvarům PVO co nejefektivnější plnění úkolu protivzdušné obrany. Především značné nakupení prostředků vojska PVO v úseku průlomu povede k nutnosti využívat stíhací letectvo pro působení mimo tento zbraněmi PVO přehluštěný prostor, a to především bojovou činností na bocích úseku průlomu, před sestavou bráněných vojsk v místech samostatného vyhledávání a ničení vzdušných cílů a obranou přesunů druhých sledů ze stěhu ve vzduchu.

Zvýšenou pozornost je potřebné věnovat otázkám zajištění bezpečnosti vlastního letectva při působení v prostoru průlomu. Dosáhnout zákazu nebo omezení letů vlastních letounů a vrtulníků tímto prostorem nebude možné, a proto je třeba s maximální přísností dodržovat dohodnuté režimy letů nad vlastními vojsky, včas informovat o letech vlastního letectva velitelská stanoviště a palebné prostředky vojska PVO a dokonale propracovat systém rozpoznávání a používání součinnostních signálů.

Při součinnosti mezi prostředky vojska PVO je cílem zabezpečit hospodárné působení proti nepřátelským vzdušným cílům, zabránit neefektivnímu současnému palebnému působení několika prostředků vojska PVO na stejné cíle, zabezpečit vzájemnou informaci mezi prostředky především o vzdušné situaci,

nezbytnou elektromagnetickou koexistenci a nejnútnejší vzájemnou pomoc při řešení problémů bojového speciálního technického a týlového zabezpečení.

Součinnost sil a prostředků vojska PVO s bráněnými vojsky musí být organizována v zájmu co nejúspěšnějšího splnění bojových úkolů vševojskových svazků a útvarů. Propracované otázky součinnosti však musí dávat prostředkům vojska PVO k tomu nezbytné předpoklady, to znamená, že bráněná vojska musí umožňovat včasné přemístění protiletadlových a radiotechnických prostředků vojska PVO v průběhu průlomu, jejich přednostní začlenění do sestav nebo pochodových proudů přesunujících se vojsk a činnost rekognoskačních skupin přímo v prvních sledech postupujících vojsk. Zvláště důležité bude propracovat systém přednostního přesunu vozidel dopravujících protiletadlovým raketovým jednotkám protiletadlové rakety a pohonné hmoty.

Základním předpokladem důsledné realizace součinnosti je však zabezpečení spolehlivého spojení a centralizovaného velení a řízení bojové činnosti všech prostředků vojska PVO.

Základní otázky organizace bojové činnosti prostředků vojska PVO a součinnosti je nutné nejen stanovit a plánovat, ale dostat i do vědomí všech vykonavatelů. Bude proto nutné, aby se velitelé a náčelníci vojska PVO bezprostředně podíleli na organizaci součinnosti prakticky na všech velitelských stupních, a to především v terénu. Úsek průlomu, nebo alespoň jeho podstatnou část, lze zpravidla vizuálně obsáhnout. Je proto žádoucí, aby velitelé a náčelníci vojska PVO v terénu upřesnili prostory bojového rozmístění svých protiletadlových raketových a dělostřeleckých prostředků, jejich palebné a průzkumné sektory, způsoby činnosti v jednotlivých obdobích průlomu, především způsob a dobu přemísťování a rozvinování. Nelze opomenout ani zvážení a ukázání přímo v terénu možných náletových směrů nepřátelských letounů a bitevních vrtulníků, zejména v malých a přízemních výškách.

Přesto, že tato práce v terénu velitelů a náčelníků vojska PVO je nutná, připomínám skutečnost, že řízení bojové činnosti vojska PVO v průběhu průlomu nemohou uskutečňovat z různých pozorovatelů a předsunutých míst velení, kde nemají trvalý a dostatečně obsáhlý přehled o vzdušné situaci.

Chci zdůraznit, že protivzdušná obrana vojsk při průlomu nepřátelské obrany bude vyžadovat více než v kterýchkoli jiných podmínkách bojové činnosti od velitelů a štábů vojska PVO důsledně a do nejmenších podrobností propracovávat předpokládaný způsob bojové činnosti svých vojsk, hluboce a maximálně konkrétně řešit všechny součinnostní vazby, dosahovat vysoké organizace práce, umět se i rychle rozhodovat a přizpůsobovat plán skutečnému vývoji situace.

Svémi myšlenkami a názory jsem chtěl přispět k hlubšímu promyšlení zásad organizace protivzdušné obrany.

SPOJENIE VO FRONTOVOM TYLE

Jedna z podmienok úspešného splnenia úloh útočnej alebo obrannej operácie frontu je závislá od kvality tylového zabezpečenia, ktorá je priamo podmienená nepretržitým velením tylovým útvarom, zväzkom a zariadeniam (TÚZZ) a je zabezpečené včasným a spoľahlivým spojením.

Na organizáciu spojenia vo frontovom tyle má bezprostredný vplyv dislokácia TÚZZ, stanovený čas ich zmobilizovania a začlenenia do operačnej zostavy podľa predurčenia na plnenie úloh.

Na zaujatie operačnej zostavy TÚZZ sa určuje frontové tylové pásmo, ktoré je ohraničené zo stran hranicami armád prvého sledu a z tyla určenou tylovou hranicou. Hĺbka tylového pásma frontu pri začatí operácie môže dosahovať 500 aj viac kilometrov. V priebehu útočnej operácie môže dosahovať 1000 aj viac kilometrov.

Hlavnou úlohou frontového tyla je organizovať, riadiť a realizovať tylové zabezpečenie vojsk frontu. Zloženie frontového tyla nie je stálé, ale je závislé od zloženia vojsk frontu a úloh tylového zabezpečenia.

Značné množstvo tylových útvarov, zväzkov a zariadení (cca 400—500) je rozmiestňované na veľkej rozlohe, čo kladie mimoriadne nároky na zabezpečenie velenia. Velenie frontovému tylu uskutočňujeme z tylového veliteľského stanovišťa, ktoré sa môže rozvíjať 25 až 30 km od veliteľského stanovišťa frontu. Na tylovom veliteľskom stanovišti sa rozmiestňuje štáb tyla frontu, správy špeciálnych vojsk a služieb, ktoré sú podriadené zástupcovi veliteľa frontu pre tylo — náčelníkovi tyla a ostatné orgány, ktoré sa rozmiestňujú na VS (ZVS).

Okrem toho na tylovom veliteľskom stanovišti frontu sa rozmiestňujú oddelenia

MTZ správ špeciálnych vojsk, štáb vyzbrojovania a správy podriadené zástupcovi veliteľa pre výzbroj.

Tylovým útvarom, zväzkom a zariadeniam velí zástupca veliteľa frontu pre tylo — náčelník tyla priamo, prostredníctvom štábu a náčelníkov špeciálnych vojsk a služieb. Pre zabezpečenie velenia zriaďujeme spojovaciu sústavu tyla frontu.

Spojovacia sústava tyla frontu je nedeľiteľná časť systému velenia TÚZZ, ktorá tvorí súhrn navzájom prepojených, čo do úlohy, miesta a času činnosti spojovacích uzlov a spojov rôzneho predurčenia, rozvinutých podľa jednotného plánu na riešenie úloh zabezpečenia velenia. Túto **spojovaciu sústavu môžu tvoriť:**

- spojovací uzol TVS frontu a spojovacie uzly miest velenia TÚZZ,
- pomocné spojovacie uzly frontového tyla,
- priame spoje medzi spojovacími uzlami miest velenia,
- smery pripojenia spojovacích uzlov miest velenia na pomocné spojovacie uzly,
- orgány riadenia spojenia,
- orgány a zariadenie MTZ,
- záloha spojovacieho náčelníka frontového tyla.

Spojovací uzol tylového veliteľského stanovišťa

Spojovací uzol tylového veliteľského stanovišťa frontu je hlavným uzlom spojovacej sústavy frontového tyla. Je určený na zabezpečenie spojenia zástupcovi veliteľa frontu pre tylo — náčelníkovi tyla, štábu tyla, zástupcovi veliteľa pre výzbroj, štábu vojsk a služieb s nadriadeným štábom, VS frontu, tylovými veliteľskými stanovišťami

armád, zväzkov a útvarov priamej podriadenosti, veliteľmi a štábmí tylových útvarov, zväzkov a zariadení. Spojovací uzol je rozmiestňovaný spravidla uprostred TVS.

Spojovací uzol TVS frontu spravidla **tvorí:**

- miesto riadenia spojovacieho uzlu,
- rádiové stredisko,
- stredisko tvorby kanálov,
- telegrafné a telefónne stredisko,
- stanica poľného poštového spojenia,
- stredisko elektrického napájania,
- technicko-opravná skupina,
- prístavacia plocha pre vrtulníky,
- stredisko automatizácie velenia.

Miesto riadenia spojovacieho uzla je určené pre centralizované riadenie činnosti ostatných stredísk spojovacieho uzla TVS pri rozvíňovaní, zabezpečovaní spojenia, zvinovaní a premiestňovaní do nového priestoru. Toto miesto tvorí pracovisko náčelníka spojovacieho uzla (veliteľa spojovacieho útvaru), dozorného spojovacieho uzla a pracovisko pre kontrolu priechodu informácií spojovacou sústavou.

Rádiové stredisko je určené na zabezpečenie priameho rádiového spojenia zástupcov veliteľa frontu pre tylo — náčelníkovi tyla a jeho štábu s nadriadeným štábom tyla, s veliteľom a štábom frontu, s tylovými veliteľskými stanovišťami zväzkov, zväzkov a útvarov priamej podriadenosti frontu, s veliteľmi a štábmí tylových útvarov, zväzkov a zariadení.

Prostriedky, ktoré patria do zostavy tohto strediska sú organizačne a technicky združené do rádiového vysielacieho a rádiového prijímacieho strediska.

Rádiové prijímacie stredisko je spravidla zložené z radioreleovej stanice RDM-12, prijímacích rádiových prevádzkárň PRP-4p a RPS-II, veliteľskej rádovej stanice R3 AMT. Na rádiovom prijímacom stredisku sa uskutočňuje príjem a vysielanie informácií v rádiových sieťach a smeroch so sluchovým príjmom a ručným vysielaním, vytváranie diaľkopisných a rádiotelefonných kanálov a ich odovzdanie prevádzkárňam telefónneho a telegrafického strediska alebo prevádzkárni 8. oddelenia štábu. Z rádiového prijímacieho strediska sa uskutočňuje diaľkové ovládanie rádiových vysielateľov umiestnených na rádiovom vysielacom stredisku.

Rádiové stanice tohto strediska umiestňujeme mimo TVS na vzdialenosť 5—10 km. [Umiestnenie strediska na uvedenú vzdialenosť

je nevyhnutné preto, aby sa zabránilo alebo sťažilo zistenie TVS rádiovým prieskumom nepriateľa.] Rádiová stanica RDM-12 je určená na diaľkové ovládanie rádiových vysielateľov.

Stredisko tvorby kanálov prijíma kanály od veliteľského stanovišťa frontu a oporného spojovacieho uzla a zriaďuje rádiorelové spoje s pomocnými spojovacími uzlami frontového tyla, prípadne priame spoje k tylovým útvarom, zväzkom a zariadeniam. Pripojenie TVS na opornú spojovaciu sieť a na VS frontu uskutočňujeme prostriedkami spojovacieho sväzku diaľkových spojov. Pre zriadenie viackanálových spojov a vytvorenie telegrafných kanálov sú do strediska začlenené prevádzkárne NOT a TOT.

Telegrafné stredisko je určené na zabezpečenie diaľkopisného utajeného a neutajeného spojenia. Okrem toho zabezpečuje vnútorné telefónne spojenie na TVS frontu.

Do zostavy tohto strediska môžu byť začlenené prevádzkárne ZAS, SUR-M, automatická telefónna ústredňa a niekoľko kábelových súprav K-20-A. Telefónne stredisko rozmiestňujeme priamo na TVS frontu spravidla v strede voči ostatným prvkom spojovacieho uzla.

Stanica poľného poštového spojenia zabezpečuje príjem, odosielanie, evidenciu a doručovanie bojových dokumentov a poštových zásielok adresátom na tylovom veliteľskom stanovišti frontu. Stanicu tvorí prevádzkárň poľného poštového spojenia a pohyblivé spojovacie prostriedky. Umiestňuje sa na okraji TVS pri prízjazdovej ceste.

Prístavaciu plochu pre vrtulníky umiestňujeme do 5 km od tylového veliteľského stanovišťa frontu. Je nutné dodržať pravidlo, aby medzi stanicou poľného poštového spojenia a prístavacou plochou bola komunikácia.

Stredisko elektrického napájania je určené na centrálné elektrické napájanie prevádzkárň spojovacieho uzla, mimo rádiových staníc na rádiovom vysielacom stredisku.

Technicko-opravná skupina zabezpečuje bezporuchovú prevádzku spojovacích prostriedkov uzla TVS frontu. Do jej zostavy sú začlenené pohyblivé spojovacie dielne M-3.

Nedeliteľnou súčasťou spojovacieho uzla sú aj spojovacie zariadenia a prostriedky trvalo zabudované do veliteľsko-štábných pracovísk. Strediská spojovacieho uzla a veliteľsko-štábné pracoviská sú prepojené viaczilovými káblami.

Organizácia rádioreléového, linkového a poľného poštového spojenia vo frontovom tyle

Rádioreléové spojenie je základným druhom spojenia, ktoré zabezpečuje velenie vo frontovom tyle. K tomu je využívaná stacionárna oporná spojovacia sieť, poľná oporná spojovacia sieť a pomocné spojovacie uzly frontového tyla.

Využitie stacionárnej opornej spojovacej siete na zabezpečenie spojenia z TVS frontu je závislé od rozsahu jej vybudovania v priestore zaujímajúcej operačnej zostavy na vlastnom území a kapacity kanálov medzi jednotlivými stacionárnymi opornými spojovacími uzly.

Túto sieť spravidla využívame na spojenie z tylového veliteľského stanovišťa frontu s nadriadeným štábom tyla, a to neutajeným a utajeným telegrafným kanálom. Okrem toho sa stacionárna spojovacia sieť využíva na zabezpečenie spojenia medzi miestami velenia frontu. Spojenie s tylovými veliteľskými stanovišťami zväzov a s priamo podriadenými zväzkami frontu uskutočňujeme na kanáloch stacionárnej opornej spojovacej siete cez príslušné veliteľské stanovišťa.

Kvalita uvedeného spôsobu zabezpečenia rádioreléového spojenia s tylovými veliteľskými stanovišťami armád bude závislá od kapacity kanálov tejto spojovacej siete. Skúsenosti z operačných cvičení potvrdzujú, že sa jedná o ťažkopádny a menej spoľahlivý spôsob spojenia.

Po rozvinutí poľnej opornej spojovacej siete frontu sa síce kapacita kanálov z TVS zvýši, ale myslím, že kvalita spojenia medzi tylovými veliteľskými stanovišťami frontu a armád sa prakticky nezmení. Príčinu vidím v tom, že kanály prechádzajú cez spojovacie uzly veliteľských stanovišť frontu a armády. Spojenie je pomalé a prenos informácií je zdĺhavý. Táto skutočnosť bola potvrdená aj na cvičení Palcát-86.

Skvalitniť toto spojenie je podľa môjho názoru možné, vylúčením spojovacích uzlov veliteľských stanovišť frontu a armád a pripojením tylových veliteľských stanovišť na poľnú opornú spojovaciu sieť frontu. Tým by sa podstatne zjednodušil a skvalitnil spôsob zabezpečenia spojenia medzi uvedenými miestami velenia. Pripojenie TVS frontu na opornú spojovaciu sieť môže zabezpečovať spojovací zväzok diaľkových spojov.

Rádioreléové spojenie s TÚZZ, ako i s útvarmi, zväzkami a zariadeniami výzbrojného úseku zabezpečuje jednotka diaľ-

kových spojov spojovacieho útvaru tyla frontu.

Rádioreléové spojenie vo frontovom tyle spravidla budujeme systémom pomocných spojovacích uzlov. V tylovom priestore frontu možno zriadiť 4–5 pomocných spojovacích uzlov. Systém rádioreléového spojenia frontového tyla musí nadväzovať na poľnú opornú spojovaciu sieť frontu.

Hlavný dôraz pri zabezpečovaní rádioreléového spojenia vo frontovom tyle sa kladie na spojenie s frontovými zväzkami materiálneho zabezpečenia, frontovou tylovou základňou a zväzkom potrebné dopravy pohonných hmôt. Uvedené zväzky sú pripojované vlastnými rádioreléovými prostriedkami na príslušné pomocné spojovacie uzly frontového tyla. Na rádioreléových spojoch zriaďujeme minimálne 1 až 2 neutajené kanály a jeden pre šifrové diaľkopisné spojenie.

Rádioreléové spojenie k ostatným tylovým útvarom, zväzkom a zariadeniam, ktoré nemajú rádioreléové prostriedky je možné zabezpečiť prostriedkami jednotky diaľkových spojov spojovacieho útvaru tyla. Na týchto spojoch sú spravidla zriaďované 1 až 2 neutajované kanály. V prípade, že zväzok má šifrové pracovisko, môžeme zriadiť telegrafný kanál pre šifrové spojenie.

Spojenie medzi spojovacím uzlom TVS frontu a pomocnými spojovacími uzlami frontového tyla sa organizuje viackanálovými rádioreléovými stanicami. Zabezpečenie spojenia s TÚZZ sa realizuje postupne, ako sú začleňované do operačnej zostavy.

Pre zabezpečenie **linkového spojenia** vo frontovom tyle využívame stacionárnu vojenskú linkovú sieť a linkové okruhy prenajaté od Federálneho ministerstva spojov. Linkové spojenie zaisťujeme z TVS frontu na tylové veliteľské stanovišťa podriadených zväzov a zväzkov. Medzi tylovými veliteľskými stanovišťami frontu a armád je spravidla organizovaný telefónny utajený kanál pre ZAS alebo šifrové spojenie. K tylovým veliteľským stanovišťam zväzkov priamej podriadenosti organizujeme neutajený telefónny kanál.

Linkové spojenie z TVS frontu k tylovým útvarom, zväzkom a zariadeniam sa zabezpečuje do priestorov zmobilizovania a na miesta velenia v operačnej zostave frontu. Z TVS frontu na veliteľské stanovišťa TÚZZ sú organizované telefónne neutajené kanály. S veliteľskými stanovišťami tylových útvarov, zväzkov a zariadení, ktoré majú šifrové pracoviská, organizujeme telegrafné kanály pre šifrové spojenie.

Spôhlivosť a odolnosť linkového spojenia je závislá od spôsobu vybudovania linkovej siete na teritóriu frontového tyla. Dôležitú úlohu zohráva aj umiestnenie miest velenia TÚZZ s ohľadom na spôsob vybudovania linkovej siete.

Pre zabezpečenie **poľného poštového spojenia** sa na TVS frontu zriaďuje stanica poľného poštového spojenia a využíva sa uzol poľného poštového spojenia, ktorý rczmiešťa 15 km od veliteľského stanovišťa frontu.

Toto spojenie z TVS frontu na VS frontu organizujeme po smere prostriedkami uzla poľného poštového spojenia. V niektorých prípadoch, ak treba doručiť zásielky série „MP a P“ využívame sily a prostriedky stanice poľného poštového spojenia TVS frontu.

Poľné poštové spojenie s tylovými veliteľskými stanovišťami armád a zväzkov v priamej podriadenosti frontu je organizované cez uzly poľného poštového spojenia frontu a armád. Spojenie s TÚZZ frontu organizujeme zo stanice poštového spojenia na TVS frontu prostriedkami stanice poľného poštového spojenia okružným spôsobom. Tylové útvary, zväzky a zariadenia, ktoré sú rozmiestnené v blízkosti uzla poľného poštového spojenia frontu, prihlasujú sa na príjem a odosielanie zásielok na tomto uzle priamo. Spojenie je zaistované cez uzol poľného poštového spojenia.

Organizácia rádiového spojenia vo frontovom tyli

Rádiové spojenie má pri zabezpečovaní riadenia frontového tyla veľký význam, najmä pri premiestňovaní miest velenia, keď v mnohých prípadoch je jediným prostriedkom, ktorý zabezpečuje velenie. Na organizáciu rádiového spojenia má vplyv: zloženie tylového uskupenia a jeho rozmiestnenie, veľké vzdialenosti miest velenia TÚZZ od tylového veliteľského stanovišťa frontu, ale aj ich vybavenie spojovacími prostriedkami.

Vo frontovom tyli organizujeme rádiové spojenie systémom priamych spojov v rádiových sieťach a smeroch. Na zaistenie rádiového spojenia používame rádiové stanice stredného výkonu.

Na zabezpečenie tohto spojenia s nadriadeným sú spravidla organizované rádiové siete a smery.

Veliteľ a štáb frontu má s tylovým veliteľským stanovišťom zaistené spojenie pomocou rádiových sietí miest velenia frontu alebo rádiovým smerom medzi tylovým ve-

liteľským stanovišťom frontu. Trvalé začlenenie rádiových staníc do rádiových sietí veliteľa frontu nie je efektívne, čo potvrdzujú aj operačné cvičenia. Napr. na cvičení Palcát-86 sa neuskutočnil ani jeden hovor v rádiových sieťach veliteľa frontu. Táto rádiová sieť je predovšetkým určená na velenie armádam. Zabezpečovanie spojenia v tejto sieti s TVS je podľa môjho názoru málo operatívne.

Ďaleko výhodnejšie sa javí požiadavka organizovať priame rádiové spojenie medzi tylovým veliteľským stanovišťom frontu a styčnými skupinami na veliteľskom a záložnom veliteľskom stanovišti frontu. Potreba tohto spojenia sa zvlášť prejavuje pri premiestňovaní miest velenia frontu, keď ešte nie je plne zaistené rádiové spojenie. Táto skutočnosť sa v plnej miere potvrdila aj pri cvičení Palcát-86, kde TVS nemalo pomerne dlhý čas priame spojenie so styčnou skupinou na veliteľskom stanovišti a štáb tyla frontu nebol včas informovaný o situácii.

Na zabezpečenie rádiového spojenia s tylovými veliteľskými stanovišťami armád a frontového letectva organizujeme rádiovú sieť tyla frontu. Okrem toho by mal byť pripravený rádiový smer, na ktorý sa môžu vyvieť niektoré tylové veliteľské stanovišťa podriadených armád. Na zaistenie rádiového spojenia s tylovými veliteľskými stanovišťami priamo podriadených útvarov a zväzkov sa organizujú rádiové siete tyla frontu s priamo podriadenými útvarmi a zväzkami. Rádiové spojenie s TVS motostreleckých a tankových divízií priamej podriadenosti frontu je organizované v samostatnej rádiových sieťach, alebo sa môžu začleniť do rádiových sietí tyla frontu s priamo podriadenými zväzkami. Začlenenie bude závisieť od počtu divízií a rádiových prostriedkov spojovacieho útvaru tyla.

V prípade, že front vysiela operačnú manévrujúcu skupinu, rádiové spojenie s tylovým veliteľským stanovišťom tejto skupiny budeme spravidla organizovať na samostatnom rádiovom smere.

Rádiové spojenie s TÚZZ zaistujeme pomocou priamych spojov rádiovými stanicami, ktoré zabezpečujú potrebný dosah. Počet rádiových staníc v jednotlivých rádiových sieťach by nemal prevyšovať 4 až 6 účastníkov.

Rádiové spojenie s frontovými zväzkami materiálneho zabezpečenia je organizované v rádiových sieťach miest velenia frontovým zväzkom materiálneho zabezpečenia. Okrem toho má byť pripravený rádiový smer s mož-

nosťou vyvedenia niektorého zväzku na rádiodalekopisný smer. V rádiovéj sieti pracujú rádiové stanice TVS frontu a veliteľské stanovišťa frontových zväzkov materiálneho zabezpečenia.

Spojenie s frontovou tylovou základňou je organizované v samostatnej rádiovéj sieti. Pokiaľ sa nevytvárajú oddelenia frontovej tylovej základne, tak sa prevádzka uskutočňuje medzi TVS frontu a veliteľským stanovištom frontovej tylovej základne po rádiovom smere. Ak sa v priebehu operácie vytvárajú oddelenia frontovej tylovej základne, tak v rádiovéj sieti pracujú aj oddelenia tejto základne. Zvláštnosťou siete je to, že sa zabezpečuje velenie frontovej tylovej základne z TVS frontu, ale súčasne aj z veliteľského stanovišťa frontovej tylovej základne velenie oddeleniam frontovej tylovej základne.

Na zaistenie velenia zväzku ochrany tyla organizujeme rádiový smer medzi TVS frontu a veliteľským stanovištom tohto zväzku.

Riadenie automobilových prevozov a cestného zabezpečenia z TVS uskutočňuje zástupca veliteľa frontu pre tylo — náčelník tyla prostredníctvom náčelníka správy vojenskej dopravy frontu. K riadeniu sa spravidla organizujú rádiové siete a smery.

Do rádiovéj siete velenia cestnému vojsku frontu a automobilovému zväzku, sú začlenené rádiové stanice TVS frontu, veliteľské stanovišťa cestných zväzkov aj ostatných útvarov a jednotiek. Okrem rádiovéj siete musí byť pripravený rádiodalekopisný smer, na ktorý sa môže vyvieť veliteľské stanovište niektorého cestného zväzku.

So zväzkom, ktorý obsluhuje hlavnú automobilovú cestu frontu sa môže organizovať samostatný rádiový smer.

Riadenie potrubného zväzku pohonných hmôt, frontových skladov a automobilovej jednotky pre dopravu špeciálnych pohonných hmôt uskutočňuje náčelník tyla frontu prostredníctvom náčelníka správy pohonnými hmotami frontu. V rádiovéj sieti pracuje rádiová stanica TVS frontu, zväzku potrubnej dopravy pohonných hmôt a automobilovej jednotky pre dopravu špeciálnych pohonných hmôt. Okrem rádiovéj siete musí byť pripravený rádiodalekopisný smer, na ktorý sa môže vyvieť zväzok potrubnej dopravy pohonných hmôt alebo frontový sklad špeciálnych pohonných hmôt.

Velenie útvarom a zväzkom železničného vojska sa uskutočňuje z TVS frontu ná-

čelníkom správy železničného vojska frontu. Na zabezpečenie spojenia organizujeme rádiovú sieť velenia železničnému vojsku, v ktorej pracujú rádiové stanice TVS frontu, veliteľského stanovišťa železničných zväzkov, útvarov a jednotiek a rádiový smer pre spojenie s železničným priestorom.

Okrem rádiovéj siete je pripravený rádiodalekopisný smer, na ktorý sa podľa situácie a potreby môže vyvieť železničný zväzok.

Zdravotnícke útvary a zariadenia sú riadené z TVS frontu náčelníkom tyla prostredníctvom náčelníka zdravotníckej správy frontu. Na zabezpečenie riadenia je spravidla organizovaných niekoľko rádiových sietí.

Na riadenie vojenských nemocničných základní frontu a veliteľstva frontového odsunového strediska vytvárame 1 až 2 rádiové siete. V každej pracujú spravidla až tri vojenské nemocničné základne a VFOS.

Rádiová sieť velenia autobusovou zdravotníckou jednotkou je určená na riadenie ich činnosti. V tejto sieti pracujú rádiové stanice TVS a autobusových zdravotníckych jednotiek.

V článku som venoval pozornosť len niektorým problémom organizácie spojenia vo frontovom tyli s cieľom ukázať na zložitosť problematiky organizácie spojenia vo frontovom tyli.

Zo skúseností operačných cvičení možno označiť ako najzložitejší problém zabezpečiť spoľahlivé spojenie s tylovými veliteľskými stanovišťami armád a TÚZZ, najmä v priebehu útočnej operácie, kde pôsila pretrvávajúce nedostatky. Príčinu vidím predovšetkým v: šablonovitom prístupe organizácie spojenia v operačnom tyli, nedostatočnom využívaní technických prevádzkových možností stávajúcej techniky, nedostatočnej vycvičenosti jednotlivých odborností v spojovacích jednotkách, útvaroch a zväzkoch, postupnom zaostávaní parametrov spojovacej techniky za požiadavkami kladenými na spojenie vo frontovom tyli.

Myslím, že postupným odstraňovaním uvedených príčin a nedostatkov možno zabezpečiť z TVS nepretržité spojenie vo frontovom tyli.

ZABEZPEČENÍ PHM VE FRONTOVÉ OPERACI A CESTY JEHO ZDOKONALOVÁNÍ

Vybavení vojsk frontu novou vojenskou technikou, velký rozmach útočných operací, vysoké úsilí bojové činnosti, které umožňuje moderní bojová technika, vyžadují stále více pohonných hmot a maziv. Zabezpečení vojsk PHM se stalo jedním ze závažných problémů materiálního zabezpečení vojsk.

Soustavné zvyšování požadavků na množství i kvalitu PHM, růst skladovaných a dopravovaných zásob PHM, nárůst prostředků pro realizaci zásobování PHM vojsk i zdokonalování celého systému zabezpečení PHM vede k nutnosti pravidelně vyhodnocovat dosažený stupeň tohoto systému, jeho přednosti i nedostatky a stanovit další směry rozvoje. K tomuto účelu byla v ČSIA uskutečněna vojenskovědecká konference, s jejímiž výsledky považují za vhodné seznámit čtenáře Vojenské mysli.

Vliv soudobých operací na organizaci a zabezpečení PHM

Frontová operace se bude vyznačovat hromadným zasazením pozemního vojska a letectva, nasyceností vojsk soudobou bojovou technikou, možností použití jaderných a ostatních zbraní hromadného ničení.

To rozhodujícím způsobem ovlivní potřebu PHM k zabezpečení operace. Výše náplně frontu může činit 31 000 m³ pohonných hmot i více a předpokládá se její další růst. Průměrná denní spotřeba může činit 0,25 až 0,3 náplně benzínu, 0,4 až 0,5 náplně nafty a 1 náplň LPH, což představuje 12 až 14 tisíc m³ PHM.

Udržení bojeschopnosti vojsk frontu vyžaduje mít zásoby PHM i při skončení operace na vojskovém stupni na 100 %, u armády na 80 %, tzn., že se musí na vojskový stupeň již v průběhu operace přisunout téměř celá spotřeba.

Potřeba a zabezpečení frontové operace PHM

Vojskový stupeň

Současná výše pohyblivých zásob je stanovena u praporu 0,3 náplně BA a NM pro veškerou techniku, u pluku 0,25 náplně pro kolovou a 0,5 pro pásovou techniku, na stupni svazku je 0,5 náplně BA a 0,7 NM pro veškerou techniku. To znamená, že na jednotlivých stupních vojskového týlu je nesterpná výše zabezpečení bojové činnosti. Nízké zásoby na stupni praporu a pluku by mohly mít za následek narušení polního zásobovacího systému při vyšší spotřebě nebo zničení zásob na některém zásobovacím stupni. Proto v souladu s růstem náplně a tím i spotřeby bude zapotřebí zvyšovat kapacitu jednotlivých skladů tak, aby u praporek výdejny byly zásoby na jeden až dva dny, v plukovním skladu na dva dny vedení bojové činnosti. K tomu bude nutné vytvořit v praporečnických zásobách ve výši 0,5 náplně, plukovním skladu ve výši 0,6 náplně BA a

0,8 náplně NM. V divizním skladu udržovat zásoby na dva dny, tj. ve výši 0,5 náplně BA a 0,7 náplně NM. Tím můžeme na vojskovém stupni dosáhnout zvýšení na 7 až 8 dní vedení bojové činnosti proti dosavadním 6 až 7 dnům. Zvýšení kapacit skladu můžeme dosáhnout vybavením těchto stupňů novými kapacitně i technicky dokonalejšími plniči motorové techniky bez zvýšení počtu řidičů.

Proto je plánováno vybavit praporeční týly plniči pozemní techniky o objemu 6 m³ a 420 litrů oleje, plukovní sklady cisternovými automobily o objemu 18 m³ a cisternovými automobily na olej o objemu 5 m³.

Pro doplňování motorové techniky oleji vedle zavedených cisternových automobilů — plničů se předpokládá nadále používat pětilitrové baňky s automobilním olejem u veškeré automobilové techniky. Zásobování pomocnými provozními kapalinami a speciálními mazivy zabezpečit především ve speciálních nevracných obalech.

Operační stupeň

Na stupni vševojskové armády je nutné mít třídní zásoby PHM na vedení bojové činnosti, což představuje kolem 7500 m³ PHM. To lze zabezpečit zvýšením kapacity armádního skladu PHM z 2000 na 3500 m³ za pomoci pružných vaků o obsahu 50 m³ při zachování dnešní organizační struktury. Zbývající část zásob PHM je nutné vézt na dopravních prostředcích vševojskové armády.

Na stupni letecké armády je nutné mít pětidenní zásoby PHM na vedení bojové činnosti, což představuje asi 8000 m³ PHM. Toho lze dosáhnout zvýšením kapacity dvou skladů PHM z 6000 na 8000 m³ za pomoci pružných vaků o objemu 50 m³ při zachování organizační struktury. Zbývající část zásob PHM je nutné zabezpečit vezením na dopravních prostředcích letecké armády.

Na stupni frontu se požaduje mít ve fbnz zásoby na 2 dny, ve FTZ na 11 dnů vedení bojové činnosti.

K zabezpečení plynulosti přísunu a zvýšení možnosti manévru zásobami se předpokládá zvýšit kapacitu skladů PHM ve fbnz ze 4000 na 6500 m³ a kapacitu polních skladů PHM ve FTZ z 21 700 až na 28 250 m³, při zachování dnešní dopravní kapacity pro přepravu PHM. Zbývající část zásob PHM pro FTZ je předsunuta ve stacionárních skladech PHM.

Těmito opatřeními zabezpečíme rozložení zásob na 21 dní bojové činnosti frontu.

K úhradě spotřeby bude frontu z teritoria průměrně denně přisunováno více jak 12 tisíc m³ PHM, z toho po železnici asi 60 % a zbytek stacionárním potrubím. Přisun se uskutečňuje do FTZ a v případě provozuschopnosti komunikací až do LTZ a k fbnz.

Z FTZ do každé fbnz bude denní přisun činit asi 4000 m³ PHM. Část z toho může být dopravována polním dálkovým potrubím (v současné době je průměrně 17 %, po přezbrojení brigády potrubní dopravy 38 až 75 %), ostatní zásoby se budou dopravovat cisternovými a automobilními prapory (dále apr, acpr) frontu, popřípadě také po železnici. Při prodloužení zásobovacích koloběhů se uskuteční i odběry cisternovými prapory fbnz.

Z FTZ do LTZ asi 600 m³ LPH je přisunováno denně cisternovými prapory frontu, popřípadě odběry apr letectva nebo využitím použitelných úseků železnice. Po přemístění LTZ na území nepřítele bude se LPH dopravovat jednou linkou polního potrubí s výkonem až 3000 m³ za den.

Část zásob bude odebírána z výdejního místa FTZ přímo útvary a svazky frontové podřízenosti jejich vlastními prostředky.

Z fbmz do abmz činí denní přísun 2500 až 3000 m³ PHM, který je zabezpečován automobilním cisternovým praporem fbmz, v některých případech může být až 100 % nafty dopraveno po líním dálkovým potrubím. 1000–1500 m³ PHM bude odebíráno z výdejních míst fbmz přímo frontovými svazky a útvary.

Z LTZ se zásoby LPH budou přisunovat přímo jednotlivými lpr dopravními jednotkami letectva, nebo do výdejního místa LTZ pro několik letišť rozmístěných poblíž.

Z abmz se zásoby přisunují cpr abmz k vševojskovým divizím v průměrné výši 350 m³, část z nich bude odebírána ve výdejních místech abmz přímo armádními svazky a útvary.

Zaváděná potrubní souprava o $\varnothing$ 150 mm má proti dosavadní čtyřnásobný výkon a tím výrazně zvyšuje podíl potrubní dopravy na zabezpečení PHM frontu. Výstavba této nové soupravy však problémem zcela neřeší, ukazuje se nutnost výstavby dvoulinky o výkonu 6000 m³ denně. Tím se však zkrátí i dosah potrubí na polovinu a mohou vzniknout potíže při zabezpečení frontu již ke konci první útočné operace. Proto se musí v perspektivě uvažovat o vytvoření další brigády potrubní dopravy, vybavené potrubím o $\varnothing$ 150–200 mm. Po líní potrubí je zapotřebí stavět buď ve dvoulince, nebo ve dvou linkách odděleně na směrech za frontovými brigádami materiálního zabezpečení. Jedna linka je schopna uhrazovat celou denní spotřebu vševojskové armády za útočné operace.

Při tvorbě nové potrubní soupravy bylo mimo jiné cílem zrychlit výstavbu linky mechanizací této činnosti. Sovětský ukládač potrubí TUM-150 V je výkonný, zejména v rovinatém terénu. S obsluhou dvou osob je schopen položit až 1,5 km potrubí za hodinu.

V perspektivě se uvažuje pro zkvalitnění projektování výstavby linky využívat výpočetní techniku.

Úloha teritoria pro zabezpečení frontové operace

Úlohou teritoria vedle zabezpečení zmobilizování útvarů a zařízení služby PHM je nutné postupné vyvážení zásob PHM k plynulé úhradě spotřeby vojsk.

Zvláštním rysem první frontové operace (ať již obranné nebo útočné) bude zahájení bojové činnosti poblíž stálých posádek a jiných zdrojů PHM na teritoriu. To umožňuje a svým způsobem i vynucuje využívat přednostně těchto zdrojů zásob, zejména do doby rozvinutí celého po líního zásobovacího systému. K tomu také směřují opatření k udržování zásob v posádkách na zabezpečení dvou dnů bojové činnosti a k doplňování těchto zásob při zvýšené bojové pohotovosti. Pochopitelně zdroje ve stálých posádkách musí také zabezpečit zásoby PHM k zajištění mobilizace a bojového stmelení zmobilizovaných vojsk. K tomu je zapotřebí mít v posádkách dislokace vševojskových pluků sklady PHM o přibližné kapacitě 200 m³ a vševojskových svazků až 400 m³.

Ostatní zásoby PHM jsou uskladňovány ve skladech PHM okruhových základů a jejich poboček a rovněž v síti skladů FHR, mezi nimiž je doprava pohonných hmot uskutečněna stálým potrubím. Tento systém umožňuje zodolněný manévř zásobami PHM po celém území, zejména pak do prostoru FTZ.

U všech skladů PHM napojených na stálá potrubí a u vojenských skladů na úrovni vojenského okruhu jsou budována výdejní zařízení pro hromadné plnění cisternových a automobilních praporů s kapacitou 1500 m³ za 2 až 4 hodiny. K zesílení celkové výdejní kapacity skladů PHM je plánováno rozvinout 2 teritoriální sklady ve výdejních šachtách stálého potrubí po 1000 m³. V dalším se plánuje zvýšení jejich kapacity až na 6000 m³ s tím, že oddělení bude ve výši 1500 m³, což umožní naplnění acpr ve výdejním místě za 3 až 4 hodiny.

Na systému stálých skladů a potrubí je plánováno také napojení polního potrubí s možností zásobování vojsk, plnění acpr a apr a železničních vlaků na vhodných železničních stanicích, případně v dočasných překládkových prostorech. Výkon je závislý na počtu vybudovaných linek (jedna linka přečerpá 700 m³ za den). K tomu bude nutné vybrané sklady PHM vybavit v potřebném množství skladovým potrubím a vytvořit potrubní jednotky teritoriálního určení k zabezpečení teritoria při plnění uvedených úkolů.

Pro zabezpečení plynulé činnosti letectva ze stálých i záložních letišť se počítá se zvýšením kapacity skladů PHM, případně s napojením skladů na letišť a stacionární sklady LPH pomocí stálého potrubí.

Na teritoriu plánujeme zároveň vytvořit rotu pro přísun a hromadné doplňování PHM (s možností současného doplnění 350 motorových vozidel), určenou k hromadnému doplňování motorové techniky vojsk přesunujících se po teritoriu přímo na osách a k přísunu PHM do těchto prostorů. To nám umožní nerozvíjet prostředky vojsk a zachovat jejich zásoby v plné výši pro zabezpečení bojové činnosti.

Teritorium bude rovněž zabezpečovat generální opravy veškeré techniky PHM, včetně speciální.

Zabezpečení vojsk PHM při zaujímání operační sestavy a zasazování druhých sledů

Zaujetí operační sestavy frontu vyžaduje vykonat přesuny značného počtu útvarů a zařízení na různé vzdálenosti. Úkolem služby PHM teritoria je vytvořit a předsunout dostatečně vysoké zásoby PHM všech druhů do předpokládaných prostorů velkých zastávek, denních odpočinků a prostorů soustředění na úhradu spotřeby tak, aby u přesunujících nedošlo ke snížení pohyblivých zásob PHM. Předpokládá se využití systému výdejních míst PHM na železnici a u stálých skladů PHM. Jejich rozmístění je nutné připravovat tak, aby pokrylo celé území a odpovídalo zámyslu zaujetí operační sestavy. Kapacitu jednotlivých výdejních míst je nutné postupně zvyšovat v souladu s nárůstem potřeby.

Teritoriální zařízení se budou významně podílet i na hromadném doplňování motorové techniky přesunujících se svazků a svazů rozvíjáním v osách míst hromadného doplňování techniky.

V průběhu frontové útočné operace má důležité místo zasazování druhých sledů.

Složitost zabezpečení PHM druhých sledů svazů je dána tím, že spotřebu při přesunu a zasazení musíme uhrazovat tak, aby na čáře zasazení vojska měla úplné pohyblivé zásoby. Proto se na doplnění mohou podílet polní vojska i teritorium. K zasazení může dojít poblíž státní hranice, ale i ve značné hloubce, může mu předcházet krátký, ale i daleký přesun, zejména v počátečním období války.

Pohonné hmoty při přesunu tvoří více jak 80 % z celkového množství spotřebovaného materiálu. Např. denní spotřeba PHM při přesunu jedné armády po vlastní ose (na vzdálenost 200 km) představuje kolem 3000 až 3600 m³ PHM. Proto pro zabezpečení přesunů a zasazení druhých sledů svazů je výhodné vytvářet zásoby PHM v potřebném množství v plánovaných prostorech předem. Na vlastním území se k tomu využívají sítě stálých vojenských a civilních skladů PHM, výdejní místa na stálých potrubích a na železnici, zásoby PHM navezené teritoriálními prostředky přímo do prostorů zastávek a odpočinku. Za státní hranici plní tento úkol polní sklady frontu a armád, výdejní místa na polním

dálkovém potrubí a na železnici nebo zásoby PHM přisunuté automobilními prostředky na určených prostorů.

Pro zabezpečení přesunu je nejúčinnější přímé doplňování PHM do motorové techniky prostředky nadřazených stupňů a teritoria. K tomu využíváme prostředky pro dopravu a hromadné doplňování PHM z teritoriálních skladů, které se u těchto zařízení vytvářejí po zkušenostech ze cvičení, dále roty hromadného doplňování PHM frontu a armád i prostředky doplňování a výkonné plniče vojskového stupně vlastních i překračovaných vojsk. K udržení plné bojeschopnosti zasazovaných vojsk pro úhradu spotřeby není výhodné používat vezené zásoby PHM na jejich organických prostředcích. Prostředky pro doplňování PHM přesunujících se vojsk je třeba používat jen při nedostatku prostředků teritoria a nadřazených stupňů.

Zabezpečování zasazování druhých sledů bude účelné řešit všemi dostupnými způsoby v kombinaci:

- přisunu materiálu do určených prostorů,
- odběrů z vyčleněných zdrojů,
- včlenění prostředků nadřazeného do sestav podřízeného,
- předsunutí zásob,
- zvýšení zásob přímo u techniky.

Výše a druh použitých způsobů bude záviset na sestavě druhého sledu — armád, divizí, stavu vojsk a prostředků, které jsou k dispozici.

Přitom zasazení druhosledové armády z hloubky 600 km vyžaduje 9000 m³ a může se zvýšit až na 11 000 m³ PHM.

Doplňování PHM s využitím centralizovaných prostředků hromadného doplňování

Rozhodující období v zabezpečení motorové techniky PHM je její vlastní doplňování.

Zásadou je doplňovat motorovou techniku plynule, a to minimálně 1krát denně podle výše skutečné spotřeby, přitom zejména bojovou techniku přímo v bojových sestavách.

Pro rychlé doplňování PHM v bojových sestavách jsou vyvinuty plniče motorové techniky. Ty do prostoru techniky mohou dopravit potřebné množství PHM a hromadným způsobem ji zároveň doplnit. Zavedený plnič pozemní techniky představovaný cisternovým automobilem PV3S může dopravit PHM k technice, ale svou malou kapacitou plně nevyhovuje potřebě tankové roty, nebo motostřeleckého praporu.

Proto pro stupeň praporu se zavádí nové plniče pozemní techniky na podvozku T-815 o kapacitě 6 m³ s možností doplnění tankové roty (na každý tank 600 litrů), při současném plnění 4 vozidel s výkonem 250 litrů za minutu na jedné výdejní větvi, s nádrží na 420 litrů motorového oleje a jeho výdejem do techniky.

Prozatím však chybí vhodný prostředek pro doplňování a vezení zásob PHM, který by svou průchodností plně stačil bojové technice i v nejnáročnějších terénních podmínkách a při násilném přechodu vodních toků. V americké armádě byl na počátku 70. let zaveden plovoucí cisternový automobil — plnič nízké siluety o objemu 9,5 m³, ve Velké Británii bylo na základě zkušeností pozemních jednotek z falklandské krize vyvinuto cisternové vozidlo na pásovém podvozku o objemu 2,7 m³. U nás zkoušený OT-64 s nádrží S-1,4 v 70. letech se neuplatnil především pro malou kapacitu.

Proto se uvažuje o vývoji obrněného dopravního prostředku pro týly vševojskových praporů. Pro přímé zabezpečení pásové bojové techniky a bojových vrtulníků PHM v nejsložitějších bojových situacích využívat tyto transportéry s unifikovanou účelovou nástavbou plniče PHM.

Do systému prostředků pro doplňování motorové techniky v bojových sestavách plánujeme začlenit dopravní vrtulníky upravené pro přímé hromadné doplňování techniky z visu nebo s přistáním.

Zabezpečení mazivy a provozními kapalinami má proti zabezpečení pohonnými hmotami některé zvláštnosti. Ty vyplývají především z menší rovnoměrnosti jejich spotřeby, malých objemů některých druhů a používaných obalů pro zásobování.

Zkušenosti jednoznačně ukazují nutnost soustavné a plynulé úhrady spotřebované části maziv a provozních kapalin na jednotlivých zásobovacích stupních. Proto je nutné pečlivě plánovat přísun maziv na vyšších stupních a soustavně procvičovat na vojskovém stupni. Proti průměrné spotřebě maziv a provozních hmot, podle které jsou kalkulovány zásoby maziv v závislosti na pohonných hmotách, je spotřeba motorových a tankových olejů během přesunu a útoku relativně nižší a spotřeba ostatních maziv a provozních kapalin jen ojedinelá. Tuto činnost střídají období s vyšší spotřebou (výměny náplní, jejich doplnění při opravách a ošetřování jednotlivých systémů motorové techniky). Zásobovací systém na jednotlivých stupních musí tedy mít vytvořeny zásoby na úhradu i této zvýšené spotřeby.

V současné době se zásobování mazivy v poli zabezpečuje malými obaly, což klade vysoké nároky na manipulaci při překládání na jednotlivých zásobovacích stupních. Nově zaváděné cisternové automobily — plniče pozemní techniky u praporů již mají nádrž na olej o objemu 420 litrů s výdejním zařízením přímo do mazacích systémů motorové techniky. Pro stupeň pluk a divize se vyvíjí cisternový automobil — plnič olejů o objemu 5 m³ na stejném podvozku jako je plnič pozemní techniky. Pro operační stupeň je vyvíjen cisternový automobil — přepravník oleje o objemu 15 m³. Perspektivní zavedení těchto olejových cisteren přinese zefektivnění zásobování mazivy, ale nevylučuje ze zásobování a zejména z doplňování malé obaly. Zvláště při hromadném doplňování PHM je výměna pětilitrových baněk s motorovým olejem nebo dvoulitrových s tankovým olejem rychlá a efektivní. Tyto baňky budou plněny plničkami na stupni pluku a divize právě pomocí olejových cisteren.

Pro přísun a doplňování speciálních mazadel a kapalin plánujeme více využívat speciální nevratné obaly.

Současné prostředky pro kontrolu kvality PHM nebudou v budoucnosti odpovídat potřebám pro dlouhé doby udělení úplných rozborů jakosti paliva před jejich použitím. Proto je požadavek modernizovat vybavení polních laboratoří a metodiky rozborů v polních podmínkách s cílem dosáhnout přesných výsledků ve zkrácených lhůtách. Předpokládá se zavést přístroje pro automatizované zpracování rozborů LPH a pro automatickou signalizaci nečistot v LPH.

Za přesunů vojsk je nutné dbát na soustavné doplňování PHM tak, aby byla zabezpečena jejich stálá bojová pohotovost. Uskutečňovat je s maximálním využitím prostředků hromadného doplňování. Efekt jejich využití se podstatně zvyšuje centralizovaným použitím do celé hloubky operační sestavy. Zásadou je doplňování uskutečňovat přímo na osách přesunu nebo v jejich bezprostřední blízkosti, využívat zastávek a odpočinku.

Na vojskovém stupni jsou vševojskové útvary a svazky vybaveny souprava-

mi hromadného doplňování, které na stupni svazku (celkem 6 souprav) umožňují jejich centralizované použití pro zabezpečení PHM dvou os přesunu.

Při dobré organizaci přesunů vojsk a jejich plynulém průběhu může svazek doplnit spotřebu po 200 km přesunu (kolem 450 m³) za 2,5 hodiny. To jsou ovšem technické možnosti těchto souprav při plynulém zásobování techniky. Nedostatků v organizaci přesunů, jak ukazují zkušenosti, způsobí prostoje souprav a celkovou dobu doplňování divize prodlouží.

Ke zvýšení účinnosti těchto souprav, manévru a rychlosti jejich rozvinování je zapotřebí vojskový stupeň vybavit novými soupravami, které budou automatizovány a stanou se součástí vlastního cisternového plniče. Ke zrychlení doplňování celého svazku je zkoumáno zařazení těchto souprav i k vojskovým útvarům a svazkům při zvýšení jejich počtů u vševojskových útvarů a svazků o 100 %.

Na nepřipravených záložních letištích a dálničních úsecích v současné době k hromadnému doplňování dvou kusů letecké techniky využíváme plniče letecké techniky a přepravníky na PH.

Dále plánujeme využít nový prostředek pro hromadné doplňování LPH, současně nejméně roje při zabezpečení kvality paliva, mechanické nečistoty do 3 mikronů a se separací vody.

Na operačním stupni jsou nově zařazeny k abmz a fbmz roty hromadného doplňování PHM, které jsou významným přínosem pro celý systém zabezpečení PHM. Svou schopností doplnit do 10 minut najednou 300 vozidel se uplatní všude tam, kde je soustředěno a potřebuje doplnit velké množství motorové techniky. Zejména při přesunech, ale i při přeskupeních, vyvádění divizí do druhého sledu apod. Přínos je nejen v rychlosti doplňování, ale také ve významném zkrácení zásobovacího procesu. (Zásoby frontu nebo armády jsou doplňovány přímo do motorové techniky s vyloučením přečerpávání zásob na divizi, pluku a praporu.)

Organizace roty hromadného doplňování PHM umožňuje efektivní rozvinutí v prostoru hromadného doplňování na třech osách (tři čtyři), na každé ose rozvinutí dvou míst hromadného doplňování, každé jedním družstvem s pěti soupravami SHD. Takové místo hromadného doplňování je schopno plynule doplňovat všechna naftová a benzínová vozidla přijíždějící v praporních prouděch bez čekání. Organizace roty však nevylučuje i jiný způsob, např. rozvinutí více míst hromadného doplňování na jedné ose za sebou, nebo použití některých družstev o kapacitě 140 m³ pro přesun pohonných hmot do těchto míst z vyčleněných zdrojů apod. Rota si veze ve svých prostředcích 708 m³ pohonných hmot, tj. 0,75 náplně divize. To stačí na úhradu spotřeby za celodenní pochodový výkon divize, nebo průměrnou denní spotřebu dvou divizí, přísun zásob bude potřebný jen v některých případech. Jednotky roty hromadného doplňování mohou být v jednotlivých případech použity i samostatně u frontových, armádních svazků a útvarů, dopravních útvarů apod.

V současné době jsou v těchto rotách dočasně prostředky vojskového stupně. Vyvíjí se nový automatizovaný prostředek hromadného doplňování, který nám po vybavení rhd umožní přečerpat 1200 m³ za hodinu do motorové techniky.

Tak je zabezpečeno, aby při vybavení organickou rotou byla vševojsková armáda doplněna po 200 km přesunu za 2,5 hodiny.

Reálný přesun útvarů armády nebude natolik plynulý, aby soupravy byly plně vytíženy, pravděpodobně dojde k narušení proudů, a proto je reálně prodloužit tuto dobu na 5 hodin.

Boj s operačními zálohami nepřítele v útočné operaci

*Redakčně upravený a zkrácený obsah článku generálporučíka
A. A. Sokolova, kandidáta vojenských věd, docenta, uveřejněný
v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ č. 6/1986.*

V západních vojenskoteoretických publikacích jsou obranné operace hodnoceny jako vynucená dočasná opatření, jejichž cílem je zbavit útočníka převahy, zničit jeho hlavní uskupení, převzít iniciativu a přejít do rozhodného útoku. Přitom v souladu s koncepcí kombinované pozemní a vzdušné operace (sražení) a boje s druhými sledy se předpokládá, že hlavní úkoly při ničení útočných uskupení protivníka budou plněny ještě před průlomem první obranné čáry. Počítá se s tím, že dosáhnout splnění tohoto úkolu je možné mohutnými palebnými údery vedenými současně do celé hloubky operační sestavy protivníka, aktivní a rozhodnou činností vojsk při krytí, úpornou obranou svazků a útvarů prvního sledu společně s překvapivými a silnými protizáložními a protiúderovými. Předpokládá se zničení vojsk, která se vklíní do obrany, zakončit protiúderovými sborovými zálohami. V dalším, zasazení záloh skupiny armád do sražení, plánují přechod bránců do vojsk do protiútoků.

Z toho vyplývá, že velení NATO určuje v posledních letech obranně rozhodnější cíle než tomu bylo v nedaleké minulosti.

Uskupení vojsk v obraně stále více nabývá na obranně útočném charakteru a operační zálohy (druhé sledy) se stávají jedním z rozhodujících prvků operační sestavy vojsk.

Ze zkušeností cvičení vojsk NATO vyplývá, že v záloze skupiny armád může být od 30 do 60 % jejich sil a prostředků, z nichž v podřízenosti velitele armádního sboru do jedné divize, velitele polní armády do jednoho armádního sboru (2–3 divize) a velitele skupiny armád 1–2 sbory (4–5 divizí).

Západní vojenská literatura uvádí, že vyčleňování tak značných sil do zálohy je zdůvodněno nutností rozptýlení vojsk ke zvýšení jejich odolnosti, vytvoření silného uskupení v hloubce k vedení protiúderů, výměně nebojeschopných svazků prvního sledu, zvláště na nejdůležitějších směrech, kde se útočníkovi podařilo s využitím palebných úderů značné síly vytvořit trhliny v obraně.

Do zálohy se plánuje vyčlenit především obrněné, tankové, aeromobilní, diverzní průzkumná a jiná mobilní vojska, tj. svazky a útvary vysoce pohyblivé, se značnou

palebnou a údernou silou a odolné proti soudobým prostředkům ničení. Takové kvalitní vlastnosti umožňují značně rozšířit prostor činnosti záloh a současně zkrátit dobu na jejich manévry. Zkušenosti ze cvičení vojsk NATO svědčí o tom, že při rozptýlení rozmístění a s využitím vysoké mobility mohou v krátké době vytvořit utajeně silná protiúderná uskupení nebo zabezpečit narůstání úsilí na kterémkoli ohroženém směru k vedení nenadálých úderů do boku útočících vojsk. Přičemž západní vojenští odborníci udílejí velký vý-

znam noční činnosti. Jsou toho názoru, že při její přesné organizaci noční doba nejlépe vyhovuje realizovat přednosti překvapení.

Zasazení druhých sledů a záloh do sražení bude zabezpečováno velkými silami letectva, použitím různých systémů vysoce přesných zbraní, prostředků minování na dálku a dalšími neefektivnějšími prostředky ve spojení s aktivní činností REB proti systémům velení vojskům a zbraním protivníka.

To znamená, že úspěšné dosažení cílů soudobé útočné operace předpokládá organizaci efektivního boje s operačními zálohami nepřítele. Je známé, že v operacích druhé světové války jejich ničení bylo uskutečňováno většinou po zasazení do sražení. Soudobé prostředky boje umožňují plnit tento úkol v podstatě po zjištění prostorů jejich rozmístění a následném způsobení maximálních ztrát k zabránění jejich organizovaného zasazení do boje.

V letech Velké vlastenecké války byl úspěšně veden boj se zálohami nepřítele tehdy, když v zámyslu velitele na operaci byly včas a přesně stanoveny způsoby ničení uskupení nepřítele v operační hloubce, potřebné síly a prostředky, způsob sladěného použití různorodých sil v boji s jeho druhými sledy a zálohami.

Při určování směru hlavního úderu je nutné předvídat opatření, která zabezpečují s minimálním použitím sil a prostředků efektivní boj se zálohami nepřítele s cílem vyloučení zavázání se hlavních sil do boje s nimi. K těmto opatřením můžeme zařadit: plánování palebného ničení záloh podle několika variant z hlediska nejpravděpodobnějšího charakteru jejich činnosti, způsob odražení protiúderů, k tomu vyčleněné síly a prostředky, charakter jejich manévru a metody součinnosti, opatření k zabezpečení překvapení a klamání nepřítele.

Určujícími faktory v boji se zálohami nepřítele jsou:

- hromadné použití prostředků jaderného a palebného ničení ve spojení s aktivním REB,

- manévry vojsky a palebnými údery v celé hloubce obranné sestavy nepřítele s širokým použitím vzdušných výsadek, diverzní činnosti, hromadným použitím různých druhů zátarasů k omezení manévru zálohami,

- vedení útoku ve vysokém tempu,

- snížení na minimum mezery mezi palebnými údery vojsk, která útočí čelně a která působí v týlu obránce.

Boj s operačními zálohami v průběhu útočné operace bude komplexem nepřetržitě uskutečňovaných opatření, která zahrnují: průzkum záloh, jejich ničení v prostorech soustředění, při přemísťování k linií fronty, zaujímání mezilehlých obranných čar, rozhodné ničení při rozvinování a vedení protiúderů. Každá z těchto činností bude mít své zvláštnosti.

Charakter a obsah boje se zálohami nepřítele v prostorech soustředění je v mnoha směrech určován jejich vzdáleností od linií fronty. Údery proti zálohám rozmístěným ve značné hloubce bude vést v první řadě letectvo. Avšak k zabezpečení jeho činnosti je zapotřebí umístit prostředky PVO v průletovém pásmu letounů-nosičů a v prostorech rozmístění záloh. Tento úkol

je nutné plnit komplexně, a to ničením stíhacího letectva nepřítele na letištích i za letu, pozemních prostředků PVO a míst velení úderů vlastního letectva, raketového vojska a soustředěným použitím radioelektronických prostředků. Neefektivnějším způsobem činnosti letectva v těchto podmínkách je vedení palebných úderů podle možnosti bez toho, aby letouny působily v zóně činnosti aktivních prostředků PVO nepřítele. Podle mého názoru je nutné určovat v tomto případě důležitost objektu ničení, a to z hlediska tohoto pořadí při plnění úkolů:

- snížení jaderných a palebných možností nepřítele,
- dezorganizace jeho systému PVO,
- narušení velení vojskům a zbraním,
- ničení hlavních uskupení, v první řadě aeromobilních sil, vojskového letectva a zmaření jejich přesunu.

Zvláštní pozornost je nutné věnovat zjištění a spolehlivému ničení záloh, rozmístěných v bližší operační hloubce. Je to způsobeno tím, že jejich využití umožňuje obránci v krátkém čase reagovat na krizové situace, které jsou spojeny především s možností průlomu taktické hloubky obrany útočníkem. Společně s úderů frontového letectva mohou dosáhnout v tomto případě vysokého účinku přesně organizované úderů vojskového letectva a také působení vysoce efektivních soudobých konvenčních zbraní.

Nejvýhodnější k vedení palebných úderů na zálohy je období, kdy zaujímají prostory soustředění, dokud ještě nestačily vybudovat úkryty pro živou sílu i bojovou techniku a organizovat silnou obranu proti úderům ze vzduchu. Ve Velké vlastenecké válce to bylo např. v orlovské operaci (červenec roku 1943), kdy vzdušný průzkum včas zjistil soustřeďování tří divizí nepřítele 40 km od linie fronty. Úder letectva jím byly způsobeny značné ztráty, plánované soustřeďování vojsk bylo narušeno, nepřítel zahájil přesun divize do pásma 11. gardové armády, kde je útočící vojska frontu zničila.

Boj se zálohami nepřítele v období jejich přesunu k linii fronty bude veden s cílem izolovat prostor bojové činnosti před přisunem nových sil jejich oslabením, zdržením a narušením plánovaného přesunu k zasazení do sražení.

Ke zdržení divize na 4–6 hodin je nutné, jak potvrzují výpočty, splnit jeden z těchto úkolů: způsobit jí nejméně 25 až 30 % celkových ztrát, vyřadit z boje v brigádách nejméně 30–40 % tanků (70–100 tanků), vytvořit několik pásem zátarasů na osách přesunu, zničit na každé ose přesunu nejméně jednu přepravu.

Jak potvrzují zkušenosti ze cvičení vojsk NATO, splnění těchto úkolů je možné uskutečnit vedením jaderných a palebných úderů; vytvořením čar závalů, zátarasů a překážek; použitím vzdušných výsadků, výsadkových úderných vojsk a diverzních oddílů; vstřícnými úderů útočících vojsk a kombinací uvedených způsobů.

V podmínkách vedení války za použití jaderných zbraní zničení záloh za přesunu může být dosaženo především jadernými úderů. Nejvýhodnější je vést tyto na nahromaděná vojska v prostorech denních odpočinků nebo velkých zastávek a také před překonáváním zničených velkých silničních staveb, mostů a přepravišť a speciálně vytvořených překážek nepřítelem.

Ničení záloh nepřítele za přesunu je možné s úspěchem uskutečňovat i konvenčními prostředky. Hlavní úkol i v tomto případě bude mít letectvo, přičemž efektivní úderů na vojska za přesunu bude vést stíhací bombardovací a na stále objekty na osách přesunu bombardovací letectvo. Avšak nevyhnutelnou podmínkou úspěšné činnosti letectva je včasné a spolehlivé umlčení prostředků PVO nepřítele.

S přibližováním záložních svazků nepřítele k frontě je nutné, aby intenzita úderů narůstala ze začátku s využitím vojskového letectva, dělostřelectva a v dalším hromaděním palby sil a prostředků, včetně jejich manévru z jiných směrů.

Efektivním způsobem činnosti při zdržení přesunu záloh je zničení důležitých sil-

ničních zařízení (staveb), mostů, přeprav a vytvoření umělých překážek vybudováním různých druhů závalů, zbořeníšť, požárů a dalších překážek a zátarasů. Tohoto způsobu činnosti bylo široce využíváno v letech Velké vlastenecké války. Ve viselsko-oderské operaci v pásmu 1. ukrajinského frontu bylo např. hromadnými údery sovětského letectva zničeno značné množství mostů a přeprav v týlu nepřítele a omezena železniční doprava. V téže operaci v pásmu 1. běloruského frontu údery letectva a rychlých vojsk na komunikace a zálohy za přesunu byly tyto zdrženy a nestály zaujmout obranu na připravených čarách a odcházející německá fašistická vojska utrpěla značné ztráty, často měla omezenou její činnost a v důsledku toho se nepříteli nepodařilo vyvést své síly zpod úderu vojsk 1. běloruského frontu za řeku Odra.

V současné době, jak potvrzují zkušenosti z lokálních válek, se stejným cílem je široce využíváno minování na dálku, což značně snižuje tempa a na dlouhou dobu zdržuje přesun záložních svazků a útvarů nepřítel.

Účinným prostředkem k působení proti operačním zálohám nepřítel v průběhu jejich přesunu jsou vzdušné výsadky. V letech minulé války jejich vysazení bylo např. uskutečněno u Vjazmy v roce 1941, na řece Dněpru v roce 1943 a při vedení operace na Dálném východě v roce 1945. Tyto zkušenosti již tehdy potvrdily, že při potřebném zabezpečení může mít jejich činnost vysokou efektivnost. V soudobých podmínkách v průběhu vševojskové útočné operace mohou být výsadky vysazovány několikrát a v různé hloubce. Jejich výzbroj, technika a manévrovost umožňují překvapivě vysazení v týlu nepřítele a po dosažení komunikací, po kterých se přesunují zálohy nepřítel, vést na ně účinné palebné údery, působit z léček, útočit z boků a týlu, ničit nejdůležitější prvky pochodové sestavy, budovat různé překážky atd. Je-li to nutné, mohou také na krátkou dobu zaujmout obranu na výhodných čarách, přehrazovat osy přesunu záloh a

při spolehlivé podpoře údery letectva, raketového vojska a dělostřelectva vést úspěšně zteče proti nim. Tyto zteče budou zvláště efektivní při společné činnosti výsadků s útvary, které se probíly do týlu nepřítele. Jejich současné údery na nepřátelské proudy z různých směrů nejen zpomalí přesun, ale za výhodných podmínek mohou mít za následek úplné zničení jednotlivých uskupení.

Zničení operačních záloh nepřítele za přesunu v průběhu útočné operace může být uskutečněno i ve střetných sraženích. Za příklad může posloužit sražení 4. tankové armády 1. ukrajinského frontu s 24. německým tankovým sborem v prostoru Kielce ve viselsko-oderské operaci (v lednu roku 1945).

V operacích soudobé války střetná sražení budou poměrně častá. Tomu přispívá vysoká pohyblivost a manévrovost útočících vojsk, dostatek vysoce mobilních útvarů, jež jsou schopny rychle hluboce pronikat do nepřátelského týlu, dynamický charakter soudobé obrany, pro kterou budou typické trhliny i mezery a snaha změnit vzniklou situaci ve svůj prospěch vedením protiztečí a protiúderů. V těchto podmínkách střetná sražení s operačními zálohami mohou vznikat v důsledku průlomu, využití uskupení útočících vojsk slabých míst v obraně nepřítel nebo vyjití předsunutých, obcházejících a dalších oddadů, které působí na směru přesunu nepřátelských záloh.

Úspěch vojsk ve střetném sražení je určen mnohými faktory, avšak rozhodující úlohu z nich má především nepřítel ve vedení jaderných a palebných úderů, obsazení výhodných čar a rozhodné využití výsledků palebného ničení vojsky k dokončení zničení protistojících uskupení.

K palebnému ničení nepřítel jsou používány nejmohutnější dalekosenné prostředky. Např. v armádách států NATO k nim řadí letectvo, raketové útvary a zvláště vysoce přesné systémy, protože v souladu s koncepcí kombinované pozemní a vzdušné operace (sražení) vedení hromadných jaderných i palebných úderů se předpokládá

dá do zahájení střetnutí hlavních sil stran, kdy jsou vzdáleny na několik desítek i stovek kilometrů.

K předejití nepřítele v obsazení výhodných čar k rozvinutí jsou vysílány předsunuté odřady, předvoje a vysazovány vzdušné výsadky. Pod ochranou palebných úderů dosahují osy přesunu záloh, upevňují se na výhodných čarách a brání je, přičemž zabezpečují postup a manévry hlavními silami k vedení rozhodného úderu na nepřítele. Výjimečně důležitým je donutit ho, aby zahájil sražení v nevýhodných podmínkách. V řadě případů, zvláště při úspěšném palebném ničení záloh, mohou předsunuté odřady a předvoje nejen obsadit výhodnou čáru, ale vést i silný úder na nepřítele bez plného rozvinutí hlavních sil svazků.

Zničení záloh nepřítele při obsazení obranných čar v operační hloubce. V průběhu úspěšného rozvinutí vševojskové útočné operace může nepřítel využít své zálohy k udržení mezilehlých čar, které vojska NATO předpokládají vytvářet do hloubky několika sta kilometrů.

Zkušenosti z minulé války svědčí o tom, že jen rozhodný útok vojsk umožňoval předejít nepřítele v dosažení připravených čar a zabránit jejich obsazení jeho operačními zálohami. V opačném případě byla útočící vojska nucena prolamovat tzv. spěšně zaujatou obranu nepřítele na mezilehlých čarách. To vyžadovalo značné síly, prostředky a čas.

Abychom se vyhnuli zdržení, je nutné, aby útočící vojska předešla nepřítele v obsazení obrany na mezilehlých čarách. Pokud-li se jeho zálohám rozvinout na jedné této čáře, pak její překonání musí být uskutečněno z chodu. Např. ve východopruské operaci (v lednu — dubnu roku 1945) útočící vojska na různých směrech prolomila nebo z chodu obsadila do osmi obranných čar v týlu nepřítele. Takových výsledků bylo dosaženo díky rostoucímu úměnám a mistrovství velitelů, štábů a vojsk, které se projevilo dovedným soustřeďováním úsilí na rozhodujících směrech, vy-

tvoření převahy nad nepřítelem na nich, účinnému palebnému ničení metodou nepřetržitého dělostřeleckého a leteckého útoku, přesné organizace součinnosti a vedení vojskům.

V soudobých podmínkách možnosti útočících vojsk při plnění podobných úkolů značně vzrostly. Současně však i obrana nepřítele (dokonce spěšně zaujatá) se bude odlišovat vysokou nasyceností obrněnými objekty, protitankovými prostředky, železnými zátarasy, značnou hloubkou a aktivností vojsk v obraně. Proto obsazení připravené mezilehlé čáry obrany z chodu musí být předem předvídáno a zplánováno.

Při příchodu útočících vojsk k takové čáře je zapotřebí vykonat bezprostřední přípravu a organizovat činnost vojsk k jejímu obsazení. Přitom, v závislosti na vzniklé situaci a zpráv průzkumu, jsou určovány směry činnosti vojsk a prostory, které je nutné obsadit, vytvářena odpovídající uskupení, připravovány plány palebného ničení nepřítele, způsob činnosti a stanoveny úkoly svazkům a útvarům, je organizována součinnost, zabezpečení a vedení vojskům.

Když to umožňuje situace, pak postup vojsk k obranné čáře je uskutečňován v proudech nebo v rozčleněných sestavách s využitím co největšího počtu os přesunu, aby bylo zajištěno nejjednodušší rozvíjení. Přesun zabezpečuje letectvo a prostředky PVO.

Vpředu působící předsunuté odřady a předvoje překonávají odpor útvarů příkrytí nepřítele, dosahují určený prostor a s využitím neobsazených mezer a dalších slabých míst vniknou do obrany a upřesňují její charakter. Hlavní síly, předurčené k obsazení obranné čáry, postupují za předsunutými odřady (předvoji) zpravidla na široké frontě a je-li to nutné, rozvíjejí se do předbojových nebo bojových sestav k vedení úderu.

V závislosti na charakteru odporu nepřítele může být před útokem uskutečněna krátká palebná příprava nebo jednotlivé palebné přepady na opěrné body, proti-

tankové, raketové, dělostřelecké prostředky a na další objekty.

Vzápětí za tím vedou na nepřítele útok hlavní síly, které se nezavazují do zdlouhavých bojů o opěrné body, bez zastávek postupují do hloubky, vedou úder do boků bránících se uskupení, rozdělují je a ničí po částech. Výsadky, které působí v týlu nepřítele mohou být využity jak k předejití nepřítele při obsazení mezilehlé čáry nebo prostoru na ní, tak k vedení úderů z týlu. Dosažený prvotní úspěch je nutné rozhodně rozvíjet do hloubky se širokým využitím manévru silami a prostředky.

Zničení operačních záloh nepřítele při vedení protiúderů může být skutečně v těch případech, kdy se útočící straně nepodařilo nepříteli způsobit výrazné ztráty palbou do doby dosažení linie fronty. Je pochopitelné, že čím nižší jsou ztráty uskupení záloh, tím větší úsilí pro následující jeho zničení je nutné vynaložit.

V letech Velké vlastenecké války, vzhledem k nedostatku dalekonosných a mohutných prostředků ničení, byl boj se zálohami nepřítele v těchto podmínkách často změněn na odražení protiúderů převážně

palbou z místa. Jindy část sil nebo hlavní uskupení vedlo současně úder do boku protiúderného uskupení nepřítele. V současné době útočící vojska v období rozvíjení nepřítele k protiúderu mohou způsobit značné ztráty a tím zbavit nepřítele možnosti organizovaně zahájit sražení a vést dostatečně silné úder. To umožňuje stanovit vojskům úkoly nejen k odražení, ale i k zmaření připraveného nebo zahajovaného protiúderu.

Za nevýhodné situace nebo v úsecích, kde nepřítel má značnou převahu sil, může být úkol odražení protiúderu a zničení protiútočících záloh splněn přechodem částí sil do obrany. V tomto případě palbnými úder s využitím síly všech konvenčních prostředků, včetně dělostřelečtva, je nutné způsobit nepříteli maximální ztráty, úpornou obranou obsazených čar s rozvinutým protitankovým záloh, pohyblivých odřadů zatarasovacích záloh, min z vrtulníků a vedením protiztečů nedopustit nepříteli proniknutí do hloubky. Současně rozhodným manévrem hlavních sil a činností vojsk, která útočí na přílehlých směrech, vyjít do boků uskupení nepřítele a úder na slabá místa dokončit jeho zničení.

z kapitalistických armád

Plukovník Miroslav Kratochvíl

Vojenské letectvo Německé spolkové republiky

Německá spolková republika je jedním z nejaktivnějších členů agresivní aliance NATO. Její vláda trvale prosazuje a podporuje americkou militaristickou politiku zaměřenou na dosažení vojenské převahy nad Sovětským svazem a ostatními zeměmi socialistického společenství a v souladu s tím systematicky modernizuje a zvyšuje bojovou sílu všech druhů svých ozbrojených sil, včetně vojenského letectva.

Výstavba západoněmeckého letectva po druhé světové válce byla zahájena v roce 1955. Během své třicetileté historie prošlo mnoha strukturálními změnami a přezbrojovacími a modernizačními procesy. V současné době je hodnoceno, hned po vojenském letectvu USA, jako nejlépe vyzbrojené a připravené k plnění všech bojových úkolů a zaujímá tak přední místo v uskupení vojenského letectva NATO na středoevropském válečném a v oblasti Baltických průlivů. Ze všech sil a prostředků spojeneckého vojenského letectva na středoevropském válečném mu patří asi 30 % bojových letounů, 45 % protiletadlových raketových kompletů a 60 % radiolokačních stanovišť, středisek a stanovišť průzkumu a řízení vojenského letectva.

Západoněmecké vojenské letectvo má asi 106 000 osob, z nichž asi 40 000 jsou vojáci základní služby. Záložní potenciál tvoří asi 750 000 osob. Ve výzbroji má již převážně moderní bojové letouny Tornado a Alpha Jet, od roku 1973 používané, ale do-

sud výkonné bojové letouny F-4F a RF-4E Phantom II, a již zastaralé letouny F-104G Starfighter (od roku 1961). Celkem má v 27 letkách 486 bojových letounů, z nichž 108 jsou letouny — nosiče jaderných zbraní. V pěti výcvikových letkách má dalších 84 letounů typu Alpha Jet, Tornado, F-104G a Phantom II. Dopravní letectvo je vyzbrojeno dopravními letouny C-160 Transall (pět letek se 72 letouny) a vrtulníky UH-1D Iroquois (pět letek s 92 vrtulníky). Kromě toho má vojenské letectvo ve výzbroji řadu dalších typů lehkých spojovacích, dopravních a výcvikových letounů a vrtulníků. Útvary a jednotky PVO vojenského letectva jsou vyzbrojeny protiletadlovými řízenými střelami Nike Hercules a Hawk a PLDvK ráže 20 mm. Zvláštností je zařazení dvou křídel operačně taktických RS Pershing IA (72 oz) do sestavy vojenského letectva.

Svazky, útvary a jednotky vojenského letectva jsou rozmístěny po celém území NSR a jsou v rámci spojeneckého vojenského letectva v Evropě operačně podřízeny velitelství 2. a 4. spojeneckého taktického velitelství a velitelství spojeneckého vojenského letectva v oblasti Baltických průlivů.

V souladu s přijatými plány a zásadami velení NATO o použití vojenského letectva na evropském válečném má západoněmecké vojenské letectvo plnit především úkoly přímé letecké podpory pozemního vojska,

izolovat prostory bojové činnosti, vést vzdušný průzkum ve svůj prospěch i úspěch ostatních druhů ozbrojených sil včetně spojeneckých, plnit úkoly protivzdušné obrany, zajišťovat úkoly vzdušné přepravy osob i materiálu pro všechny druhy vojsk, podílet se částí sil a prostředků na plnění komplexu úkolů radio-technického boje a plnit další speciální úkoly. Tyto základní úkoly lze dále konkretizovat. Např. letectvo má vést nepřetržitý průzkum s cílem umožnit voľbu optimálního termínu k zahájení bojové činnosti a po jejím zahájení napadat a ničit pozemní vojsko protivníka, především jeho obrněné síly, ještě před zasazením do boje, vést překvapivé hromadné úderu na cíle v hloubce území NDR, ČSSR, PLR s cílem izolovat prostor bojové činnosti, zabránit přísunu záloh a vyřadit podstatnou část sil a prostředků PVO protivníka ještě na

zemí. Přitom se za prioritní cíle pro stíhací bombardovací letectvo (úderné) považují: místa soustředění vojsk, obrněné techniky, palébná postavení RS, letiště a letecká technika na nich, shromaždiště záloh a důležitá spojovací centra a komunikace. Stíhací letectvo vyhledává a ničí vzdušné cíle protivníka na blízkých a vzdálených přístupech k důležitým cílům a objektům apod. Osádky bojových letounů taktického letectva však mohou plnit v případě potřeby jak stíhací, tak i stíhací bombardovací úkoly.

Celkové pojetí této koncepce výstavby a použití západoněmeckého vojenského letectva se nepředpokládá v dalším období měnit. Může však být dílčím způsobem ovlivněno v důsledku zavádění nové výzbroje k útvarům a jednotkám vojenského letectva.

Organizace a složení

Nevyšším velitelským a řídicím orgánem vojenského letectva je Řídicí štáb vojenského letectva v Bonnu. V jeho čele stojí inspektor vojenského letectva, který je přímo podřízen ministru obrany. Vojenské letectvo řídí prostřednictvím jednotlivých odborných oddělení Řídicího štábu (např. kadrového, operačního, plánovacího, vojenského zpravodajství, týlového apod.). Inspektor vojenského letectva jsou podřízeni tři vyšší letecká velitelství — Letecké velitelství, Letecký úřad a Letecké týlové velitelství. Všechna velitelství jsou umístěna v Kölnu a jsou na stejné velitelské úrovni.

1. **Leteckému velitelství** jsou podřízeny všechny bojové letecké svazky se svými útvary a jednotkami. Letecké velitelství odpovídá za udržování vysoké bojové pohotovosti a připravenosti podřízených svazků, útvarů a jednotek, řídí jejich bojovou přípravu a výcvik, zabezpečuje a řídí součinnost s odpovídajícími štáby ozbrojených sil NATO, podílí se na zpracovávání cvičení jak v národním měřítku, tak i v rámci bloku a plní další úkoly. Celkem má Letecké velitelství asi 56 000 vojáků a 9000 civilních zaměstnanců.

Základním operačním svazkem je **letecká divize**. Západoněmecké vojenské letectvo má dva typy divízi — pro taktickou leteckou podporu a PVO. Hlavními silami divízi prvního typu jsou letecká křídla a křídla řízených střel Pershing 1A. Hlavními silami divízi PVO jsou stíhací letecká křídla a protiletadlové raketové pluky.

Letecké křídlo je základní taktický útvar bojového letectva. Má tři skupiny — letovou, technickou a letištní. Letové skupině

jsou podřízeny dvě letky po 18 letounech, letka řízení letového provozu a meteorologická skupina. Technická skupina má čtyři letky, které zabezpečují v plném rozsahu letový provoz, obsluhu a opravy letecké techniky a výzbroje. Letištní skupina, složená též z několika letek, zajišťuje ochranu letecké základny, výcvik poddůstojníků, dopravu, zdravotní službu a materiální technické zabezpečení křídla.

Křídla řízených střel Pershing 1A a stíhací bombardovací a průzkumná letecká křídla jsou začleněna do 1. letecké divize (VS Messtetten) a 3. letecké divize (VS Kalkar). Stíhací letecká křídla, protiletadlové raketové pluky PLRS Nike Hercules, Hawk a některé spojovací pluky jsou začleněny do 2. letecké divize PVO (VS Birkenfeld) a 4. letecké divize PVO (VS Auerich). 1. a 2. letecká divize PVO jsou rozmístěny v jižní části NSR a operačně podřízeny 3. spojeneckému taktickému leteckému velitelství (VS Heidelberg), 3. a 4. letecká divize PVO jsou rozmístěny v severní části NSR a operačně jsou podřízeny 2. spojeneckému taktickému leteckému velitelství (VS Mönchengladbach).

Leteckému velitelství jsou též podřízeny některé výcvikové jednotky a zařízení západoněmeckého vojenského letectva v zahraničí — např. ve Fort Bliss v USA, Goose Bay v Kanadě, Cottesmore ve Velké Británii, Beja v Portugalsku a další.

1. **letecká divize** (VS Messtetten) má šest leteckých křidel, z nichž je pět stíhacích bombardovacích (sbolk) a jedno průzkumné (pzlk) a jedno křídlo řízených střel Pershing 1A (křs). 32. sbolk v Lech-

feldu a 33. sbolk v Büchelu jsou vyzbrojeny moderními bojovými letouny Tornado, 34. sbolk v Memmingenu zastaralými letouny F-104G Starfighter, 35. sbolk v Pforzfeldu letouny F-4F Phantom II, 49. sbolk ve Fürstenfeldbrucku letouny Alpha Jet a 51. průzkumné letecké křídlo v Bremgartenu průzkumnými letouny RF-4E Phantom II. Všechna letecká křídla mají ve dvou letkách celkem 36 letounů (po 18 v letce) a několik dalších v technické záloze. 1. křídlo řízených střel Pershing 1A je umístěno v Landsbergu a má čtyři letky po 9 odpalovacích zařízeních (oz) řízených střel Pershing 1A v každé (v křídle celkem 36 oz).

Dále má 1. letecká divize tři rámcová letecká křídla — 39. sbolk a F-104 Kommando v Erdingu a 44. sbolk v Leihheimu. Křídla jsou při mobilizaci doplňována letec-kou technikou a osobami z výcvikových a opravárenských jednotek a zařízení západoněmeckého vojenského letectva a povolá-nými záložníky.

2. letecká divize PVO (VS Birkenfeld) má jedno stíhací letecké křídlo (slk), dva protiletadlové raketové pluky (plrp) a dva spojovací radiotechnické pluky (spojp-rtech). 74. slk v Neuburgu a.d. Donau. Je vyzbrojeno 36 letouny F-4F Phantom II ve dvou letkách (po 18 v letce). 1. plrp (VS Freising) má tři protiletadlové raketové oddíly (plo) — 32. plo ve Freisingu, 33. plo v Lengriesu a 34. plo v Rohru, každý s 24 odpalovacími zařízeními PLRS Hawk. Každý plo má čtyři protiletadlové raketové baterie po 6 oz. Celkem má 1. plrp 72 oz PLRS Hawk. 2. plrp (VS Giessen) má dva plo — 22. plo v Burbachu a 23. plo v Killianstättenu. Každý plo má čtyři baterie po 9 oz PLRS Nike Hercules. 2. plrp má celkem 72 oz těchto PLRS.

31. spoj-p-rtech (VS Messtetten) a 32. spoj-p-rtech (VS Kindsbach) zabezpečují nepřetržitý provoz a obsluhu technických zařízení středisek a stanovišť řízení a uvědomování (CRC, CRP) a stanovišť uvědomování (RP) začleněných do jednotného systému řízení a uvědomování PVO NATO v jižní části NSR.

3. letecká divize (VS Kalkar) má šest leteckých křidel (pět stíhacích bombardovacích a jedno průzkumné) a jedno křídlo řízených střel Pershing 1A. 31. sbolk v Nörvenichu je vyzbrojeno 3 letouny Tornado, nosiči jaderných zbraní. 36. sbolk v Hopstenu má letouny F-4F Phantom II, 38. sbolk v Jeversu, které zabezpečuje výcvik osádek letounů Tornado, má jednu letku s 18 letouny tohoto typu, 41. sbolk v Husumu a 43. sbolk v Oldenburgu jsou vyzbrojeny letouny Alpha Jet a 52. plzk

v Lecku průzkumnými letouny RF-4E Phantom II. 2. křs Pershing 1A v Geilenkirchenu má ve výzbroji (stejně jako 1. křs) 36 oz řízených střel Pershing 1A. Organizace leteckých křidel i křídla řízených střel a počty výzbroje jsou stejné jako u 1. letecké divize.

41. sbolk s 36 letouny Alpha Jet a jedna letka s 18 letouny RF-4E Phantom II od 52. plzk jsou vyčleněny do operační podřízenosti velitelství spojeneckého vojenského letectva v oblasti Baltských průlivů v Karupu (Dánsko).

4. letecká divize PVO (VS Aurich) má jedno stíhací letecké křídlo, čtyři protiletadlové raketové pluky a dva spojovací pluky. 71. slk s 36 letouny F-4F Phantom II je umístěno ve Witmundu a plní úkoly PVO v oblasti 2. spojeneckého taktického leteckého velitelství, 3. plrp (VS Heide) a 4. plrp (VS Bremervörde) mají každý tři plo po 24 oz PLRS Hawk, tj. v pluku celkem 72 oz. 13. plrp (VS Soest) a 14. plrp (VS Oldenburg) mají po dvou plo, každý s 36 oz PLRS Nike Hercules, celkem v pluku 72 oz. 33. spoj-p-rtech v Uedemu a 34. spoj-p-rtech v Brockzetelu plní obdobné úkoly jako spojovací radiotechnické pluky u 2. letecké divize PVO. Prostorem jejich činnosti je severní část NSR.

Složení, organizace a počty výzbroje útvarů 4. letecké divize PVO jsou stejné jako u 2. letecké divize PVO.

Výcvikové útvary, jednotky a zařízení v NSR i v zahraničí, podřízené Leteckému velitelství, zabezpečují přípravu a výcvik personálu všech odborností pro vojenské letectvo.

Největším výcvikovým zařízením vojenského letectva v USA je škola ve Fort Bliss v Texasu, kde se připravují specialisté všech odborností především pro obsluhu a použití protiletadlových raketových kompletů PLRS Nike Hercules a Hawk. Stálý stav školy tvoří asi 300 osob a každoročně je zde připraveno asi 1800 specialistů.

Létající personál západoněmeckého vojenského letectva se připravuje především na leteckých základnách Sheppard v Texasu a George a Mather v Kalifornii.

Na letecké základně Cottesmore ve Velké Británii je umístěno Společné výcvikové letecké středisko (TTTE — Trinational Tornado Training Establishment), kde je prováděn základní výcvik osádek letounů Tornado pro italské, britské a západoněmecké vojenské letectvo. Západoněmeckou část tvoří jedna letka s 22 letouny Tornado, která vykonává základní výcvik osádek pro vojenské letectvo i letectvo vojenského námořnictva NSR. Další výcvik je

organizován již na území NSR u 38. sbolk v Jevers (jedna letka s 18 letouny Tornado).

V Portugalsku má západoněmecké vojenské letectvo dlouhodobě pronajatu leteckou základnu Beja, na které je zabezpečován výcvik osádek lehkých stíhacích bombardovacích letounů Alpha Jet. Je tam umístěna jedna letka s 18 letouny tohoto typu. Procvičovány jsou úkoly bojového použití (střelby z palubních zbraní, bombardování, přímá letecká podpora pozemního vojska, vyhledávání a ničení vzdušných cílů letících v malé výšce a nízkou rychlostí apod.) především při letech v malých a přízemních výškách a za všech povětrnostních podmínek.

Na dalších výcvikových leteckých základnách v zahraničí (v Kanadě, na Sardinii, v Řecku a dalších) se uskutečňuje především letecký výcvik v malých a přízemních výškách, který nelze vzhledem k vysoké hustotě leteckého provozu a tím i hlučnosti nad územím NSR trvale zabezpečovat. Proto velení vojenského letectva NSR předpokládá v dalším období rozšířit tento druh výcviku i na výcvikové letecké základny jiných zemí NATO (např. v Turecku).

Výcviková letka s letouny Alpha Jet v Beja a Tornado v Cottesmore jsou předurčené pro mobilizační doplnění 44. sbolk v Lelphheimu a 39. sbolk v Erdingu. Jejich činnost je v tomto směru pravidelně procvičována v rámci spojeneckých leteckých cvičení (Cold Fire).

2. Letecký úřad (VS Köln) řídí a zabezpečuje všeobecnou přípravu personálu pro vojenské letectvo, doplňování útvarů a jednotek, organizuje vzdušnou přepravu vojsk a materiálu, meteorologické, zdravotnické a ostatní druhy zabezpečení běžné i bojové činnosti útvarů a jednotek vojenského letectva.

Velitel Leteckého úřadu je podřízen štáb, Velitelství leteckého výcviku v Kölnu, Velitelství dopravního letectva v Münsteru, Velitelství letecké řídicí služby v Kölnu, hlavní lékař vojenského letectva v Lohmar-Heide a Úřad pro geofyziku v Traben Trarbachu.

Velitel Leteckého úřadu řídí činnost podřízených velitelství, úřadů a útvarů cestou odborných oddělení štábu. Kromě toho jsou mu přímo podřízeni ředitel (vedoucí) oddělení bezpečnosti letů bundeswehru, ředitel (vedoucí) oddělení pro vyzbrojování letectva, inspekční skupina, právní poradce a velitelský prapor.

Velitelství leteckého výcviku plánuje, zabezpečuje a řídí běžnou i speciální přípra-

vu a výcvik všech příslušníků létajícího a inženýrského technického personálu a specialistů ostatních druhů služeb vojenského letectva (mimo letecký výcvik, který řídí a kontroluje Letecké velitelství). Velitelství leteckého výcviku je podřízeno pět výcvikových pluků (výcvp) — 1. výcvp v Pinnebergu, 2. výcvp v Budelu (Nizozemí), 3. výcvp v Roth bei Nürnberg, 4. výcvp v Germesheimu a 5. výcvp v Goslaru s celkem 66 výcvikovými rotami, škola pro důstojníky letectva v Neubirgeru, odborná ekonomická škola v Iserlohn, jazyková škola v Utersehnau a školní dílny letectva.

Velitelství dopravního letectva má VS v Münsteru a zodpovídá v době míru i za války za organizaci a provádění vzdušné přepravy v zájmu všech druhů ozbrojených sil. Svými prostředky zabezpečuje vzdušnou přepravu vojsk, bojové techniky a jiných druhů materiálu, zabezpečuje přepravu a vysazování výsadků (včetně jejich techniky), evakuaci a přepravu raněných a nemocných, plní úkoly vyhledávací a záchranné služby a další speciální úkoly. V řadě oblastí úzce spolupracuje i s civilními orgány.

Ve svém složení má tři dopravní letecká křídla (dolk), jedno vrtulníkové křídlo (vrtk) a speciální dopravní leteckou skupinu ministerstva obrany.

61. dolk v Landsbergu je smíšený. Má jednu letku s 16 dvoumotorovými turbovrtulovými letouny C.160 Transall a dvě vrtulníkové letky po 21 vrtulnicích UH-1D Iroquois v každé. 62. dolk ve Wunstorfu má dvě letky vyzbrojené 16 a 8 letouny C.160 Transall, při čemž druhá letka současně zabezpečuje výcvik osádek pro tento typ dopravního letounu. 63. dolk v Hohnu má dvě dopravní letky vyzbrojené po 16 letounech C.160 Transall. 64. vrtk v Ahlhornu má celkem tři vrtulnicové letky, z nichž dvě mají po 21 vrtulnicích UH-1D Iroquois, a jedna letka, která plní výcvikové úkoly, má 8 vrtulníků tohoto typu.

Vzdušnou přepravu vyšších státních a vojenských představitelů zajišťuje speciální dopravní letecká skupina ministerstva obrany, umístěná na letecké základně v Kölnu. Skupina má asi 22 letounů a vrtulníků různých typů (Boeing 707, C-140, HFB-320, VFW-614, Do 28 a UH-1D). Zastaralé letouny HFB-320 a VFW-614 jsou v současné době nahrazovány modernějšími středními dopravními letouny kanadské výroby CL-601 Challenger.

Do podřízenosti Leteckého úřadu spadá i Ústřední stanoviště vyhledávací a záchranné služby (SAR — Search And Res-

cue) v Gochu, které tuto službu řídí na celém území NSR jak pro ozbrojenou sílu, tak i pro civilní sektor. K tomu využívá dopravní letouny i vrtulníky od všech dopravních a vrtulníkového křídla dopravního letectva.

Velitelství letecké řídicí služby v Kölnu v plném rozsahu zabezpečuje spojení v rámci vojenského letectva (rozvíjení spojovacích sítí, obsluhu spojovacích prostředků apod.), činnost orgánů řízení vojenského letectva (sběr, zpracování a předávání informací velitelským stupňům na různé úrovni) a řízení letového provozu (včetně problematiky leteckých nehod), organizuje a řídí vedení radioelektronického boje (REB).

Jsou mu podřízeny:

— Úřad pro bezpečnost letového provozu ve Frankfurtu am Main, který sleduje problematiku příčin leteckých nehod, dělá jejich analýzu a zpracovává rozkazy, požadavky a opatření zaměřené ke snížení nehodovosti v celých západoněmeckých ozbrojených silách,

— 70. spojovací okruh v Trieru, zabývající se problematikou spojení,
— dva spojovací pluky REB (71. spoj REB v Osnabrücku a 72. spoj REB ve Feuchtvangu), které plní komplex úkolů radioelektronického boje a mají rozmístěny své sektory průzkumu podél státní hranice NSR s ČSSR, NDR a Rakouskem,

— 81. spojovací pluk v Karlsruhe, podléhající se na řízení letového provozu nad územím NSR v úzké součinnosti s civilními orgány.

Pro přípravu personálu a specialistů služeb má k dispozici 2. technickou školu letectva v Kaufbeurenu.

Hlavní lékař vojenského letectva (náčelník zdravotnické služby) má VS v Lohmar-Heide a zodpovídá v plném rozsahu za zdravotnické zabezpečení všech příslušníků vojenského letectva. Řídí a kontroluje zdravotnickou službu ve všech útvech a jednotkách letectva, řídí zdravotnický institut ve Fürstenfeldbrucku a odbornou zdravotní školu pro přípravu potřebných specialistů, která je umístěna v Plienholz/Giebelstadt.

Úřad pro geofyziku v Traben Trarbachu je ústředním zařízením bundeswehru, které se mj. zabývá otázkami meteorologického zabezpečení činnosti vojenského letectva. Pracuje v úzké součinnosti s odpovídajícími civilními složkami. V jeho čele stojí ředitel (vedoucí), který kromě činnosti úřadu řídí i školu letecké meteorologické služby ve Fürstenfeldbrucku.

Inspekční skupina vykonává podle požadavků vyšších štábů prověrky bojové pohotovosti útvarů a jednotek vojenského letectva, vojenského letectva a letectva vojenského námořnictva. Na základě výsledků prověrky zpracovává návrhy zaměřené na další zvýšení jejich bojové pohotovosti.

Kádrové oddělení (správa) Leteckého úřadu odpovídá za kompletaci, doplňování útvarů a jednotek vojenského letectva personálem, za evidenci a přípravu záloh a řeší veškerou problematiku spojenou s kádrovou prací ve vojenském letectvu.

Oddělení pro vyzbrojování letectva řeší otázky projektů, plánování, objednávek a nákupu letecké techniky a zbraňových systémů pro vojenské letectvo. Podílí se na zpracovávání a upřesňování takticko-technických požadavků na zbrojní průmysl, schvaluje počty, množství a doby dodávek, schvaluje jejich správnost a opodstatněnost apod. V jeho čele stojí ředitel (vedoucí), který je přímo podřízen veliteli Leteckého úřadu.

3. Letecké týlové velitelství (VS Köln) zodpovídá za materiálně technické zabezpečení všech útvarů, jednotek a zařízení vojenského letectva potřebným materiálem. Zabezpečuje přímku letecké techniky, výzbroje, náhradních dílů a ostatních prostředků materiálně technického zabezpečení od výrobních podniků a jejich dodávek na příslušná místa, zabezpečuje všemi druhy materiálu personál vojenského letectva, plánuje a zabezpečuje zásobování a doplňování potřebného materiálu podle stanovených norem, kontroluje stav zabezpečení na jednotlivých stupních nutnými prostředky materiálně technického zabezpečení, zabezpečuje opravy letecké techniky a výzbroje. Kromě toho odpovídá za rozvíjení pozemních spojovacích uzlů a ostatních spojovacích prostředků zabezpečení letového provozu vojenského letectva.

Leteckému týlovému velitelství jsou podřízeny dvě letecké technické skupiny a materiálový úřad vojenského letectva.

Letecká technická skupina „SEVER“ má VS na letecké základně v Münsteru a zajišťuje materiálně technické zabezpečení útvarů a jednotek vojenského letectva rozmístěných v prostoru 2. STLV. Spojení v jejím prostoru zabezpečuje 11. spoj v Osnabrücku.

Letecká technická skupina „JH“ plní obdobné úkoly v prostoru 4. STLV. Její VS je umístěno v Karlsruhe, kde je takticky umístěn 12. spoj.

Materiálový úřad vojenského letectva v Kölnu je speciální zařízení, které se za-

bývá otázkami nákupu nutné techniky a prostředků materiálně technického zabezpečení v průmyslu.

Pro plnění plánovaných úkolů disponuje Letecké týlové velitelství značným počtem útvarů a jednotek, skladů, opraven a dalších zařízení (více než 20 opraven, 27 skladů techniky, náhradních dílů a ostatního materiálu a 23 dopravních automobilních jednotek apod.).

Pro zlepšení organizace materiálně technického zabezpečení útvarů vojenského letectva byla v Leteckém týlovém velitelství zřízena informační služba (dispečink), která má k dispozici dvě výpočetní střediska. Střediska kontrolují stav zásob, zpracovávají objednávky a perspektivní plány potřebného množství materiálu všeho druhu apod. Úzce spolupracují s hlavním výpočetním střediskem materiálně technického zabezpečení ozbrojených sil NSR. Tento centralizovaný systém řízení materiálně technického zabezpečení zajišťuje plynulost zásobování útvarů a jednotek vojenského letectva potřebným materiálem, urychluje opravy letecké techniky a výzbroje a výrazně zvyšuje ekonomiku používání všech materiálních prostředků.

Doprava materiálu do útvarů vojenského letectva je organizována převážně dopravními automobilními jednotkami a po železnici. Pro nejrychlejší řešení těchto úkolů jsou využívány letouny a vrtulníky vojenského dopravního letectva, někdy i prostředky civilních leteckých společností.

Letecké týlové velitelství má asi 25 000 osob, včetně civilních zaměstnanců. Personál je začleněn do sedmi zásobovacích pluků. Jeho odborná příprava probíhá ve třech technických školách — 1. technické škole letectva v Kaufbeurenu, 3. technické škole letectva ve Fassbergu a ve škole týlového zabezpečení letectva v Erdingu. Odborná příprava je také často zabezpečována přímo ve výrobních podnicích vyrábějících bojovou techniku a výzbroj i ostatní druhy vojenského materiálu.

Bojová příprava vojenského letectva je organizována v souladu s požadavky velení spojeneckých ozbrojených sil v Evropě. Zaměřena je především na trvalé zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti všech útvarů a jednotek. Uskutečňována je při běžné denní činnosti, ale zejména při různých cvičeních a zaměstnáních, organizovaných jak v rámci národního velení, tak i v rámci spojeneckého vojenského letectva. Hlavní pozornost je věnována přípravě a výcviku pro plnění všech určených úkolů ve složitých taktických a meteorologických podmínkách, charakteristických pro středoevropské válčiště. Veškerá

příprava a výcvik probíhá v podmínkách blízkých bojovým s použitím konvenčních i jaderných zbraní, při širokém využívání prostředků radioelektronického boje. V dosti značném měřítku jsou západoněmeckým vojenským letectvem využívány i výcvikové prostory a základny spojenců v NATO, na kterých je organizován speciální výcvik, což současně umožňuje západoněmeckým osádkám seznámení s celým prostorem evropského válčiště. V procesu bojové přípravy se personál připravuje k plnění hlavního úkolu daného druhu letectva.

Stíhací letectvo vykonává především výcvik v přepadech vzdušných cílů ze stavu „střeh na letišti“ nebo při hlídkování v zóně, ve vedení blízkého manévrového boje, doprovodu úderných skupin apod. Velká pozornost je v poslední době věnována výcviku stíhacích pilotů k vedení úderů na pozemní cíle a taktické letecké podpoře pozemního vojska. Počítá se, že pro tento úkol budou plně připraveni a v případě potřeby využíváni.

Osádky stíhacích bombardovacích letounů plní především úkoly taktické letecké podpory. Přitom je velká pozornost věnována rozpracování metodiky a způsobů překonávání silné PVO protivníka. Z tohoto důvodu je většina úkolů procvičována při letech v malých a přizemních výškách (od 75 do 300 m) s maximální možnou rychlostí, s optimální přípravou bojového pořadí a výběru trati letů, efektivního využívání prostředků REB, ničení cílů z první zteče, procvičování jsou prvky obranného i útočného vzdušného boje apod.

Osádky dopravních letounů se připravují k plnění úkolů přepravy vojsk, vojenského materiálu a bojové techniky, přepravy a vysazování výsadků, evakuace nemocných a raněných apod. V posledním období je úsilí zaměřeno na nácvik shozů nákladů z malých a přizemních výšek. Tyto úkoly jsou plněny i ve prospěch spojeneckých ozbrojených sil na evropském válčišti.

Osádky vrtulníků se aktivně zúčastňují vyhledávacích a záchranných akcí ve prospěch ozbrojených sil i civilního sektoru. Přitom úzce spolupracují s letectvem vojenského námořnictva NSR, které pro tyto úkoly využívá vrtulníky Mk.41 Sea King.

V posledních letech se v letectvu věnuje maximální pozornost výcviku a přípravě personálu v podmínkách použití jaderných zbraní. Zejména inženýrský technický personál připravuje letouny ke vzletu v obléčených prostředcích individuální ochrany, pravidelně je také procvičováno odmořování a dezaktivace osob, letecké techniky a výzbroje, vyvedení osob ze zaměřeného prostoru apod.

Vzhledem k důsledné organizaci a náročnému výcviku na všech stupních dosahují útvary a jednotky západoněmeckého vojenského letectva při prověrkách převážně velmi dobrého hodnocení. Část z nich je trvale udržována v bojové pohotovosti s vysokým stupněm připravenosti ke vzletu nebo odpálení řízených střel. Všechny jednotky západoněmeckého vojenského letectva mohou plnit v plném rozsahu předurčené úkoly, ale mohou plnit v potřebném rozsahu i úkoly ostatních druhů letectva.

Další výstavba a rozvoj vojenského letectva Německé spolkové republiky je zaměřena na další zvyšování bojové pohotovosti a jeho bojových možností. V souladu s tím dochází k modernizaci letounového parku a výzbroje, zbraňových systémů PVO, orgánů a prostředků řízení vojenského letectva, systému řízení a uvědomování PVO a dalších opatření.

V současné době probíhá přezbrojování stíhačích bombardovacích leteckých křidel moderními bojovými letouny Tornado. Celkem jimi budou přezbrojena čtyři křídla, každé 36 letounů ve dvou letkách. Z nich tři křídla (šest letek se 108 letouny) jsou určena jako nosiče jaderných zbraní. Přezbrojení útvarů letouny Tornado bude dokončeno v roce 1988, kdy bude ukončena první dodávka 210 letounů pro vojenské letectvo. Od roku 1988 se předpokládá závěs do výzbroje další letouny označené Tornado ECR (Electronic Combat Reconnaissance), určené k vedení radioelektronického vzdušného průzkumu. Koncem osmdesátých let bude mít tedy vojenské letectvo ve výzbroji pouze moderní letouny Tornado, Alpha Jet (které se již předpokládá dále modernizovat), stíhačí bombardovací letouny F-4F Phantom II a průzkumné letouny RF-4E Phantom II. Také letouny tohoto typu byly již modernizovány a upraveny pro použití nové letecké výzbroje a s další modernizací, která má umožnit jejich ponechání ve výzbroji až do poloviny devadesátých let, se počítá od roku 1990. Letouny mají být vybaveny novým impulsním radiolokátorem a paubním elektronickým vybavením a upraveny mj. pro použití perspektivních leteckých protiletadlových řízených střel krátkého dosahu AIM-120A (ASRAAM). Průběžně jsou letectvu dodávány nové zbraně, např. zbraně s velkým plošným účinkem MW-1, protizemní RS AGM 65 Maverick, kazetové pumy, letecké pumy a rakety různých ráží, protiradiolokační řízené střely apod.

Modernizovány jsou i dopravní letouny C-160 Transall, jejichž použití se prodlou-

ží až do roku 2010. Dosud používané vrtulníky UH-1D mají být nahrazeny novým dosud neupřesněným typem.

Pozemní síly a prostředky protivzdušné obrany se předpokládá též účinně modernizovat. PLRS Nice Hercules mají být od roku 1987 nahrazovány moderním zbraňovým systémem PVO Patriot (předpokládá se asi 28 baterií s 224 oz PLRS Patriot), zdokonalen má být i systém PLRS Hawk.

Pro ochranu leteckých základů vojenského letectva NSR má být dodáno asi 90 protiletadlových raketových kompletů Roland 2. Kromě toho jsou konány zkoušky nového protiletadlového raketového systému malého dosahu Shorad, jehož základem jsou letecké protiletadlové řízené střely AIM-9L Sidewinder.

Současné jsou dále zdokonalovány systémy řízení vojsk. V současné době byla dokončena výstavba automatizovaného systému řízení a uvědomování PVO Geadge a jeho integrace do jednotného spojeneckého systému řízení a uvědomování PVO NATO na evropském válečném území. Pokračuje též výstavba automatizovaného systému řízení vojenského letectva Eifel 2, který má zabezpečit vysokou účinnost řízení a velení svazků, útvarů a jednotkách západoněmeckého vojenského letectva a současně tvořit podstatnou část budovaného spojeneckého automatizovaného systému řízení (ACC3 — Allied Command and Control System) letectva NATO v Evropě. Dokončení výstavby systému Eifel 2, který má mít asi 16 výpočetních středisek a více než 1000 terminálů na jednotlivých místech velení, se předpokládá počátkem devadesátých let. Jeho propojení a úzká součinnost se systémem řízení a uvědomování PVO dále zlepší možnosti řízení a velení leteckým útvarům.

Kromě modernizace výzbroje a systémů řízení jsou připravována další opatření v přípravě kádru, využití a výcviku záloh, ve vojenském školení, materiálně technickém zabezpečení apod.

Tyto skutečnosti svědčí o tom, že vláda a velení ozbrojených sil Německé spolkové republiky trvale zvyšují bojovou pohotovost a sílu vojenského letectva, které považují za jeden z hlavních, vysoce účinných a mobilních prostředků k prosazování své politiky zaměřené především proti socialistickým státům a jejich mrtvým úsilí. Proto je třeba trvale považovat západoněmecké vojenské letectvo za našeho vážného nepřítele.

Plukovník PhDr. Ivan K a m i e n, CSc.

K psychické připravenosti příslušníků štábu pluku

Vysoká bojová pohotovost je hlavním kritériem práce všech vojáků ČSLA a jejich odpovědnosti před stranou a lidem. V bojové pohotovosti armády se odráží mnoho faktorů a v neposlední řadě i umění velitelského sboru řídit vojska a efektivně využívat bojových a materiálních prostředků.

Organizace a vedení vševojskového boje v soudobých podmínkách se stává stále složitější. Z jeho charakteristiky vyplývá, že bude klást na příslušníky štábu pluku vysoké nároky, způsobovat mnoho těžkostí, vyvolávat změny v jejich prožívání, jednání a chování. Vzrůstá počet prvků rizika, nebezpečí ohrožení života a zdraví, jež se projeví psychickým napětím, obavami, úzkostí, neklidem a jinými negativními psychickými stavy, změnami v průběhu psychických funkcí či celých funkčních systémů. To vše může narušit normální průběh psychické regulace chování a tím i spolehlivost člověka.

To do určité míry potvrzují i výsledky výzkumu, který se uskutečnil v podmínkách čtyřdenního dvoustranného divizního taktického cvičení s vojsky, v extrémních povětrnostních podmínkách v měsíci únoru ve vojenském výcvikovém prostoru Libava — tedy v mírových podmínkách maximálně se blíživých podmínkách bojovým. Je tudíž nezbytné komplexně nahlížet nejen na strukturu všestranné připravenosti řadových vojáků — přímých bojovníků, ale i na strukturu všestranné připravenosti velitelského sboru. V tomto případě příslušníků štábu pluku, a to nejen ve funkcích, ale i těch, kteří jsou v současné době připravováni na vojenských školách.

K všeobecně uznávaným složkám — ideové politické vyspělosti a pevnosti, vo-

jenskoodborné připravenosti a tělesné zdatnosti — je nutné přiřadit i takový komplex psychických prvků příslušníka štábu pluku, který zabezpečí přiměřenou regulaci jeho činnosti a chování v zátěžových situacích soudobého boje. Nejčastěji bývá označován jako psychická připravenost.

Analýza výsledků výzkumu v podstatě potvrdila platnost vytyčených hypotéz o výskytu a vlivu zátěžových situací, jakož i o základních souvislostech (příčinách) poklesu výkonů a optimální úrovně aktuálních psychických stavů příslušníků štábu a skupinové atmosféry ve štábu pluku v zátěžových situacích dvoustranného divizního taktického cvičení s vojsky. Bylo prokázáno, že kvalitativně nové aspekty soudobého boje a zvýšené nároky na jeho řízení se projevují i v činnosti štábu pluku při řízení vojsk, a to již v rámci polního výcviku. Na tomto taktickém cvičení se vyskytly ve štábu pluku všechny nejtěžší zátěžové situace: nepřiměřené úkoly, problémové situace, překážky, konflikty, stres. Dále se potvrdilo, že zátěžové situace taktického cvičení mají vliv na pozornost, paměť a myšlení příslušníků štábu, na jejich výkonnost.

Zátěžové situace na taktickém cvičení ovlivňovaly intenzivně psychické stavy příslušníků štábu pluku. Platí to zejména pro jeho psychickou pohodu, pocit síly a energie, činnost, psychický nepokoj, resp. psychické napětí, psychickou depresi, impulzivní reaktivitu, pocity vyčerpání a sklíčenosti, které byly sledovány jako komponenty psychického stavu příslušníků štábu pluku.

Všechny typy zátěžových situací ovlivňovaly skupinovou atmosféru štábu pluku na taktickém cvičení, a to jak celek, tak i je-

ji základní charakteristiky. Působením zá-
těže byly nejvíce záporně vystaveny cha-
rakteristiky: přátelská, přijímací, uklidňu-
jící, nadšená a další.

Rysy skupinového chování byly nejinten-
zivněji ovlivňovány zátěžovými situacemi
typu „stres“ a „překážky“. Týká se to pře-
devším rysů chování obecně označovaných
jako „citově kladné odpovědi“, „citově zá-
porné odpovědi“ a „reakce na řešení otáz-
ky“.

Aniž bych uváděl konkrétní výsledky vý-
zkumu, včetně výsledků korelační analýzy
ukazující na souvislosti, příčiny sledova-
ných psychologických jevů, je možné souhrnně
řici, že v zátěžových situacích taktického
cvičení s vojsky došlo k určitým nežádou-
cím změnám ve výkonech a psychickém
stavu příslušníků štábu i ve skupinové at-
mosféře štábu pluku, tedy v těch oblastech,
které vytvářejí základní předpoklad pro na-
plňování jeho poslání v soudobém boji,
pro jeho odolnost a akceschopnost. Je
proto aktuální zamýšlet se nad dalšími
možnostmi zvyšování psychické připrave-
nosti příslušníků štábu pluku.

Analýza odolnosti příslušníků štábu plu-
ku, která zabezpečuje úspěšnou činnost
v soudobém boji, umožňuje vyslovit někte-
ré závěry pro zvýšení jejich psychické při-
pravenosti.

Jde především o upřesnění pojetí vlivů
soudobé bojové činnosti, které negativně
působí na psychiku vojáků — příslušníků
štábu pluku. Kritičtější pohled na současnou
klasifikaci těchto vlivů je možné vyvo-
dit ze základní charakteristiky soudobého
boje, zejména z vysoké dynamičnosti nově
vznikajících situací a jejich rozmanitého
spojení a podmíněnosti různými faktory.
Je proto reálné pokusy komplexně postih-
nout a vymezit všechny vlivy, které negati-
vně působí na psychiku vojáků. Je mož-
né současně předpokládat, že soudobá bo-
jová činnost působí různě i v odlišném po-

řadí důležitosti na jednotlivé kategorie vo-
jáků. Na základě toho je proto žádoucí ka-
tegorizovat vlivy soudobé bojové činnosti,
které negativně působí na psychiku voja-
ků nejen z obecného hlediska, ale zejmé-
na z hlediska specifiky jednotlivých skupin
vojáků a profesí. Je třeba usilovat o to,
aby každý pokus o kategorizaci těchto
vlivů v tomto pojetí vycházel z:

- charakteru vykonávané činnosti,
- podmínek a situací, za nichž je tato
činnost konána,
- osobnostního profilu vojáka i sociál-
ních vztahů, které se v této činnosti proje-
vují a prosazují.

V aplikaci těchto přístupů do podmínek
štábu pluku, jeho příslušníků je zapotřebí
brát v úvahu, že jejich práce má přede-
vším intelektuální povahu. Vyžaduje umě-
ní, rozvážné a logicky myslet v podmín-
kách značného psychického zatížení i mo-
rální odpovědnosti. Velení vojskům, přípra-
va, přijetí rozhodnutí, jeho doručení voj-
skům a samotná realizace vyžaduje od pří-
slušníků štábu mobilizaci všech jejich psy-
chických potenciálů.

Vzhledem k širokému rozsahu psychi-
ckých kvalit, determinujících činnost pří-
slušníků štábu i činnost soudobého štábu
pluku jako celku, ukazuje se potřeba polo-
žit důraz na ty osobnostní charakteristiky,
které budou uplatněny v zátěži nejvíce,
nejčastěji, permanentně. Pozornost je nut-
né rovněž věnovat demografickým charak-
teristikám, zvláště fyzickému věku přísluš-
níků štábu pluku, délce jejich vojenské
praxe v důstojnické hodnosti a ve funkci,
dále stupni vojenského vzdělání, organizo-
vanosti v KSČ, původnímu povolání.

Všechny sledované charakteristiky,
i když v rozdílné intenzitě, mají mnoho
podstatných souvislostí s výskytem a vli-
vem zátěže, jakož i s dynamikou výkonů
a psychologických stavů příslušníků štábu
i s dynamikou jeho skupinové atmosféry
v zátěži.

Poznatzky z výzkumu vedou současně
k závěru, že požadavky velení armády na
soustavné zkvalitňování psychologické pří-
pravy v ČSLA jsou aktuální i pro štáby
pluků. Proto ve vojskové praxi se jeví jako
potřebné:

1. Systematicky připravovat příslušníky
štábu pluku na výskyt všech typů zátěžo-
vých situací, které působí na jejich čin-
nost jak jednotlivě, tak komplexně v růz-
ných kombinacích. Redukce negativních

důsledků zátěžových situací v bojové čin-
nosti je kromě jiného možná na základě
zvyšování kvality osobnostních charakteris-
tik příslušníků štábu.

2. Připravovat příslušníky štábu pluku na
soudobý boj s vědomím, že zátěžové situa-
ce budou jednotlivě nebo v různých kombi-
nacích ovlivňovat všechny základní fakto-
ry, které vytvářejí předpoklad pro úspěš-
né naplňování poslání štábu pluku, jeho
odolnosti a akceschopnosti při velení voj-
skům v soudobém boji.

3. Cílevědomě zvyšovat výkonnost příslušníků štábu pluku v zátěžových situacích. Zvláštní důraz přitom položit na zabraňování poklesu kvality výkonů, jejichž řešení předpokládá:

- induktivní myšlení s čísly a teoreticko-počecími myšlenkami,
- představivost, bohatství představ a názorově celostní myšlení, k němuž přistupují konstruktivní momenty,
- prostorovou představivost za účasti analytických momentů,
- schopnost pamatovat si,
- celkovou přesnost a rychlost rozumových operací.

Redukce poklesu dané výkonnosti v zátěžových situacích soudobého boje kromě jiného vyžaduje zkvalitňování rozumových schopností příslušníků štábu pluku a intenzivní, účinné regulování jejich psychických stavů i skupinové atmosféry ve štábech, včetně skupinových rysů chování příslušníka štábu v zátěži.

4. Cílevědomě ovlivňovat a regulovat dynamické změny psychických stavů příslušníků štábu pluku v závislosti na vzniku a rozvoji zátěže, a to jak v rovině psychického napětí — proměnlivosti a dynamiky aktivace psychiky, tak i ve svérázné změně emocionálního ladění a prožívání, které determinuje dynamiku způsobů interakčního chování (vzájemného působení).

Psychologickou přípravou v návaznosti na celý komplex výchovného působení na příslušníky štábu zabraňovat nežádoucí negativní dynamice jak globálně pojatého psychického stavu, tak i jednotlivých klíčových komponent, zvláště: psychické pohody, pocitu spokojenosti, pocitu síly a energie, činorodosti, psychického napětí, úzkosti a obav.

5. Účinněji ovlivňovat skupinovou atmosféru ve štábu pluku s cílem nedopustit její výraznější pokles v závislosti na vzniku a rozvoji zátěže, a to jak v jejím celku, tak i v jednotlivých charakteristikách.

6. Větší důraz položit na efektivní formování rysů skupinového chování příslušníků štábu pluku, které se projeví jako významná determinanta odolnosti štábu pluku v zátěži, v jeho akceschopnosti. Náročné, nezastupitelné poslání štábu pluku při řízení vojsk v soudobém boji, odpovědnost za jeho výsledek vyžaduje posilovat ty rysy skupinového chování, které odolnost — akceschopnost štábu pluku v zátěžových situacích zvyšují a zároveň redukovat ty rysy skupinového chování, jež působí opačně.

Využití závěrů pro zvýšení psychické připravenosti příslušníků štábu pluku vy-

žaduje zvážit realizaci opatření, která vyplývají z psychologické analýzy:

A. V oblasti kádrové práce řešené veliteli (náčelníky) za účasti politických orgánů a stranických organizací:

- věnovat větší pozornost výběru příslušníků štábu pluku z hlediska jejich osobnostních charakteristik a rysů ve vztahu ke specifice poslání štábu pluku jako orgánu velení,
- usilovat o odstraňování přetrvávajících věkových rozdílů mezi důstojníky štábu pluku, které v některých případech dosti negativně ovlivňují meziosobní vztahy ve štábech,
- při změnách ve štábech pluků, při obsazování funkcí důsledněji brát v úvahu délku vojenské praxe a zejména délku v dosavadní funkci; pokud to okolnosti dovolují, spíše prodlužovat dobu výkonu funkce v zájmu získávání hlubších a komplexnějších zkušeností pro naplňování poslání štábu v polních podmínkách, ale i v výchovného hlediska,

— dosažený stupeň vojenského vzdělání považovat za velice významný ukazatel kvalifikace příslušníka štábu pluku, neabsolutizovat jej však a považovat za neukončený proces; výrazněji usilovat zejména o rychlejší a komplexnější formování dovedností a návyků činnosti příslušníka štábu pluku v polních podmínkách při velení vojskům v různých situacích,

— pokračovat v navozování optimálních relací mezi zastávanou funkcí a vojenskou hodnotou a tím postupně zvyšovat význam vojenské hodnoty ve vojenských kolektivech, ve štábu pluku a eliminovat rušivé vlivy v meziosobních vztazích,

— s využitím všech možností (včetně kvalifikovaného výběru z hlediska struktury inteligence) zvyšovat rozumové schopnosti příslušníků štábu pluku, které se projevují zejména ve výkonech při řešení nových situací,

— zrychlit, upřesnit a usnadnit práci příslušníků štábu pluku v polních podmínkách, a to i rychlejším zaváděním moderní výpočetní techniky a jiných prostředků.

B. V oblasti psychologické přípravy příslušníků štábu pluku využít postupně obecně se uplatňujícího systému metod, jímž lze v procesu psychologické přípravy utvářet jejich psychickou připravenost.

Poznatky výzkumu vedou k závěru, že praktická aplikace jednotlivých metod v podmínkách štábu pluku je dosti složitá, ale přesto nezbytná. Ukazuje se, že je nutné začít se systematickým a komplexním prováděním psychologické přípravy vlastně ihned po kvalifikovaném výběru uchazečů o studium na vojenských školách

a následně kvalifikovaným výběru posluchačů vojenských škol nebo důstojníků útvarů a jednotek do funkcí ve štábu pluku, tedy v podstatě již v období, kdy se důstojníci pro výkon štábních funkcí připravují a kdy tuto funkci vykonávají.

Dosažení požadovaného efektu psychologické přípravy vyžaduje aplikovat její metody komplexně a systematicky a také odpovědnou přípravu těch, kteří psychologickou přípravu organizují. Bylo by vhodné a užitečné do programů výuky na vojenských školách zařadit podrobnější a konkrétnější proškolení posluchačů (alespoň PGS) v otázkách psychologické přípravy, včetně uplatňování metod psychologické přípravy ve štábech pluků.

C. Psychologická analýza odolnosti příslušníků štábu pluku k zabezpečení úspěšné činnosti v soudobém boji naznačuje potřebu výzkumem zjistit a analyzovat další oblasti vlivů zátěžových situací a tak dosáhnout komplexnějšího obrazu o deter-

minaci odolnosti — akceschopnosti štábu pluku v soudobém boji.

Výzkum je potřeba orientovat na hlubší, detailní analýzu psychických procesů, stavu a vlastností příslušníků štábu pluku a na jejich vzájemnou souvislost a spjatost při determinaci odolnosti vůči zátěži.

Je potřebné vypracovat:

- osobnostní profil příslušníka štábu pluku z psychologického hlediska, a to i s ohledem na specifiku jednotlivých funkcí ve štábu pluku,

- základní požadavky na sociálně psychologické faktory ve štábu pluku, které determinují jeho odolnost a akceschopnost,

- psychodiagnostické metody k výběru důstojníků pro obsazování štábních funkcí,

- co nejpřesnější obsah a metody psychologické přípravy příslušníků štábu pluku, které zabezpečí jejich psychickou připravenost pro úspěšné naplňování poslání štábu pluku při řízení vojsk v soudobém boji.

Bitevní letectvo za VVV a současnost

Možný soudobý ozbrojený konflikt by byl charakteristický vysokou dynamikou bojové činnosti všech druhů ozbrojených sil. Manévrovost značného množství sil na velké vzdálenosti a velká účinnost palebných systémů kladou zvýšené nároky na činnost letectva v jeho základním poslání — po vybojování nadvlády ve vzduchu — v přímé letecké podpoře bojové činnosti vlastních pozemních vojsk. Za takové situace pak může přímo na bojišti i v taktické hloubce účinně působit bitevní a vojskové letectvo ničením obrněných objektů i živé síly nepřítele.

Největší zkušenosti z praktického použití speciálního druhu letectva určeného pro přímou podporu pozemního boje, bitevního letectva, získali za Velké vlastenecké války v bojích proti fašistickému agresorovi sovětské letci. Zrod bitevního letectva spadá do počátků druhé světové války, kdy byly v Sovětských vzdušných silách formovány jeho první útvary. Od začátku byly na ně kladeny vysoké požadavky: zabezpečit podporu pozemních vojsk ze vzduchu, ničit nepřátelskou bojovou techniku i živou sílu na bojišti, v prostorech soustředění i na pochodu, vést údery na tankové a motorizované proudy, nepřátelské letectvo na letištích, štáby a prostředky vedení, obranná zařízení v opevněných prostorech, mosty a přepravy, železniční stanice a vlakové soupravy na nich i veškeré přepravy v přifrontovém pásmu.

Sovětský letecký průmysl vyráběl k zabezpečení těchto bojových úkolů speciální letoun konstruktéra Iljušina, „šturmovik“ Il-2 od roku 1940, kdy byla zahájena jeho sériová výroba. Výkonný a v přezemních výškách dostatečně obratný pancéřovaný

jednoplošník (původně jednomístný), s patřičnou výzbrojí, stal se nejúspěšnějším bitevním letounem druhé světové války. V žádné z tehdejších kapitalistických armád se neobjevil kvalitativně srovnatelný letoun, určený k přímé podpoře pozemního boje. Činnost pancéřovaných německých letounů Henschel HS 129B byla proti hromadnému úspěšnému používání sovětských Il-2 pouhou epizodou. Dokazují to i výrobní parametry. Vedle 859 Henschelů bylo vyrobeno celkem 36 163 kusů „šturmoviků“ Il-2. Velení sovětského letectva jako jediné na světě již za druhé světové války důsledně propracovalo taktiku součinnosti bitevních letounů s pozemními vojsky a technickým vylepšováním dosáhlo na svou dobu optimálního takticko-technického stavu bitevního letounu, v pravém slova smyslu vzdušného tanku. Po zařazení palubního střelce s pohyblivým kulometem na záď pilotní kabiny byl odstraněn původní nedostatek zranitelnosti ze zadní polohy při útoku stíhacích letounů nepřítele. V průběhu získávání bojových zkušeností se dále zdokonalovala i palubní výzbroj bitevního letounu, tvořená kulomety, kanóny, reaktivními střelami a protitankovými pumami i granáty proti živé síle nepřítele. Střely postupně zavedeného palubního kanónu ráže 23 mm pak již probíjely pancéřování zadě a horní části lehkých německých tanků. Velmi účinná byla současná palba z kanónů s odpálením reaktivních střel (raket) na pozemní cíle. Taktické požadavky předurčovaly směr vývoje a dalšího zdokonalování letecké techniky i palubní výzbroje a výstroje. Zdokonalené bojové možnosti letounu pak přímo determinovaly propracování způsobů bojové činnosti bitevních letounů.

Taktika bitevního letectva prošla ve Velké vlastenecké válce svým vnitřním vývojem. Bojové vlastnosti letounu Il-2 daly základ taktice bitevního letectva, které využívalo ke svým bojovým manévřům malých výšek. Účinnost jeho úderů vyvolala u nepřítelů novou organizaci a zavedení účinnějších způsobů obrany na předpokládaných směrech přiletu bitevních letounů Il-2 v přezemních výškách. Umísťoval do těchto prostorů mohutné prostředky k ochranné přehradné palbě. K tomu využíval všechny dostupné palébní prostředky včetně minometů, ohňometů, protitankových pušek a fúgasů. Zpětně to vyvolalo změnu taktiky bitevních letounů v rozpracování nových metod plnění bojových úkolů, zvýšení přesnosti palébních úderů a zdokonalení způsobů boje s prostředky PVO nepřítelů. Novinkou v metodice bojových úkolů bylo zvětšení výšky pro bombardování, zvidňnutí střemhlavých útoků a změny bojového řádu bitevního letectva, což celkově výrazně zvýšilo efektivnost bitevních úderů. Bombardování a střelba se uskutečňovaly za šikmého střemhlavého letu z výšky 900 až 700 metrů v rozevřené bojové sestavě jedním, nebo dvěma nálety. Při druhém náletu bylo již obvykle nutné překonávat silnou palbu PLD nepřítelů. Proto byly plánovitě vyčleňovány skupiny bitevních i stíhacích letounů (z doprovodu) k jeho umlčení. Proto činnost stíhacích letounů nepřítelů se při opakovaném bombardování z kruhu využívalo součinnostní palby za sebou letících letounů. Umlčení PL prostředků nepřítelů bylo úkolem předsunuté skupiny bitevních letounů těsně před přiletem hlavní úderní skupiny do prostoru cíle, kdy doprovodní stíhací letouny „čistily“ vzdušný prostor. Na základě praxe bojového použití vznikly skupiny různého taktického použití bitevního letectva. Vedle již jmenovaných skupin se vytvářely skupiny doplňkového průzkumu — dvojice, či roj bitevních letounů, které označovaly cíl pro jeho zjištění shozem značkovacích pum. Jindy se ze sestavy úderní skupiny vyčleňovala dvojice letounů, která následovala skupinu mimo její bojovou sestavu a byla určena k posílení bojového úsilí v samotném průběhu boje. Zasahovala však i v době napadení hlavní skupiny nepřátelskými stíhacími letouny. Nenadálostí svého útoku vnesla do vzdušného boje se stíhacími letouny prvek účinnosti bitevních letounů.

Od léta roku 1943 ovlivnila další rozvoj taktiky bitevních letounů skutečnost, že Sovětské vzdušné síly vybojovaly strategickou nadvládu ve vzduchu. Bitevní letouny se stále častěji zúčastňovaly nejen činnosti na bojišti, ale také ničení železničních

přepрав, přepadů letišť nepřítelů i volného lovu. Taktika se dále zdokonalovala optimalizací použitých sil podle charakteru cíle (např. úderní skupina 4 až 6 bitevních letounů, krytých rojem stíhacích letounů), používáním 250kg pum apod. Základním způsobem útoku se osvědčil přilet na cíle ze směru slunce ve výšce 1000 až 1100 metrů, s následným prudkým skluzem, při kterém byl z výšky 700 až 600 metrů cíl ničen reaktivními střelami a kanónovou palbou a z výšky 400 až 300 metrů bombardováním. Jestliže stíhací letouny vlastní ochrany nebyly vázány dotírajícím nepřitelem, zapojovaly se do útoků na pozemní cíle střelbou ze svých palubních zbraní.

Za složitých meteorologických podmínek, které znemožňovaly manévry velkými skupinami, při důsledném systému časné výstrahy nepřítelů a nemožnosti skrytého proniknutí nad jeho území, ale také při ničení důležitých malorozměrných cílů, nevyžadujícím větší počet letounů, se široce používalo činnosti jednotlivých letounů a nevelkých skupin na zásadách volného lovu.

Ve druhém období Velké vlastenecké války přineslo zavedení protitankových pum s kumulativním účinkem další zvýšení účinnosti boje proti tankům. Poprvé byly prakticky použity v bitvě u Kurska v létě roku 1943. Letoun Il-2 nesi 220 těchto protitankových pum (PTAB) o váze 2,5 až 1,5 kg schopných pokrýt plochu kolem 300 m². Puma při dopadu na tank probíjela jeho pancíř, silou výbuchu ničila jeho osádku, tank začal hořet a byl zcela vyřazen z boje. Účinnost protitankových pum a zavedení dokonalejšího zaměřovače ve svém souhrnu znamenaly, že útoky bitevních letounů Il-2 se tím staly 2 až 3krát účinnější než při používání dosavadních leteckých pum.

Postupně se v taktice bitevního letectva přecházelo od bojové činnosti malých skupin k vedení soustředěných úderů, hromadných náletů letek a pluků. V útočných operacích roku 1943 se zvětšila palébní síla a rozšířilo pásmo bojového nasazení do celé taktické hloubky obrany nepřítelů. V závěrečném období války se v podmínkách udržení vybojované vzdušné nadvlády taktika bitevního letectva dále zdokonalovala. Členěná bojová činnost v sestavě bitevních leteckých pluků se střídala s vedením hromadných úderů bitevních leteckých divízií a celých sborů. Plně bylo využíváno takticko-technických možností bitevního letounu i nové výzbroje, což spolu s bojovými zkušenostmi létajícího personálu podstatně zvýšilo efektivnost bitevních

úderů v závěrečných bojích druhé světové války. Přispěl k tomu i nový, dokonalejší typ osvědčeného letounu s označením Il-10, který měl větší rychlost a manévrovost i větší palebnou sílu.

Bitevní letectvo bylo v rámci Sovětských vzdušných sil na konci války neodmyslitelnou součástí zabezpečení pozemního boje. U tehdejších západních spojenců byly přejímány sovětské zkušenosti z činnosti bitevního letectva. Britské letectvo sice mělo „letouny pro spolupráci s armádou“, byly to však taktické pozorovací letouny způsobené nejvýše k bombardování živé síly nepřítele malými pumami, nebo využívalo stíhací letouny k ostřelování nepřátelských vojáků. Americké armádní letectvo mělo kategorii útočných letadel A (Attack), to však byly spíše lehké bombardovací letouny. Až úspěchy reaktivních střel používaných sovětskými letci inspirovaly i západní zbrojaře k napodobení. Nejprve byly vyzkoušeny proti lodím, pak je v létě roku 1943 dostaly stíhací bombardovací letouny, aby v září uskutečnily Hurricaney první útok raketami na stavidla dopravního kanálu v Holandsku. Teprve rakety britských a amerických letounů udělaly po vzoru sovětských bitevních letounů ze stíhacích a lehkých bombardovacích letounů bitevní letouny, které účinně zasahovaly do pozemních bojů.

Kategorie bitevního letectva měla své pevné místo i v poválečné etapě výstavby našeho vojenského letectva. V padesátých letech vyráběl náš letecký průmysl licenční bitevní letouny Il-10 s československým kódovým označením B-33 nejen pro zabezpečení letounového parku vlastní bitevní letecké divize, ale i pro vývoz do spřátelených zemí.

Přechod na proudovou leteckou techniku a rozvoj prostředků PVO však přispěl k tomu, že tento osvědčený typ vrtulového pancéřového bitevního letounu postupně mizí i fyzicky zastaral. Byl však již nasmazatelně zapsán v historii letectví i letecké války. Svou bojovou labutí píseň předvedl úspěšným zásahem proti americkým agresorům v korejské válce (1950 až 1953), která však zároveň zaznamenala masové bojové nasazení moderních proudových letounů. V podmínkách ČSLA dožíval bitevní letectvo vyzbrojený letouny B-33 (Il-10) až do konce padesátých let. V tu dobu se zásadně změnil i charakter bojového letectva přechodem na proudovou techniku, zavedením ZHN do výzbroje a výcvikem vojsk za podmínek jejich použití. Zvýšené požadavky na podporu pozemního boje zabezpečovaly nadále nové prostředky v podobě proudových stíhacích bombardovacích letounů.

Zkušenosti z lokálních válek ve Vietnamu i v arabském světě ukázaly, že se zvýšila úloha letectva při podpoře útočných i obranných operací pozemního vojska. Hromadné používání vrtulníků a nadzvukových proudových taktických stíhacích letounů druhé generace zabezpečovalo údery na prostory soustředění vojsk a bojové techniky, palebná postavení dělostřelectva a minometů, tanky, dopravní prostředky, místa nakládání a vykládání a na vojska za přesunu. Byly zasazovány malé skupiny letounů, ale také vedeny mohutné soustředěné údery ze středních výšek a při slabé PVO nepřítele v prostoru cíle i opakované nálety. K eliminování účinné PVO byly voleny větší výšky taktických manévru nad bojištěm, zkrácení doby nad cílem anebo přenesení bojového úsilí na noční údery. Bojová praxe ověřila, že však současný pozemní boj potřebuje k účinné podpoře speciální bitevní letoun pro použití v přízemních výškách, schopný rychlých bojových manévru a obrátů s mohutnou palebnou silou působení na pozemní cíle.

I v letectvu armád států Varšavské smlouvy se odrážely v praktických změnách přímé zkušenosti z bojů v lokálních válkách. Původní bitevní letouny byly svého času nahrazeny stíhacími bombardéry Su-7, později letouny MiG-23 s měnitelnou geometrií křídla a typem Su-22 M4. Dnešní obdobou legendárního bitevního letounu Il-2 je bitevní podzvukový pancéřovaný letoun Su-25K, který je schopen efektivně zasahovat do pozemního boje.

Současná renesance bitevního letectva byla vyvolána konkrétními požadavky pozemního boje a umožněna pruským rozvojem speciálních typů letecké techniky, zbraňových, naváděcích a kontrolních systémů, které tvoří palubní vybavení dnešních bitevních letounů, charakterizovaných vysokou manévrovostí a obrovskou bojovou účinností. Požadavek maximální vzdušné podpory pozemního boje se tedy dnes zabezpečuje na osvědčených zásadách a principech ověřených sovětským bitevním letectvem za Velké vlastenecké války, znárodných vědeckotechnických pokrokem do dnešní podoby bojových vrtulníků vojenského letectva, speciálních bitevních letounů taktického letectva a stíhacích bombardovacích letounů. Zvýšený taktický dolet bitevních letounů umožňuje jejich činnost do celé taktické hloubky obrany nepřítele.

Zkušenosti z bojů v Libanonu a na Malvinách zdůrazňují prudký růst významu a úkolů radioelektronických a optoelektronických prostředků. Proto i dnešní bitevní letoun musí být jimi vybaven a schopen

tato zařízení nepřítele identifikovat, zaměřit a zničit. Vyčleňují se pro to skupiny ničení PL raketových kompletů a radiolokačních stanic. Bitevní letectvo by mělo operovat hlavně v malých skupinách a přízemních výškách s využitím radarových stínů terénu, prostorově i výškově členit vlastní bojové sestavy, zvyšovat sílu doprovodných skupin a maximálně využívat všechny prostředky radioelektronického boje k rušení prostředků nepřítele. Pro podporu pozemního boje se vytvářejí smíšené bojové sestavy při zachování odpovědnosti stíhacího letectva za bezpečnost úderné skupiny. Pro přiblížení k cíli se maximálně využívá přízemního letu a vhodné konfigurace terénu, uskutečňuje krát-

ký a rychlý manévry s výskokem na náletový směr a po zničení cíle (odpalu) se obdobně odpoutá protiraketovým manévrem a za vzdušného krytí stíhacími letouny v podmínkách vlastní vzdušné nadvlády.

Hlavní zásady a metody boje dnešního bitevního letectva jsou aplikací osvědčených forem bojové činnosti bitevních letounů druhé světové války (k nimž se řadí i boj našich bitevních letounů v ostravské operaci), rozvíjených na základě poznatků z lokálních válek a v podmínkách současného stavu rozvoje letecké bojové techniky, nových zbraňových systémů a používaných palebných kompletů.

СОДЕРЖАНИЕ

Полковник Богумил Гниздо, кандидат философских наук, профессор	
Проблематика войны и мира во внешне-политической стратегии XXVII съезда КПСС	3
Автор объясняет основные исходные положения и решения XXVII съезда КПСС. Подчеркивает приемственность миролюбивых инициатив Советского Союза по разоружению и их проявление в материалах съезда. Цитатами представителей Советского Союза демонстрирует жизненный интерес социалистического общества в мирном развитии.	
Полковник Томаш Борнишчак	
Партийно-политическая работа при ликвидации воздушного десанта вероятного противника	9
Автор решает некоторые вопросы партийно-политической работы при окружении и уничтожении оперативно-тактического десанта противника с основным вниманием к звену политического отдела дивизии. При этом основывается на полученном опыте.	
Милан Штембера	
Советско-американские переговоры о ядерном и космическом вооружении в 1985—1986 годах в Женеве	13
Статья содействует более глубокому пониманию трудностей, возникающих в процессе конфронтации миролюбивой активности стран социалистического содружества с агрессивными намерениями империалистических стран так, как это происходит на Женевских переговорах.	
ВОЕННОЕ ИСКУССТВО	
Подполковник Франтишек Валах	
Некоторые знания, полученные в ходе фронтового КШУ Палцат-86	17
Автор на основе опыта, полученного в ходе КШУ Палцат-86, разбирает проблематику подготовки и ведения оборонительной операции в начальном периоде войны. Уделяет основное внимание подготовке командиров и штабов к этой деятельности, к планированию операций и к практическим действиям по управлению на местности.	
Полковник Милош Пок	
Новый элемент в управлении войсками	24
Статья обобщает полученный опыт по использованию вычислительной техники для засекреченной передачи данных, особенно формализованных боевых документов. Указывает выгоды этих документов, особенно скорость их передачи.	
Полковник Карел Куба	
Опыт по реальным действиям войск в ходе фронтового КШУ Палцат-86	28
Автор разбирает некоторый опыт по реальным действиям войск в тактическом звене с основным вниманием к боевому слаживанию подразделений, организации и осуществлению маршей на большие расстояния, вводу дивизии в бой после выдвижения из глубины и к действиям командиров низших звеньев управления.	
Полковник Ян Папрчка	
Некоторый опыт из подготовки и ведения РЭБ	32
Автор разбирает некоторый опыт, полученный в ходе КШУ Палцат-86, из области РЭБ. Особое внимание уделяет: подготовке замысла учения и его розыгрышу, реальной имитацией воздействия средств поставки помех противника радиоэлектронными средствами наших войск, совершенствованию системы управления РЭБ с использованием ЭВМ „ПОТАС“ при планировании уничтожения радиоэлектронных объектов противника и поставки им помех.	
Полковник Карел Адам, кандидат философских наук, доцент	
Данные из развития военного искусства в локальных войнах	37
Автор статьи объясняет понятие, содержание и особенность локальной войны. Приводит примеры её ведения и роль отдельных родов войск в ней. Обобщает полученный опыт, особенно из области РЭБ, применения ПТУРС, танков и ВВС.	

Полковник Франтишек Кнотек

К новому наставлению – Контрольная деятельность в компетенции МНО ЧССР

Автор объясняет важнейшую проблематику нового наставления по контрольной деятельности в ЧНА с основным вниманием к боевой и мобилизационной готовности, организационной и руководящей работе, морально-политическому состоянию и дисциплине, подготовке командиров и штабов, боевой и политической готовности, состоянию вооружения, техники и положению тыла.

Полковник Ян Будински

Обновление боеспособности авиации ПВО страны после массированных ударов противника

Автор решает некоторые вопросы обновления боеспособности авиации ПВО страны и подчеркивает, что эффективность мероприятий по обновлению боеспособности войск в значительной мере будет зависеть от готовности командиров и штабов к ведению боевых действий в самой сложной обстановке.

Полковник Владимир Горак

Противовоздушная оборона войск при прорыве обороны противника

Автор решает организацию и обеспечение противовоздушной обороны в общем комплексе при выдвижении войск, их развертывании и в ходе прорыва обороны противника. Одновременно в статье уделяет внимание устойчивости группировок сил и средств ПВО, их электромагнитной совместимости и взаимодействию.

Полковник Карол Жилка, кандидат военных наук, доцент

Связь во фронтовом тылу

Автор разбирает некоторые частичные проблемы организации связи с применением основных видов связи. Далее раскрывает сложности проблематики организации связи во фронтовом тылу и на основе своего опыта показывает, каким образом личный состав штабов соединений может получить обзор о способах организации и технических возможностях подразделений при обеспечении связи и управлении органами тыла в рамках оперативных объединений.

Генерал-майор Зденек Горак

Обеспечение ГСМ во фронтовой операции и пути его совершенствования

Автор разбирает важную и актуальную проблематику обеспечения современных операций ГСМ. Далее обобщает некоторые принципиальные идеи обмена мнениями на военно-научной конференции МНО/ГТ в конце прошлого года.

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Борьба с оперативными резервами противника

ИНФОРМАЦИИ

Полковник Мирослав Кратохвил

Военная авиация Федеральной Республики Германии

Автор разбирает организацию и состав ВВС ФРГ с точки зрения высшего командного и руководящего органа, которому подчинены три высших авиационных управления: Авиационное управление, Канцелярия авиации и Авиационное тыловое управление.

Полковник Иван Камиен, кандидат философских наук

Вопросы психологической подготовки личного состава штаба полка

Автор обобщает некоторые выводы из психологического анализа устойчивости личного состава штаба полка с целью обеспечения успешных действий на основе исследований, которые были проведены в ходе четырехсуточного двухстороннего тактического учения с войсками.

Майор Одржих Рампула

Штурмовая авиация в годы Великой Отечественной войны и современность

Автор статьи рассматривает применение штурмовой авиации в Великой Отечественной войне особенно при подготовке и сопровождении наземных войск. Исходя из этого он обращает внимание на использование указанного вида авиации в современных условиях.

41

48

52

59

64

71

77

84

88

93